

ՀԱՐՔԵ ԶԱՌԽԱՐԻ

ԲՐԴԱԿԱՆ

ԺՈՂՈՎԵՐԴԱԿԱՆ ԵՏԳԵՐ

Institut kurde de Paris

НУРА ШӘҠАРИ

СТРАНЕД

К'ӨРДАЙӘ ШЬМӘТЙЕ

Institut kurde de Paris

K. C. 1593.

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ

ՆՈՒՐԵ ԶԱՌԱՐԻ

ՔՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
Ե Ր Գ Ե Ր

НУРЭ ДЖАУАРИ

КУРДСКИЕ НАРОДНЫЕ
ПЕСНИ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՓԱ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ИЗДАТЕЛЬСТВО АН АРМЯНСКОЙ ССР
ԵՐԵՎԱՆ 1983 ԵՐԵՎԱՆ

АКАДЕМИА ӨЛМАЙӘ Р'ӘСС
ИНСТИТУТА ИСКУСТВАЕ

LIV. 1573
26/06/2017
710 CEW STR

НУРА ЩӘВАРИ

СТРАНЕД К'ӨРДАЙӘ
ЩЬМӘ'ТЙЕ

Institut kurde de Paris

INSTITUT KURDE DE PARIS
ENTRÉE N° 2481

НӘШИРӘТА АКАДЕМИА ӨЛМАЙӘ Р'ӘСС
ЕРЕВАН 1983

Տպագրվում է ՀՍՍՀ ԳԱ
արվեստի ինստիտուտի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

Պատասխանատու խմբագիր՝ արվեստագիտության թեկնածու Ռ. Ա. ԱՔԱՅԱՆ
Գիրքը հրատարակության են երաշխավորել գրախոսներ՝ արվեստագիտության
թեկնածու Մ. Ք. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԸ և Ա. Ա. ՓԱՀԼԵՎԱՆՅԱՆԸ

Զատարի, Ն. Հ.

Ձ 389 Գրդական ժողովրդական երգեր յՊատ. խմբ.՝ Ռ. Ա. Աթայան.—
Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1983, 234 էջ:

Քրդական ժողովրդական երգերի ներկա ժողովածուն ամփոփում է հիմնականում Սովետական Հայաստանի քուրդ ազգաբնակչությանից հավաքած և այլ երաժիշտների քրդական մեքենայական ձայնագրություններից վերծանած 137 երգ, այդ թվում արդեն հազվադեպ հնչող ծիսական, միջնադարյան՝ պրոֆեսիոնալ ակունքների հետ առնչվող նմուշներ: Երգերի երաժշտական ձևերի բազմազանությունը հստակ ցուցադրելու նպատակով գրքում զրանք դասակարգվել են ըստ երաժշտական ոճական առանձնահատկությունների:

Աշխատությունը հասցեագրվում է երաժշտագետներին և քրդագետներին:

4905000000
Ձ $\frac{703(02)-83}{58-83}$

ԳՄԴ 85. 2
78C (Քրդ)

Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Քուրդ ժողովրդի երաժշտությունը, ինչպես մի շարք այլ ժողովուրդներինը, պահպանել ու մեր օրերն է հասցրել հին ժամանակներում սկզբնավորված իր ազգային առանձնահատկությունները, ոգին, բնավորությունը: Ն. Յա. Մառը այդ առիթով ուշադրություն է հրավիրում մի կարևոր հանգամանքի վրա: Նա գրում է.

«Այն միջավայրում, ուր հեթանոսությունը համառորեն է դիմացել, այնտեղ ավելի բարձր է կանգնած երգը... Քրդերի երգերը իրենց հիմնական նորմաներով ու մոտիվներով մի հարստություն են, որ նրանք ժառանգել են հեթանոսությունից, այն հեթանոսական կրոնից, որը մի ժամանակ իր հետեվորդների մեջ ներառնում էր նաև բաղմաթիվ քրդական ցեղեր...»¹:

Քրդական երաժշտական մշակույթի հնադարյան ու հարուստ լինելու հանգամանքով կարելի է բացատրել նրա նկատմամբ գիտնականների ու բանահավաքների հանդես բերած ուշադրությունը: Առայսօր դրավել կամ գիտական վնասների նյութ են դարձել քրդական երգարվեստի բաղմաթիվ նմուշներ:

Քրդական ժողովրդական երգերի գրառման գործում հատկապես մեծ է հայ երաժիշտների՝ Կոմիտասի, Սպ. Մելիքյանի, Կ. Ջաքարյանի, Ս. Գասպարյանի, Ա. Քոչարյանի, Մ. Թումաճանի ավանդը²: Առանձնահատուկ տեղ են գրավում քրդական վիպերգերի կոմիտասյան տասներեք գրառումները, որոնք հավելված են Ս. Հայկունու «Հայ-քրդական վեպ» աշխատությանը³ և լույս են տեսել նաև առանձին տրակով: Կոմիտասյան մի քանի անտիպ գրառումներ էլ կան ՀՍՍՀ գրականության և արվեստի թանգարանի արխիվում: Լինելով ջանասեր փնտրումների ու բժախնդիր ընտրության արդյունք, այդ գրառումներից յուրաքանչյուրը գիտական ուսումնասիրության համար

¹ Н. Я. Марр. Еще о слове челеби, Отдельный оттиск из записок Восточного отделения Императорского общества, т. XX, СПб., 1911, с. 31.

² Այդ գրառումների մասին, բացառությամբ Մ. Թումաճանի գրառումների, որոնք դեռևս չեն ուսումնասիրվել, մանրամասն խոսել ենք մեր «Քրդական ժողովրդական երգարվեստը» աշխատության ներածության բաժնում, Երևան, 1976:

³ Տն՝ «Էմինյան ազգագրական ժողովածու», հատ. Ծ, Մոսկվա-Վաղարշապատ, 1904:

հարուստ նյութ է տալիս: Դրանք միաժամանակ յուրատեսակ ուղեցույց են քրդական, մասնավորապես լայնաշունչ երգերի գրառման սկզբունքներն ու տեխնիկան յուրացնելու առումով:

Սովետական Հայաստանում արդի քրդերի մշակութային կյանքում նոր երևույթ է վերջին տարիներին քուրդ երաժիշտ-բանահավաքների հանդես գալը (Ն. Զառարի, Զ. Զալիլ)⁴ իրենց գրառած ժողովրդական երգերի ժողովածուներով:

Հրատարակված բոլոր գրառումները թեև պատկառելի քանակ են կազմում, բայց քրդական ժողովրդական երաժշտությունը ներկայացնում են ինչ-որ չափով միակողմանի, որովհետև, բացի Կոմիտասի գրառումներից, նրանց հիմնական մասը գեղջկական պարզագույն պարերգեր են: Այս հանգամանքը նկատի ունենալով, քրդական նոր երգեր հավաքելիս և այլ երաժիշտների քրդական մեքենայական ձայնագրությունները վերծանելիս ձգտել ենք հայտնաբերել ժանրային այլ նմուշներ ևս, նպատակ դնելով հնարավորին չափ լայնորեն բացահայտել քրդական երգարվեստի ժանրային կազմի և երաժշտական կերտվածքների բաղմանունությունը:

Ներկա ժողովածուն ընդգրկում է 1965—1975 թթ. հիմնականում Սովետական Հայաստանի տարբեր շրջանների քուրդ բնակչությունից հավաքած, ինչպես նաև Լուռնի՝ 1905 թ., Զ. էվալդի՝ 1927 թ. և Ա. Քոշարյանի՝ 1939—1941 թթ. կատարած քրդական մեքենայական ձայնագրություններից վերծանած 137 նմուշ:

Նոր գրառած ու վերծանած երգերը ժողովածուում նպատակահարմար գտանք ներկայացնել ըստ երաժշտական կերտվածքների, որի շնորհիվ ավելի պարզ ու հստակ է երևում երաժշտական ձևերի բաղմանունությունը: Նման մոտեցումը թույլ է տալիս ինչ-որ չափով պահպանել նաև երգերի թեմատիկ-ժանրային դասակարգումը: Այսպես, պարային կերտվածքի երգերի բաժնում միավորվում են առօրյայի հետ կապված գեղջկական պարզ երգերը, դրանց թվում պարերգերը, մանկական երգերը, ժողովրդական և հոգևոր ծեսերի հետ կապված պարային, ինչպես նաև «Դրմ-դրմ» վեպից երգվող մարտական բնույթի երգերը: Ասեբգային կերտվածքի երգերի բաժնում են միջնադարյան բեյթերի և հոգևոր դավերի ասեբգային բնույթի օրինակները: Նույն բեյթերի ու դավերի երգային օրինակները զետեղված են երգային կերտվածքի երգերի բաժնում, ուր կան նաև հարսանեկան ծեսի երգեր և մեկ օրոր: Վերջապես, պատմողական⁵ երգերի բաժնում զետեղված են թաղման ծեսի և

⁴ Քրդական ժողովրդական երգերի ժանրային համակարգի մասին տե՛ս մեր «Քրդական ժողովրդական երգարվեստը» աշխատության «Քրդական ժողովրդական երգերի նյութերն ու ժանրերը» բաժնում:

⁵ Կերտվածքների անվանումները, որքան էլ որ պայմանական են թվում, այնուհանդերձ ընդունված են երաժշտագիտության մեջ և երաժշտական բանագիտության ներկա շրջանում բավարարում են նրանց բնութագրման համար: Երաժշտական հանրագիտարանում կարողում

պատմական անցքերի հետ կապված ողբերը, սիրային երգերը, վիպերգերը, հերոսական և աշուղական երգերը⁵:

Ժողովածուում առանձին կերտվածքները ներկայացրել ենք պարզից բարդ սկզբունքով, նկատի ունենալով և այն, որ այդպիսի սկզբունքը հաճախ համապատասխանում է երգարվեստի պատմական զարգացման ընթացքին:

Ելնելով ժողովածուի զեղարվեստական շահերից, կերտվածքների հերթականության մեջ թույլ ենք տվել մի փոքր շեղում՝ ժողովածուն սկսել ենք ոչ թե ասերգային երգերից, որոնք, անկասկած, առավել պարզունակ են, այլ պարային երգերից, որոնք մեղեդիական առումով ավելի հետաքրքրական են: Դրաված վիճակում տարբեր կերտվածքի երգերի միջև սահմանները ընդհանրապես խիստ որոշակի չեն և առաջին հայացքից կարող են նույնիսկ շնկատվել: Բայց այդ սահմանները պարզ նկատելի են երգերի կենդանի կատարման ժամանակ, երբ ակնառու է նաև զրանց կատարման յուրատեսակ կերպերի զանազանությունը:

Պարային կերտվածքի երգերի (№ 1—35) տաղաչափության և երաժշտական կառուցվածքի ձևավորման գործում կարևոր դեր է խաղում պարի, քայլի համաչափ կրկնվող շարժումը, որով պայմանավորված է երգերի կառուցվածքի պարզությունը: Այդ ձևը բացահայտվում է խոսքերի վանկաշեշտային տաղաչափությամբ, լաղային ու մետրական պարզ հիմքերի վրա ծավալվող ելևէջային ու ռիթմական հստակ հարաբերություններով, երգի առանձին հատվածների պարբերական կրկնությունների վրա հիմնվող խոսքերի ու մեղեդիի քառյակային կառուցվածքով: Եվ, չնայած առանձնահատուկ պարզությանը,

ենք. «Обобщая музыкальную стилистику всех несенных жанров, можно выделить также основные музыкально-интонационные скелеты традиционной (крестьянской) народной музыки: повествовательный, распевный, танцевальный и смешанный» (տե՛ս «Музыкальная энциклопедия», т. 3, М., 1976, с. 895): Մեր ընտրված մեջ ավելացել է ասերգային և բացակայում է խառը կերտվածքը, որը շատ բնորոշ է Իրաքի քրդերի երգարվեստին: Ժողովածուում խառը կերտվածքի միակ օրինակը տե՛ս 65 էջում:

Անբրածեշտ է նշել նաև, որ շատ երաժշտագետներ պատմողական կերտվածքի երգեր ասելով նկատի ունեն զրանց ասերգային բնույթը: Ք. Կուշնարյանը հայկական երգի պարային, երգային, խառը կերտվածքների հետ նշում է ասերգային-պատմողականը (տե՛ս X. С. Кушнарев, Вопросы истории и теории армянской монодической музыки, Л., 1958, стр. 151): Քրդական երգարվեստում նկատելի են ասերգայնության տարբեր արտահայտություններ՝ խիստ և մերթ ընդ մերթ երգային դարձվածքներով ընդհատվող, համապատասխան երաժշտական արտահայտչականությամբ, որոնք մենք մենք առանձնացրել ենք ասերգային և պատմողական անվանումներով:

⁵ Ժողովածուում Սովետական Հայաստանում ապրող քրդերի երգարվեստի ընդհանուր ժանրային կազմից զուրս են մնացել քաղաքային և սովետական շրջանի ժողովրդական երգերը, ոչ միայն այն դատմանով, որ քիչ են ձայնագրված, այլև այն, որ քրդական երգարվեստում դրանք որպես առանձին տեսակ զեռևս լիովին չեն ձևավորվել: Սովետական թեմայով ստեղծված՝ Երգերի մեր գրառումները տե՛ս մեր «Քրդական ժողովրդական երգեր Լենինի մասին» յոզվածում («Լրաբեր» հասարակական գիտությունների, 1970, № 4):

այս խմբի երգերն ամփոփում են ժողովրդի երաժշտական մտածողության բուն հիմունքները: Դրանցում այն հիմնական ուղիքներն արձանագրված են, որոնց ծավալումից ստեղծվում են ավանդական լայնաշունչ երգերը և գործիքային եղանակները:

Այս խմբում մանկական երգերից (№ 1 և 2) և պարերգերից (№ 3—24) յուրաքանչյուրը բովանդակությամբ և մեղեդիով ներկայացնում է ժողովրդական-երաժշտական մի նոր ու հետաքրքիր պատկեր: Թեմաները բազմազան են, կատակային, սիրային՝ համեմված բնության նկարագրություններով ու համեմատություններով: Դրանցում առկա են ժողովրդի առողջ բանականությունը, եռանդը, հումորը:

Պարային կերտվածքի երգերի մեջ առանձնահատուկ տեղ ունեն ժողովրդական և հոգևոր ծեսերի հետ կապված երգերը: Հարսանեկան ծեսի հետ են կապված փեսային նվիրված երկու երգ (№ 25, 26) և խնամինների կողմից կատարվող մեկ կատակային երկխոսություն (№ 27), որոնք չնայած միևնույն լադային հիմքին, ունեն պարային կայտառ տրամադրություն: Հոգևոր ծեսի երգ է «Շարֆագինի ղավլը»⁷: Այս երգը կատարվում է ծափով և պարային շարժումներով: Հնարավոր է այն կապված լինի հեթանոսական պաշտամունքի հետ, մանավանդ որ եզրի քրդերը դեռ այսօր էլ պահպանում են հեթանոսությունից եկող շատ ավանդույթներ: Այս ղավլի շոբս տարբերակն էլ (№ 28—31) ունեն խիստ, առանց մեղեդիական զարդարանքների հնչողություն՝ հիմնված մաժորային երանգի մեղեդիական փոքր կառուցվածքների պարբերական կրկնությունների վրա:

Այս բաժնում ենք ներկայացրել նաև «Նուրինո» միջնադարյան բեյթը (№ 32), ելնելով երգի ընդհանուր բնույթից, որը ենթադրել է տալիս հոգևոր ծեսերի հետ նաև այդ երգի առնչություն ունենալը:

Մարտական շքերթի ուղիքով ու ինտոնացիաներ ունեն XVI դարից մեզ հասած «Դըմ-դըմ» հեռուսական վեպից հրավոր հատվածները (№ 33—35), որոնք հաճախ կատարվում են թմբուկի նվագակցությամբ: Այս երգերին բնորոշ են խոսքի և երաժշտության կուռ միասնությունը շեշտերի զուգահեռականությամբ հանդերձ, մի հատկանիշ, որը նպաստում է մարտական տրամադրության ստեղծմանը: Այս և «Շարֆագինի ղավլի» տարբերակների լադային հիմքում կա որոշ ընդհանրություն, որը խոսում է այդ երգերի մոտիկ ազգակցության մասին:

Հաջորդ խմբի երգերը աներգային կերտվածքի են: Դրանք միջնադարյան բեյթերի⁸ և հոգևոր բովանդակության ղավլերի մի մասն են (№ 36—47):

Մեր ձայնագրած բեյթերը բովանդակությամբ բաժանվում են սիրային

⁷ Ղավլերի և հաջորդ պարբերությունում նշվող բեյթերի մասին մանրամասն տե՛ս ստորև:

⁸ Ինչպես հայտնի է, բեյթեր են անվանվում արաբական, իրանական, թուրքական լեզվախմբի ժողովուրդների երկտողերը: Քրդական միջավայրում բեյթ բառը օգտագործվում է նաև այլ իմաստով, որպես բանահյուսության առանձին ժանր:

բովանդակութեան բեյթ-բանաստեղծութիւնները և ժողովրդի դիցաբանական բնույթի պոեմներից երգվող հատվածների: Ե՛վ երգվող սիրային բանաստեղծութիւնները, և՛ պոեմներից երգվող հատվածները առնչվում են միջնադարի քուրդ բանաստեղծների ստեղծագործութիւնների հետ, մի բան, որ բնորոշ է նաև Մերձավոր Արևելքի այլ ժողովուրդների մշակութային:

Ինչպես հայտնի է, Մերձավոր Արևելքի միջնադարյան բանաստեղծներն իրենց ստեղծագործութիւններում հիմնվել են ժողովրդի բանավոր մշակութի ու նրա առանձնահատկութիւնների վրա, միաժամանակ եղել են և ժողովրդրդական երգիչներ: Հետագայում նրանց ստեղծագործութիւնները, շնորհիվ իրենց ժողովրդայնութեան, հեշտութեամբ ուղի են հարթել դարձյալ դեպի ժողովրդի բանահյուսութիւնը, որի շնորհիվ դրանք ժողովրդականից հաճախ շեն տարբերվում:

Միջնադարի քուրդ հեղինակներից գրավոր ու բանավոր մեզ են հասել շատ բանաստեղծութիւններ և պոեմներ: Հնարավոր է, որ բանավոր հասած բեյթերը նույնպես միջնադարյան բանաստեղծների ստեղծագործութիւնները լինեն, մանավանդ որ, ի տարբերութիւն ավանդական երգերի, հատկապես երգային շարադրանքի բեյթերն իրենց խոսքերով և երաժշտությամբ ավելի կատարյալ են: Դրանք պահպանվել են ժողովրդի միակ կրթված խավի՝ հոգեվորականների միջոցով, որոնք երկար ժամանակ եղել են յուրատեսակ կամուրջ գրավոր ստեղծագործութեան և ժողովրդի միջև: Հոգևորականներն այդ ստեղծագործութիւնները հաճախ կատարելով ժողովրդական ու հոգևոր տոների, ծեսերի ժամանակ, դրանք հասցրել են մեզ բավական ամբողջական տեսքով:

Վավեր կոչվում են եզիդի քրդերի հոգևոր բովանդակութեան միջնադարյան երգերը: Դրանք եզիդիների առաքյալի՝ շեյխ Ադիի և սրբերի մասին են, միաժամանակ նաև եզիդիների կրոնի յուրատեսակ գովքը⁹: Համեմատելով զավլերի ժողովրդական տարբերակները եզիդիների «Սև գիրք» կոչվող հոգևոր երկում (XI—XII դդ.) ղետեղված զավլերի հետ, քրդագետ Կ. Կուրդուրը հանգել է այն կարևորացության, որ ժողովրդից կատարած գրառումներն այդ գրքի զավլերի տարբերակներն են: «Սև գրքի» հեղինակը ինքը՝ շեյխ Ադին է, իր ժամանակի համար կրթված ու զարգացած մի անձնավորութիւն¹⁰: Այս հանգամանքը խոսում է զավլերի խոսքերի պրոֆեսիոնալ ակունքների հետ կապված լինելու մասին: Նման երևույթը թույլ է տալիս ենթադրել, որ դրանց

⁹ Մի քանի զավլ ու բեյթ հրատարակվել են Զ. Ջալիլի «Քրդական ժողովրդական երգեր» ժողովածուում, Նրևան, 1977: Ղավլերի շատ բանաստեղծական տեքստեր կան «Курдский фольклор» ժողովածուում, երկրորդ գիրք, կազմել են Օ. Ջալիլը և Զ. Ջալիլը, Մոսկվա, 1973:

¹⁰ Կ. Կурдоев, Об авторстве и языке религиозных книг курдов-езидов, VII годичная научная сесия ЛО ИВАН, изд.-во „Наука“, М., 1971.

երաժշտությունը ևս կարող է կապված լինել նույնպիսի ակունքների հետ: Այդպիսի կապի առկայությունը զգացվում է երգային ղավլերի յուրատեսակ հնչողության մեջ: Իսկ ասերգային կերտվածքի բեյթերն ու ղավլերը, ամենայն հավանականությամբ, հիմնվում են երաժշտական ավելի վաղ՝ արխայիկ մտածողության վրա:

Ասերգային կերտվածքի բեյթերի մի մասն (№ 36—39) ունեն պարզագույն՝ 2—4 հնչյունների անհեմիտոն հարաբերություններից կաղմված լադախնտոնացիոն հիմք: Այդ երգերում թույլ է արտահայտված լադային ձգտողականությունը և երգի ավարտը հաճախ ընկալվում է ոչ թե տոնիկային հրնչյունի կայունությամբ, այլ սեքստի ավարտով: Բեյթերի հաջորդ երկու օրինակներն (№ 40—41) իրենց ելևէջներով նման են պարային բնույթի «Շարֆադինի ղավլին» և «Դըմ-դըմ» վեպից երգվող հատվածներին:

Ասերգային կերտվածքի ղավլերը (№ 43—47) ունեն փուռգիական լադախնտոնացիոն հիմք, որը երգերում ստեղծում է ներքին լարվածություն:

Ասերգային կերտվածքի բեյթերի և ղավլերի շարադրանքում, կապված խոսքերի շեշտված ու սղոցեցիկ ասելու հետ, առկա են նույն կամ մոտիկ բարձրության վրա գտնվող երաժշտական հնչյունների, կամ փոքր մեղեդիական դարձվածքների կրկնություններ, որոնք երգերին որոշ «անշարժություն» են հաղորդում: Նման երևույթը նկատելի է նաև այլ ժողովուրդների, հատկապես հոգևոր բովանդակության երգերում:

Այս խմբի երգերի հետ շարադրանքի ընդհանրություն ունի հոգևորականների կողմից կատարվող «կավըժոկ» միակ սիրային երգը (№ 42), որը, հավանաբար, ներկայացնում է ժանրային նոր տարատեսակ:

Ղավլերի ու բեյթերի հիմնական մասը երգային շարադրանք ունի (№ 48—72): Այս խմբի երգերի՝ հատկապես բեյթերի բովանդակությունը, ի տարբերություն ասերգային բեյթերի, առնչվում է սիրո ու մարդասիրության թեմաների հետ: Սրանցում ուրիշն ու ինտոնացիան հետզհետե հեռանում են ասերգի սկզբունքներից և ձեռք բերում ազատ, անկաշկանդ զարգացում: Երգերում առկա են տարբեր տևողության հնչյունների շաղկապվածություն, որոնք մեղեդիի ալիքաձև ու հանդարտ ընթացքի հետ նրանց ջերմություն, քնարական տրամադրություն են հաղորդում: Այդ տրամադրության ստեղծմանը լավագույն ձևով նպաստում է նաև մինոր լադային հիմքը: Համեմատաբար գունեղ ու բարդ են նաև այս երգերի բաղկացուցիչ մասերի՝ հարաբերությունները: Դրանք հաճախ ընթանում են հնչյունաշարի տարբեր հատվածներում, խթանելով երգերի ներքին զարգացմանը: Երգային շարադրանքի ղավլերն ու բեյթերը, ժողովրդի ավանդական երգերի հետ ունեցած լադախնտոնացիոն, կառուցվածքային առանձնահատկությունների ընդհանրություններով հանդերձ, տարբերվում են իրենց մեղեդային շարադրանքով, հատկապես մեկ վանկով երգվող լայնաշունչ դարձվածքներով, որը, ինչպես վերը ասվեց, հնարավոր է, որ պրոֆեսիոնալ ակունքների հետ դրանց կապ ունենալու արդյունքը լինի:

Հարկ է նշել նաև երկու «Բորաբորի» և «Եղիզիների տան ծածկի» ղավ-
ւերի (№ 50, 51) հայկական միջնադարյան տաղերի հետ ունեցած մեղեդիա-
կան որոշ ընդհանրություն մասին:

Ժողովրդի դիցաբանության ու միջնադարի բանաստեղծների ստեղծա-
գործությունների հետ կապված բեյթերի և հոգևոր բովանդակության ղավւերի
երաժշտության տարբեր՝ պարային, ասերգային, երգային շարադրանքը,
ամենայն հավանականությամբ, կապված է երգերի ժանրային առանձնա-
հատկությունների և դրանց դարգացման պատմական տարբեր ժամանակա-
շրջանների հետ: Այդ երգերի՝ բեյթերի ու ղավւերի շարադրանքների ընդ-
հանրությունները կարելի է բացատրել ժողովրդի միևնույն խավի՝ հոգևորա-
կանների երգացանկը լինելու հանգամանքով:

Երգային կերտվածք ունեն նաև օրոհները (№ 73) և հարսանեկան ծեսի
մի խումբ երգեր (№ 74—82): Դրանց թվում են հարսի, նրա ընկերուհիների,
հարսի մոր և փեսային նվիրված երգերը, որոնք ներկայացնում են հիմնա-
կանում կանանց երգացանկը: Սրանք համակված են մեղմ, թախծոտ տրա-
մադրությամբ, կապված հարսի օտար տուն գնալու, փեսայի՝ անհոգ երիտա-
սարգությանը հրաժեշտ տալու հետ: Յուրաքանչյուր երգ, ըստ իր նշանակու-
թյան, ունի իր յուրահատկությունը, երանգը: Միաժամանակ այդ երգերն
ունեն որոշ ընդհանրություններ, որոնք բխում են ժանրային միասնությունից:
Դրանց մեղեդիներն առանձնապես մեծ զարգացում չեն ապրում: Ունեն ազատ
կամ փոփոխական մետրական հիմք: Երգի առանձին բաժինները ընթանում
են հիմնականում նույն բարձրության վրա և կրկնվելիս տարբերակվում են
զարուարանքով: Էռլական, լոկրիական լադային հիմքերը միատարր են, սա-
կավ են հանդիպում փոփոխակալության երևույթներ: Այս երգերը կատար-
վում են սովորաբար միջին արագությամբ:

Հարսանեկան երգերի թվում են նաև քրդական և հայկական երգերի
ընդհանրություններ պարունակող երեք օրինակ¹¹, որոնք, որպես հարևան
ժողովուրդների երգերի փոխազդեցության երևույթ, կարող են առանձին
ուսումնասիրության նյութ դառնալ:

Հաջորդ խմբի երգերը իմպրովիզացիոն պատմողական բնույթի են
(№ 83—137): Այս խմբում, ինչպես ասվեց, միավորված են գեղջկական՝
թաղման ծեսի և պատմական դեպքերի հետ առնչվող երգ-ողբերը, սիրային
երգերը, վիպերգերը, պատմական հերոսական բնույթի և աշուղական երգերը:
Դրանք իրենց բովանդակության հարստությամբ, զգացմունքների արտահայտ-
ման խորությամբ, վառ երանգավորությամբ արևելյան էպիկական ստեղծա-
գործության ցայտուն նմուշներից են: Բացառությամբ թաղման ծեսի երգերի,
մյուս երգերն ունեն «համերգային» նշանակություն, կատարվում են որոշակի
հանդիսավոր պայմաններում:

¹¹ «Պանդուխտ», № 78, «Լոգանք», № 81 և «Դեղին շուխայով», № 82:

Պատմողական երգերը հնչողությամբ լարված են, բնույթով՝ քմահաճ: Մեղեդիները գունեղ են, շնորհիվ գեղարվեստական արտահայտչականության բազմերանգ միջոցների: Այս երգերում է, որ քրդական երաժշտությունը հանդես է գալիս իր ամբողջական հմայքով:

Երգերի խոսքերն ունեն շեշտային տաղաչափություն և մոտակա ազգակցության մեջ են արձակ շարադրման հետ: Մեղեդիները սերտորեն կապված են խոսքերին: Սրանք ևս ունեն ազատ, անկաշկանդ զարգացում, որը համաձայնվում է խոսքերի ազատ կառուցվածքին: Սովորաբար զարգանում են ազատ մետրական հիմքի վրա, խոսքերի տողերի երկար կամ կարճ լինելը առաջ է բերում մեղեդիի տարբեր ծավալ ունեցող բաժիններ, որոնք համադրվում կամ հակադրվում են միմյանց, ստեղծելով կառուցվածքային բարդ հարաբերություններ: Լադային հիմքին բնորոշ են հենակետերի փոփոխականությունը, տարբեր լադային ոլորտների զուգորդումները: Ինտոնացիոն շարադրանքը ասերգային է, մեջընդմեջ շաղկապված երգային դարձվածքներով:

Քաղման ծեսի ժամանակ երգվում են տարբեր բնույթի երգեր՝ ողբեր, հերոսական երգեր: Դրանց թեման հանգուցյալի բարեմասնությունների գովերգումն է, ժառանգների գովքը: Մեր գրառումները ողբեր են (№ 83, 84): Լադային հիմքը էոլական է, երբեմն լսկրիական շեղումներով: Նրանցում հանդիպում ենք քրդական երգերին բնորոշ սինկոպային դարձվածքների, վարընթաց ֆորշլագների, որոնք կարծես հառաչանքի, լացի վերարտադրություն են: Այդպիսի դարձվածքներ լայն շափով կիրառվում են և այլ լայնաշունչ երգերում, որոնք հնարավոր է, որ դրանք ժառանգել են իրենց արմատներով երգարվեստի վաղ շերտերը հասնող ողբերից:

Ի տարբերություն թաղման ծեսի ողբերի, պատմական անցքերի հետ կապված հրգ-ողբերը (№ 85—97) ավելի ձևավորված ու կատարյալ են: Յուրաքանչյուր երգ կապված է պատմական որոշակի իրադարձության հետ և ունի յուրահատուկ, անկրկնելի հնչողություն: Այս երգերում առկա են հնչյունների ռիթմաինտոնացիոն բաղմապիսի հարաբերություններ, ալտերացիայով և փոփոխականությամբ ստեղծված լադային տարբեր երանգավորումներ, որոնք առանձնակի հմայք են հաղորդում մեղեդիներին:

Երգ-ողբերի հետ շարադրանքի նույն սկզբունքները ունենալով հանդերձ սիրային երգերը (№ 97—114), կապված մարդու նվիրական ղգացմունքների հետ, առանձնահատուկ ջերմություն ունեն: Մինոր տրամադրությունը հաճախ տեղի է տալիս մաժորին: Երգերը կատարվում են համեմատաբար հանգիստ և դանդաղ: Սիրային երգերի որոշ նմուշներ ունեն մեծ հնչյունածավալ, դրսանցում հնչում են նաև հերոսական մոտիվներ, որոնք ավելի բնորոշ են վիպերգերին ու հերոսական երգերին:

Քրդական ժողովրդական վեպերը՝ «Մամեն ու Զինեն», «Մամեն ու Այշեն», «Զամբյուղավաճառը», «Կյառն ու Քյուլուկը», «Դավրեշն Ավդին», «Միաբանդն ու Խաջեն» ժամանակի բարբերի ու սովորույթների արտացոլ-

մամբ, սոցիալական համամարդկային պրոբլեմների գեղարվեստական մարմնավորմամբ, առողջ բանականությամբ, սիրո զգացմունքի իդեալականացմամբ և, վերջապես, կառուցվածքային յուրահատկություններով արևելքի գրականության մեջ ձեռք են բերել արժանի հեղինակություն: Վիպերգերը № 115—125), ինչպես նաև պատմական դեպքերի հետ առնչվող երգերը, կատարվում են կամ որպես պատմվող ստեղծագործության երգվող հատվածներ, կամ որպես ինքնուրույն երգեր: Դրանք, կապված վեպի տարբեր դրվագների հետ, տարբեր երանգի են: Յուրաքանչյուր վիպերգ երգվում է իր հատուկ եղանակով: Եղանակների շարադրանքը, հնչողությունն ընդհանուր առմամբ մոտ է սիրային երգերին: Տարբերվում են միայն կատարման մեծ հանդիսավորությամբ:

Հերոսական բնույթի երգերը (№ 126—132) սովորաբար սկսվում են բարձր ռեգիստրում, երկարատև հնչյունով կամ որևէ նախաբանային դարձվածքով, որով ազդարարվում է երգի սկիզբը: Մեղեդին երկար ժամանակ մնում է բարձր ռեգիստրում, ստեղծելով դինամիկ լարվածություն և հետզհետե վարընթաց շարժումով հանդարտվում, «լուծվում» է ցածի ռեգիստրում: Հերոսականությունը մեղեդիներում արտահայտվում է նաև տակտից տակտ փոփոխվող ռիթմաինտոնացիայով, վերընթաց՝ հատկապես կվարտային թրեռիչքներով, կատարման հանդիսավորությամբ և այլն:

Մեր գրի առած աշուղական երգերն (№ 134—137) ունեն որոշ ընդհանրություններ նախորդ՝ գեղջկական լայնաշունչ երգերի հետ: Դրանց ազգակցությունն արտահայտվում է կառուցվածքի, խոսքերի տաղաչափության և մեղեդիի շարադրանքի ընդհանրությամբ: Իսկ էական տարբերությունը խոսքերի բովանդակությունն է, խոսքերի ու մեղեդիի առավել հուզական արտահայտչականությունը, որը պայմանավորված է դրանց ստեղծման ու կատարման պայմանների և, որ կարևոր է, կյանքի երևույթների ընկալման այլ ձևերի հետ:

Սովետական Հայաստանի քրդերի երգերը բազմաճյուղ ու բազմաժանր լինելով հանդերձ, ունեն երաժշտական տարբեր կերտվածքներ, որոնց մենք, ըստ ընդունված տերմինաբանության, անվանեցինք ասերգային, պարային, երգային և պատմողական: Տարբեր կերտվածքի առանձին խմբի երգերը, ըստ իրենց բովանդակության և կենցաղային նշանակության, ունեն որոշակի սկզբունքներով մշակված երաժշտական ընդհանուր առանձնահատկություններ: Այդ առանձնահատկությունները կապված են որոշ նախադրյալների հետ (շարժումների համաչափություն, հոգեվիճակ, խոսքի շեշտված, ազդեցիկ ասել, պատմել), որոնք ժողովրդի բանաստեղծական ու երաժշտական մտածողության հետ բացահայտում են ազգային երաժշտության «բնավորությունը», ինքնատիպությունը:

Թվարկված կերտվածքներից երգային և հատկապես ասերգային կերտվածքի երգերը ժողովրդի ներկա կենցաղում ամենաբիչ կատարվողներն են և հետևաբար արժանի մասնագետների լուրջ ուշադրության:

Քրդական ժողովրդական ավանդական ու ժամանակակից երգերի հետագա հայտնաբերումն ու ձայնագրումը հնարավորություն կտան ինչպես ժանրային կազմի լրացման, կերտվածքների ավելի հիմնովին ուսումնասիրման, այնպես էլ զիտական այլ կարևոր հարցերի՝ դրանց թվում նաև հարևան ժողովուրդների երաժշտության կապերի բացահայտման համար:

* * *

Ժողովածուի ձայնագրությունների հիմնական մասն անհավասար տներով ծավալուն երգեր են: Յուրաքանչյուր նոր տուն, շնայած նախորդի հետ համաձայնվածության, ներկայացնում է նոր պատկեր, սովորաբար ավելի ընդարձակ, զարգացած, քան նախորդը, երբեմն էլ ընդհակառակը: Բայց երգերի տարբեր տների այդ անհամաչափ հաջորդականությունը մեծ մասամբ երաժշտական նոր որակ չի ստեղծում: Այս հանգամանքը նկատի ունենալով ժողովածուում զետեղել ենք յուրաքանչյուր երգի առաջին տունը միայն: Ինչ վերաբերում է հավասար տներով փոքրածավալ երգերին (պարերգեր, հարսանեկան երգեր), տնից տուն փոփոխությունները, որ հիմնականում վերաբերում են զարդախաղերին, անհրաժեշտության դեպքում գրանցել ենք նուսանների հակառակ ձողերի միջոցով: Մի շարք օրինակներ ներկայացվել են իրենց տարբերակներով, նկատի ունենալով գրանց ինքնուրույնությունը և կամ նույն երգի տարբեր կատարումների ժամանակ հնչող հետաքրքիր փոփոխությունները:

Ժողովածուի երգերի խոսքերը կամ վերծանվել են մագնիտոֆոնի ժպավենից, կամ գրի են առնվել կատարողի թելադրությունից: Վերջինները, ի տարբերություն վերծանությունների, համեմատաբար ամբողջական են: Ղավերի ու բեյթերի խոսքերը երբեմն կատարողների, մասնավորապես հոգեվորականների կողմից լրիվ չեն ներկայացվել:

Ժողովածուն ավելի լայն հասարակայնությանը մատչելի դարձնելու նպատակով նրան կցել ենք երգերի խոսքերի հայերեն համառոտ բովանդակությունը և կամ հիմնական բովանդակությունն արտահայտող տների թարգմանությունները: Թարգմանություններն ազատ են¹²: Նույն տեղում զետեղել ենք նաև վիպերգերի, պատմական երգերի ու բեյթերի պատմությունները, որ հայտնի են, կամ հաղորդել են կատարողները:

Ժողովածուին կցված են նաև ծանոթագրությունների, երգերի ժանրային ստորաբաժանման, այբբենական ցանկի, կատարողների մասին տեղեկությունների և ուսերեն ամփոփման բաժիններ:

Երգերի հավաքմանը օգնել և քրդերեն տեքստերը ստուգել է բանաստեղծ Տոսունե Ռաշիդը:

¹² Միջնադարյան հոգևոր բովանդակության՝ Ղավերի «կայունացած» ու խրթին դարձվածքներով տեքստերը, որոնք լեզվաբանների հատուկ ուսումնասիրման կարիք ունեն, այդ բաժնում չեն արտացոլվել: Դրանց ընդհանուր բովանդակության մասին տե՛ս 9-րդ էջում:

ՔՐԴԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԵՐԳԵՐ

Institut Kunitz de Paris

Institut Kurde de Paris

1. ԼՅՅԼԵ—ԼՅՅԼԵ

Allegretto $\text{♩} = 94$

Լայ - Լե Լայ - Լե. Լայ-Լա մն. ո. Լայ - Լե. Լայ-Լե. Լայ- Լա մն,
Լայ - Լե. Լայ - Լե. Լայ-Լա մն. ո. Լայ - Լե. Լայ-Լե. Լայ-Լա մն.

Լայլե, Լայլե, Լայլա մն,
Ո, Լայլե, Լայլե, Լայլա մն.

Լայլե շայ՞ ֆրշկա,
Ո, Լայլե, Լայլե, Լայլա մն.

Շյմա-շյմա շյմկա,
Ո, Լայլե, Լայլե, Լայլա մն.

2. ՉԱՅ-ՉԱՅ—ՍՉԳԻԿ-ՍՉԳԻԿ

Moderato $\text{♩} = 96 - 98$

ՉաՅ - ՉաՅ. ի ա ջան. ջան. մե րե Չա-Յե կՅ - Լա - կա
ՉաՅ կա - ին - լի՞ ա Լե - րե Չի տին ի՞ Նա - կա

ՉաՅ-չաՅ, ի ա ջան, ջան,
Մե րե ՉաՅե կՅԼեկա,
ՉաՅ ի՞ յի՞ յի՞
Դե րե Չի տին ի՞ Նա կա.

3. ҺӘР ДОЛАВ—ДУҢГУЧ

Moderato $\text{♩} = 72$

Һәр до - ла - ве, до - ла - ве, бу шьн-гин - йа до - ла - ве,
 Һәр до - ла - ве, до - ла - ве, бу шьн-гин - йа до - ла - ве.

Һәр долаве, долаве,
 Бу шьнгийнйа долаве,
 Һәр долаве, долаве,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Долава дари мәрхе,
 Һәр долаве, долаве,
 Долава дари мәрхе,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Ле р'ести пьр'ч'а бәрхе,
 Һәр долаве, долаве,
 Ле р'ести пьр'ч'а бәрхе,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Долава дари жь дара,
 Һәр долаве, долаве,

Долава дари жь дара,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Ле р'ести пьр'ч'а кара,
 Һәр долаве, долаве,
 Ле р'ести пьр'ч'а кара,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Долава дари жь бие,
 Һәр долаве, долаве,
 Долава дари жь бие,
 Бу шьнгийнйа долаве.

Ле р'ести пьр'ч'а мие,
 Һәр долаве, долаве,
 Ле р'ести пьр'ч'а мие,
 Бу шьнгийнйа долаве.

4. Т'ӘШИ—ԻԼԻԿ

Allegretto $\text{♩} = 112$

Т'әш - йа тә жь да - ра, жь да - ре,
 ле дь - р'е - си п'ьр' - ча ка - ре

Т'әшйа тә жь дара даре,
 Ле дьр'есә пьр'ч'а каре,
 Т'әшйа тә жь дара даре,
 Ле дьр'есә пьр'ч'а каре.

Т'әшйа тә жь дара мәрхе,
 Ле дьр'есә пьр'ч'а бәрхе,
 Т'әшйа тә жь дара мәрхе,
 Ле дьр'есә пьр'ч'а бәрхе.

Т'әшйа тә жь дара чаме,
 Хушке шан бериване,
 Т'әшйа тә жь дара чаме,
 Хушке шан бериване.

5. НАЗЕ—ՆԱԶԵ

Moderato $\text{♩} = 72 - 74$

На зе, На - зе, На - зе, Ной На-зе, На-зе На - зе

Ной Назе Назе, Назе.
 Ной Назе, Назе, Назе.

Дәрәнгә вәрә р'азе,
 Ной Назе, Назе, Назе.

Ной Назе, назйа мәкә,
 Ной Назе, Назе, Назе.

6. ԿՅԻ ԼՄՐ—ՉԱՅ ԼՈՒՐ

Allegretto ♩ = 92

Կ'աւշա մօ Կ'աւշա աւա,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Կ'աւշա մօ Կ'աւշա աւա,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

Ըրօ Կ'աւշօ զօլբօճա,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Ըրօ Կ'աւշօ զօլբօճա,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

Մն տօ ճԻԲՍ ԽՅՆՆԵԸ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Մն տօ ճԻԲՍ ԽՅՆՆԵԸ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

Ըլօ մն ԽՍԿԱ ՏՃԱ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Ըլօ մն ԽՍԿԱ ՏՃԱ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

ՎՅՅ ԿԱԾՄ ԻԼԵ ԱՅԸ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
ՎՅՅ ԿԱԾՄ ԻԼԵ ԱՅԸ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

Կ'ՕՇԿՅՐԻԱ Ր'Ե ՄՅ ՆՃԱ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Կ'ՕՇԿՅՐԻԱ Ր'Ե ՄՅ ՆՃԱ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

ԳՅՏԻԼԱ ՄՆ Դ'ԼԻՅԸ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
ԳՅՏԻԼԱ ՄՆ Դ'ԼԻՅԸ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

Մն ԽԱՏԻ ԲԱՎԵ ՆՃԱ,
ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ, ԿՅԻ ԼՄՐ.
Մն ԽԱՏԻ ԲԱՎԵ ՆՃԱ,
ԿՅՐ ԳՕՎԱՆԵ, ԳՕՎԱՆԵ.

7. ХАНА МЫН—ԻՄ ԽԱՆԵ

Moderato ♩ = 94

Ха - нь - ке тө дь ха - ни, Ха - на мьн,
ша - нь - ке тө ша - ни, ша - на мьн.

Ханьке тө дь хани, Хана мьн,
Щаньке тө дь шани, шана мьн.

Дькьм р'адмусьм, Хана мьн,
Ньзам чь дькә, шана мьн.

Ханьке тө дь хани, Хана мьн.
Тә ль ви зьлами, шана мьн.

Ханьке тө дь хани, Хана мьн,
Щаньке тө дь шани, шана мьн.

Зьлам фьлэйә Хана мьн,
Зьлам фьлэйә, шана мьн.

8. ԻՎՏԻՔՈ ՎԵԼԻ—ՀԱՍՐԿՈ ՇՈՐՈՐԸ

Moderato ♩ = 94

ԻՎ - ս ք - օ վե - րի, օ, վե - րի, օ, վե - րի,
ԻՎ - ս ք - օ վե - րի, օ, վե - րի, օ, վե - րի.

ԻՎՏԻՔՈ ՎԵԼԻ, օ, ՎԵԼԻ օ, ՎԵԼԻ,
ԻՎՏԻՔՈ ՎԵԼԻ, օ, ՎԵԼԻ օ, ՎԵԼԻ.

Իվդә шәшхане, օ, дак'әвә гели,
Իվдә шәшхане, օ, дак'әвә гели.

ԻՎՏԻՔ ՅՁՄՄԻ, օ, ԲՅՏԻՔ ԲՁՐԵԼԻ,
ԻՎՏԻՔ ՅՁՄՄԻ, օ, ԲՅՏԻՔ ԲՁՐԵԼԻ.

Гелида һәнә, օ, Բըрше Բәләкә,
Гелида һәнә, օ, Բըрше Բәләкә.

9. ДՕ ШՅՎԱՆԱ--ԵՐԿՈՒ ՀՈՎԻՎ

Moderato ♩ = 76

Ըօ շՅ - ՎԱ - ՎԱ ԵՅ ԵՁ - ր'Ե-իԵ յԵ - ՐԻ' - (ՈՒՆ)
 ՆԱ - Յ(ՈՒ) ԵՁՐ - ԸԱ - ՆԱ ՇՅ - ՎԻՆԵ. (ՆԵ) ԸՕ ՇՅ - ՎԱ - ՎԱ ԵՅ ԵՁ - ր'Ե-իԵ
 յԵ յԵ - ՐԻ - (ՈՒՆ) ՆԱ - Յ(ՈՒ) ԵՁՐ - ԸԱ - ՆԱ ՇՅ - ՎԻ - ՆԵ.

Ըօ շՅվանա ԵՁր'իԵ յԵրԻՆ,
 ՔՅՅ ԵՁրԸանյ ՇՅՎԻՆԵ,
 Ըօ շՅվանա ԵՁր'իԵ յԵրԻՆ,
 ՔՅՅ ԵՁրԸանյ ՇՅՎԻՆԵ.

Տօր ցօլ, ցօլա տօր ԵՁՆյ,
 ՅՅրԵՁՆ ԽԱԾՆյ ՇՅՆԻՆԵ,
 Տօր ցօլ, ցօլա տօր ԵՁՆյ,
 ՅՅրԵՁՆ ԽԱԾՆյ ՇՅՆԻՆԵ.

ԿՅՇ'ԵԿ ԽԵՆյ ՄՅրԸԻՆԵ,
 ՄՅՅԿ ՏԵՎԵ ԽՅՆԸԻՆյ,
 ԿՅՇ'ԵԿ ԽԵՆյ ՄՅրԸԻՆԵ,
 ՄՅՅԿ ՏԵՎԵ ԽՅՆԸԻՆյ.

Ըօ շՅվանա ԵՁր'իԵ յԵրԻՆ
 ՔՅՅ ԵՁրԸանյ ԵՅ ր'ԵՅԵ,
 Ըօ շՅվանա ԵՁր'իԵ յԵրԻՆ,
 ՔՅՅ ԵՁրԸանյ ԵՅ ր'ԵՅԵ.

Տօր ցօլ, ցօլա տօր ԵՁՆյ,
 ՅՅրԵՁՆ ԽԱԾՆյ Խ'ՅՅԵՅԵ,
 Տօր ցօլ, ցօլա տօր ԵՁՆյ,
 ՅՅրԵՁՆ ԽԱԾՆյ Խ'ՅՅԵՅԵ.

ԿՅՇ'ԵԿ ԽԵՆյ ՄՅրԸԻՆԵ,
 ՄՅՅԿ ՏԵՎԵ Խ'ՅՅրԸԵՅԵ,
 ԿՅՇ'ԵԿ ԽԵՆյ ՄՅրԸԻՆԵ,
 ՄՅՅԿ ՏԵՎԵ Խ'ՅՅրԸԵՅԵ.

10. WƏPƏ ЛО—УРҲҮ, ЦО

Moderato ♩ = 96

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato' with a quarter note equal to 96 beats per minute. The melody is written in a treble clef. The lyrics are written below the notes. The first staff has the lyrics 'Wə - рə тӱ. wə - рə лo. wə - рə жь мер ге - йə.' and the second staff has 'wə - рə тӱ. wə - рə лo. wə - рə жь мер ге - йə'.

Wəpə tō, wəpə lo,
Wəpə жь мергейə.
Wəpə tō, wəpə lo,
Wəpə жь мергейə.

Хал ль гəрдəне лo,
Шəwqə сьвейə.
Хал ль гəрдəне лo,
Шəwqə сьвейə.

Сурəти сорə лo,
Сев у н'ьнарə.
Сурəти сорə лo,
Сев у н'ьнарə.

11. НАР, ВЭЙ НАР—УУР, ЧУЗ УУР

- Moderato ♩ = 104

А - ха ба - ве Бэ - гь - ме, нар вэй, нар,
п ад - ша ба - ве Бэ - гь - ме, қой нэ - вар.

Аха баве Бэгьме, нар, вэй нар,
П'адша баве Бэгьме, қой нэвар.

Зер' һ'эландйә гьм-гьме, нар, вэй нар,
Зер' һ'эландйә гьм-гьме қой нэвар.

Шандйә чарсуйа Вэзьрме, нар, вэй нар,
Шандйә чарсуйа Вэзьрме, қой нэвар.

Аха баве Бәсейә, нар, вэй нар,
П'адша баве Бәсейә, қой нэвар.

Зер' һ'эландйә т'асейә, нар, вэй нар,
Зер' һ'эландйә т'асейә, қой нэвар.

Шандйә чарсуйа Қәрсейә, нар, вэй нар,
Шандйә чарсуйа Қәрсейә, қой нэвар.

Ға авә, авә, авә, нар, вэй нар,
Ға авә, авә, авә, қой нэвар.

Сйаре боза зьравә, нар, вэй нар,
Сйаре боза зьравә, қой нэвар.

Т'эмо Финшан р'эвандйә, нар, вэй нар,
Т'эмо Финшан р'эвандйә, қой нэвар.

Бър вәлате де бавә, нар, вэй нар,
Бър вәлате де бавә, қой нэвар.

На бейә, бейә, бейә, нар, вәй нар,
На бейә, бейә, бейә, қой нәвар.

Сйаре боза съвейә, нар, вәй нар,
Сйаре боза съвейә, қой нәвар.

Т'эмо Финщан р'эвандйә, нар, вәй нар,
Т'эмо Финщан р'эвандйә, қой нәвар.

Бър вәлате бе дейә, нар, вәй нар,
Бър вәлате бе дейә, қой нәвар.

На васә, васә, васә, нар, вәй нар,
На васә, васә, васә, қой нәвар,

Сйаре боза ва бь хасә, нар, вәй нар,
Сйаре боза ва бь хасә, қой нәвар.

Т'эмо Финщан р'эвандйә, нар, вәй нар,
Т'эмо Финщан р'эвандйә, қой нәвар.

Бър вәлате бе кәсә, нар, вәй нар,
Бър вәлате бе кәсә, қой нәвар.

Institut kurde de Paris

12. ХЭЗАЛЕ - ԽԱՅԱԼԵ

Moderato $\text{♩} = 72$

12 Լը սը-րա, Բը Խա, Լը սը-րա, Բը Խա, Խэ-за - ле, Բը Խа, Խэ - за-ле

Լը սըրա, Բը Խա, Լը սըրա, Խը Գո,
 Խэзале Բը Խа, Խэзале,
 Լը սըրա, Բը Խа, Լը սըրա, Խը Գո,
 Դэլале, Բը Խа, Դэլале.

Լը սըրա Գըրտի ԽըԵа, Խը Գո,
 Խэзале, Բը Խа, Խэзале,
 Լը սըրա Գըրտի ԽըԵа, Խը Գո,
 Դэլале, Բը Խа, Դэլале.

Վан тэйра ԳөԵа-ԳөԵа, Խը Գո,
 Խэзале, т'эв Խэзале,
 Վан тэйра ԳөԵа-ԳөԵа, Խը Գո,
 Դэլале, т'эв Դэլале.

Խэзал те кар дьмьԵа, Խը Գո,
 Խэзале, т'эв Խэзале,
 Խэзал те кар дьмьԵа, Խը Գո,
 Դэլале, т'эв Դэլале.

Լը սըրա Գըրտ Դуманэ, Խը Գո,
 Խэзале т'эв Խэзале,
 Լը սըրա Գըրտ Դуманэ, Խը Գո,
 Դэլале, т'эв Դэլалե.

Խэзале Խвэ Գөманэ, Խը Գո,
 Խэзале, т'эв Խэзале,
 Դэլалե п'ёр' Գөманэ, Խը Գո,
 Դэլалե, т'эв Դэլалե.

Ав хари бэрԵер ч'ери, Խը Գո,
 Խэзале т'эв Խэзале,
 Ав хари бэрԵер ч'ери, Խը Գո,
 Դэլале, т'эв Դэլалե.

Нешьри бэр Գедуке, Խը Գո,
 Խэзале, т'эв Խэзале,
 Нешьри бэр Գедуке, Խը Գո,
 Դэլале, т'эв Դэլалե.

13 КАРЕ - ЧУРҖ

Moderato ♩ = 124

13

Һай ле, ле, вай ле, ле, вай ле, ле, Ка - ре.
 вай ле, ле, вай ле, ле, вай ле, ле, Ка - ре

Һай ле, ле, вай ле, ле, вай ле,
 ле, Каре.
 Һай ле, ле, вай ле, ле, вай ле,
 ле, Каре.
 Кар көлпика дәр бһаре,
 Кар көлпика дәр бһаре.

Бьмбарәкба хәмла һаре,
 Бьмбарәкба хәмла һаре.
 Кар көлпика дәр һанзе,
 Кар көлпика дәр һанзе,
 Бьмбарәкба хәмла қизе,
 Бьмбарәкба хәмла қизе.

14. НӘЧӘ АВЕ - ЧУРҖ ҖЫШ ӘРҖ

Allegretto ♩ = 108

14

Хә - за - ле, нә мь го, нә - чә, дә - ла - ле,
 нә мь го, нә - чә, дә, мь го нә - чә, нә - чә, нә - чә, а - ве

Хәзале, нә мь го, нәча,
 Дәлале, нә мь го, нәча.
 Дә мь го, нәча, нәча, нәча аве.
 Хәзале, хәлҗе динә,
 Дәлале, хәлҗе динә,
 Нә мь го, нәча, нәча, нәча аве.
 Хәзале қәйт'әр т'ьнә,
 Дәлале ведро қәлә,
 Дә мь го, нәча, нәча, нәча аве,

Хәзале, гәли к'урә,
 Дәлале, гәли к'урә,
 Нә мь го, нәча, нәча, нәча аве.
 Хәзале, хәлҗе динә,
 Дәлале, ве бьр'әвинә,
 Нә мь го, нәча, нәча, нәча аве.

15. МЫН ҺОЛӘК ЧЕКЪР—ԵՍ ՄԻ ՀՈՂ ՍԱՐԳԵՑԻ

Allegretto ♩ = 80

15

Мын Һоләк чекър, көр'о, жь да -
ра би - е, Һа, мын Һоләк чекър -
кър, көр'о, жь да - ра би е Һа

Мын Һоләк чекър, көр'о, жь дара бие, Һа,
Мын Һоләк чекър, көр'о жь дара бие, Һа,

Мын Һоләк т'әкда, көр'о, Һол к'әтә сие, Һа,
Мын Һоләк т'әкда, көр'о, Һол к'әтә сие, Һа.

Мын Һоләк чекър, көр'о, жь дара чаме, лаво.
Мын Һоләк чекър, көр'о, жь дара чаме, лаво.

Мын Һоләк т'әкда, көр'о, Һол к'әтә Шаме, Һа,
Мын Һоләк т'әкда, көр'о, Һол к'әтә Шаме, Һа.

16. ГАЗИ ДЬКЪМ ПЕ ДЭЗМАЛЕ—ԿԱՆՉՈՒՄ ԵՄ ԹՁՇԿԻՆԱԿՈՎ

Moderato ♩=68

16

(ն) Գա-ձա Լաւ-կե մն քա-լա Կա-նե,
 Կա-նե, Կա-նե, Կա-նե, Կա-ն, Գա-ձա Լաւ-կե մն
 քա-լա Կա-նե, Զօր զա-լա-մե, Լե, Կա-ն Գօ-րի.

Գաձա Լաւկե մն քալա Կանե,
 Կանե, Կանե, Կանե, Կան,
 Գաձա Լաւկե մն քալա Կանե,
 Զօր զալա՛մե, Լե, Կան Գօրի.

Գազի Դյկմ քե Դէզմալե,
 Կանե, Կանե, Կանե, Կան,
 Գազի Դյկմ քե Դէզմալե,
 Զօր զալա՛մե, Լե, Կան Գօրի.

Կաճքե Գաձա Լաւկե մն Բօձա,
 Կանե, Կանե, Կանե, Կան,
 Կալ մայձանե Դա՛ւի Դօձա,
 Զօր զալա՛մե, Լե, Կան Գօրի.

Կաճքե Գաձա Լաւկե մն քա՛շա,
 Կանե, Կանե, Կանե, Կան,
 Կալ մայձանե Կըր Դյմա՛շա,
 Զօր զալա՛մե, Լե, Կան Գօրի.

17. МЭЙРЭМЕ – ҮЛЗГҮҮГ

Moderato ♩ = 80

17

Чо - ли бь то - ль - кэ, бь ле, Мэй-ре, ле, Мэй - рэ - ме,
 чо - ли бь то - ль - кэ, бь ни - ша - на мьн шэ-ме.

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Moderato' and the metronome marking is '♩ = 80'. The first staff begins with the number '17'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Чо - ли бь то - ль - кэ, бь ле, Мэй-ре, ле, Мэй - рэ - ме,' and the second line is 'чо - ли бь то - ль - кэ, бь ни - ша - на мьн шэ-ме.'

Чоли бь толькэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Чоли бь толькэ, бь нишана мьн шэме.

Гөр те лотькэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Гөр те лотькэ, бь нишана мьн шэме.

Ч'э'ви ль голькэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Ч'э'ви ль голькэ, бь нишана мьн шэме.

Чоли бь бийэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Чоли бь бийэ, бь нишана мьн шэме.

Гөр те һедийэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Гөр те һедийэ, бь нишана мьн шэме.

Ч'э'ви ль мийэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Ч'э'ви ль мийэ, бь нишана мьн шэме.

Гэлинги һэза, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Гэлинги һэза, бь нишана мьн шэме.

Гөр те бь лэзэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Гөр те бь лэзэ, бь нишана мьн шэме.

Шива гөр пэзэ, бь ле, Мэйре, Мэйрэме,
 Шива гөр пэзэ, бь нишана мьн шэме.

18. ҮӨР БЕРИ—ШӨР ШӨРӨ

Allegretto $\text{♩} = 126-128$

18

här be - ri, be - ri, be - ri.
 här be - ri, be - ri - va - ne,
 här be - ri, be - ri, be - ri,
 hat - jä, lo, šär - da И - ра - не.

Үөр бери, бери, бери,
 Үөр бери, бериване,
 Үөр бери, бери, бери,
 Үатйә, ло, шәрда Иране.

Бәре берйе бәржерә,
 Үөр бери, бериване,
 Бәре берйе бәржерә,
 Үатйә, ло, шәрда Иране.

Мәг'әли пәзи нерә,
 Үөр бери, бериване,

Мәг'әли пәзи нерә,
 Үатйә, ло, шәрда Иране.

Бәре берйе бәрварә,
 Үөр бери, бериване,
 Бәре берйе бәрварә,
 Үатйә, ло, шәрда Иране.

Мәг'әли пәзи жарә,
 Үәй бери, бериване,
 Мәг'әли пәзи жарә,
 Үатйә, ло, шәрда Иране.

19. ЛЕ WƏPDE--ЦԵ՛ ԿԱՐԿԵ

Allegretto ♩ = 120

Ле Wəp - де Wəp - де.
 Ле Wəp - де Wəp - де.

Wəp - де. ле. ле. ле. Wəp - да мьн.
 Wəp - де. гəw - ра р'ьн - да мьн.

Ле Wəpде, Wəpде, Wəpде,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Ле Wəpде, Wəpде, Wəpде,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Կа иро, иро, иро,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Կа иро, иро, иро,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Տյար սյար бун чунə щəpде,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Տյար սյар бун, чунə щəpде,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Մə бaнгда дике нивро,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Մə бaнгда дике нивро,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Աв сарə т'асе wəpде,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Ав сарə, т'асе wəpде,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Փəз հатյə дə'не нивро,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Փəз հатյə дə'не нивро,
 Гəwра р'ьнда мьн.

Շварə бəրхa бəpде,
 Ле, ле, ле Wəpда мьн,
 Շварə бəրхa бəpде,
 Гəwра р'ьнда мьн.

20. ЗЕР' ЗЭЙНЭБЕ — ПУЧЬ ЗВЪЦА

Allegretto ♩ = 88

Зер' Зэй - нэ - бе, Зэй - нэ - бе,

щер' ль мь - лан, зер' ль сэр - йан, Зэй - нэ - бе.

Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе,
 Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе.
 Щер' ль мьлан, зер' ль сэрийан, Зэйнэбе.

Шандьмэ ль сука Г'элэбе,
 Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе.
 Щер' ль мьлан, зер' ль сэрийан, Зэйнэбе.

Бэрч'эм, бэрч'эм дьчумэ,
 Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе.
 Щер' ль мьлан, зер' ль сэрийан, Зэйнэбе.

Незики гэвре бумэ,
 Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе.
 Щер' ль мьлан, зер' ль сэрийан, Зэйнэбе.

Гэвре к'эни эз шабумэ,
 Зер' Зэйнэбе, Зэйнэбе.
 Щер' ль мьлан, зер' ль сэрийан, Зэйнэбе.

21. Ү'ӘЩИ АГ'А—ՀԱՋԻ ԱՂԱ

Allegro, marciale ♩ = 132

Ү'әщи аг'а хвәш аг'айә,
Шере сор хвәш аг'айә.

Дәст неч'ире бәрдайә,
Дәст неч'ире бәрдайә.

Ле дае, дае, дае,
Ле дае, дае, дае.

Вәллә дьчъмә хәзае,
Бьллә дьчъмә хәзае.

Дә тō бькә дь'ә'е,
Дә тō бькә дь'ә'е.

Шурәк мьле р'аст дае,
Шурәк мьле р'аст дае.

Дае вәз кōр'е тәмә,
Баво вәз кōр'е тәмә.

Хвәйе шуре к'осәмә,
Хвәйе шуре к'осәмә.

Т'ера ордиа шаһ һәмә,
Т'ера ордиа шаһ һәмә.

Дәре дере бу кот—кот,
Пьшта дере бу кот—кот.

П'езәр р'абун бунә щот,
П'езәр р'абун бунә щот.

Ү'әщи аг'а бу мәлкәмот,
Ү'әщи аг'а бу мәлкәмот.

Дәре дере бу қьж—қьж,
Пьшта дере бу қьж—қьж.

П'езәр р'абун бунә мьж,
П'езәр р'абун бунә мьж.

Ү'әщи аг'а дәрк'әт меркōж,
Ү'әщи аг'а дәрк'әт меркōж.

22. ГОРИЙӘ, ГОРИЙӘ — ҖАҖҖҖҖ, ҖАҖҖҖҖ

Allegro ♩ = 160

22

Го-рийә, го - ри - йә, ло, ч'йа - е мә - го - ри - йә,

ә'р-де ви ги - һа - йә, ло. сә - ри бә - лә - ки - йә.

—Горийә—горийә,
Чйае мә горийә,
Ә'рде ви гиһайә, ло,
Сәри бәләкийә.

Эла мә р'әнгинә,
Һал доре данийә,
Чадьра хас ханьме,
Һазьрә вәгьртийә.

Доре җе көлилкә,
Бәри бь канийә,
Бәжна җе бьльндә,
Сәрда те гөлийә.

Ч'ә'вә бәләкьн, ло,
Нәҗе кьл мә'нийә,
Сурәт чьда сорьн, ло,
Севе һ'әфт р'әнгинә.

Дили чи ширьнә,
Тө дьвежи тудийә,
Чьдаси ацьлә,
Тө дьвежи хвәндийә.

Һәрч'а тә р'амуса, ло,
Йефин шьнәтийә,
Дәма ч'ә'ве мьн пек'әт,
Ләма бум хвәлийә.

Һәй җае, һәй җае,
Лавко пәй мьн нәен,
Голәкә хунейә,
К'әтьме же дәрнаем.

Дәрва шөхбл навә,
Мә һәрнә ханә—мани,
Шех җе қайл навә,
Һа дьве иро иниә.

—Лавко мәсәкьнә,
Бозе бькә зинә,
Зини ишләмәйә,
Дьзгин һ'әмәданә.

Дәвч'әм Диарбәк'ьрә,
Сйари һе лавинә,
Лавко мәсәкьнә,
Пеш тәва гәлинә.

Гәлйа тө дәрбазби,
Дәшта Мердинә,
Дәште тө дәрбазби,
Гьре Гьрһ'әлинә.

Эла ль доре данийә,
Эла Ә'лк'анә, ло,
К'аре тә пе нинә,
Лавко бажо мәсәкьнә.

Лавко мäsэкнэ,
Коне һәр жоринэ,
Коне һәри жорын,
Р'әвш һәбне һешинэ.

Гьре пеш малава,
Әв п'алан дэванэ,
Навда дэвэчинэ, ло,
К'аре тә пе нинэ.

Дәсте ч'әпе мәе,
Чадьрә вәгьртинэ,
Хас хаване эле
Теда р'уныштинэ.

Дәсте р'асте вәрә,
Доре шот канинэ,

Канһа тә дәрбаз би,
Хблам бь һазьрә.

Бозе бьтәшлинэ,
һ'эта тә бей р'уни,
Qawa тә һазьрә,
Мьн чекьр фьравинэ.

Зәр мәмке мьн шабә,
һ'эта һьлте һивә,
Дәрде дьл бьрмә сәр хәтае,
Горийә—горийә.

Һәй вае, һәй вае,
Лавко пәй мьн нәен,
Голәкә хунейә,
К'әтьме же дәрнаем.

Institut kurde de Paris

23. ЛОЙ, ЛЬ МЫН—І, П'Э, Ч, У-Э НҮЭ

Allegro ♩=152

Һа сь-вэ (э)-йэ, сь - вэ һа-вэ, лой ль мын. ль мын,

лой ль мын. Һа сь-вэ (э)-йэ, сь - вэ һа-вэ,

син-га да-ре, гэр-мйа Р'э-wane да ль сэр мын вэй, вэй да ль сэр мын

Һа сьвэйэ, сьвэ навэ,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Һа сьвэйэ, сьвэ навэ.

Синга даре,
Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

Зэри хэше р'анавэ,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Зэри хэше р'анавэ.
Синга даре,
Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

Һ'але мын we чавабэ,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын.
Һ'але мын we чавабэ.

Синга даре,
Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

Ч'э'в ди дьлр'а пе навэ,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Ч'э'в ди дьлр'а пе навэ.
Синга даре,

Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.
Һа сьвэйэ, тэ'в зэрьқи,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Һа сьвэйэ тэ'в зэрьқи.

Санга даре,
Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

Зер'е э'ние бьрьқи,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Зер'е э'ние бьрьқи.

Синга даре,
Гэрмйа Р'эwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

Ч'э'в дйбу, дьл хэр'ьқи,
Лой ль мын, ль мын, лой ль мын,
Ч'э'в дйбу, дьл хэр'ьқи.

Синга даре,
Гэрмйа Рэwane
Да ль сэр мын, вэй, вэй,
Да ль сэр мын.

24. К'ЪЛАМА ЗЭРЙА—ԳԵՂԵՑԿՈՒՀԻՆՆԵՐԻ ԵՐԳԸ

Allegro ♩ = 138

24

Ma - la баж - на зэр - йа, зэр - йа,
 ha - не, эш - қь мо - вэт щәм нь - нь -
 бу - ка, ма - ла баж - на зэр - йа, зэр - йа.
 ha - не. кө - ро дә р'ав р'әw-ша бьн-да - ру - ка

Мала бэжна зэря, зэря, хане, Сэр мәмыка эз бькьм қане,
 Эшқь мовэт щәм ньбука (нһбука), Севед һөрме т'эв мәмыка.
 Мала бэжна зэря, зэря хане, Тө һьн қәнди, һьн шәкьри,
 Көр'о дә р'авә р'әwша бьндарука. Эшқь мовэт щәм ньбука,

Нежа ль вьр бу ньзам к'ане, Тө һьн қәнди һьн шәкьри,
 Эшқь мовэт щәм ньбука, Зер'е сәлмийан щәм лавька.

Нежа ль вьр бу ньзам к'ане, Э чь бу, мьн пьрсәк тә дькьри,
 Севе дь һөрме т'эв мәмыка. Эшқь мовэт щәм ньбука,
 К'аwа мьн мәшйа чу дьк'ане, Э чь бу, мьн пьрсәк тә дькьри,
 Эшқь мовэт щәм ньбука, Көр'о дә р'авә р'әwша бьндарука.

К'аwа мьн мәшйа чу дьк'ане, К'aw хәйидйә we дьгьри,
 Зер'е сәлмийан щәм лавька. Эшқь мовэт щәм ньбука,
 Мәмык бьрьн фьротане, К'aw хәйидйә we дьгьри,
 Эшқь мовэт щәм ньбука, Севе дь һөрме т'эв мәмыка.

Мәмык бьрьн фьротане, Эз һьн қәнд бьм, һьн шәкьр бьм,
 Көр'о дә р'авә р'әwша бьндарука. Эз һьн қәнд бьм, чи жь тәр'а,
 Мьн сонд харийә бь қөрәне, Эз һьн қәнд бьм, һьн шәкьр бьм,
 Эшқь мовэт щәм ньбука, Ньн шәкьр бьм чи жь тәр'а.

Мьн сонд харийә бь қөрәне, Қәнд би, шәкьр би тө жь мьр'а,
 Көро дә р'авә р'әwша бьндарука. Эшқь мовэт щәм ньбука,
 Сэр мәмыка эз бькьм қане, Қәнд би, шәкьр би тө жь мьр'а,
 Эшқь мовэт щәм ньбука, Зер'е сәлмийан щәм лавька.

25. ЗАВА—ФЬУУ

Allegretto ♩ = 104—106

25

За - ва, за - ва, за - ва, за - ва, ка - ке мь - но
 за - ва, за - ва, за - ва, за - ва, за - ва,
 бра - ке мь - но за - ва. Эw за - ва - ке Qьр'на - да - ре.
 Qьр'на - да - ре, ка - ке мь - но за - ва, эw за - ва - ке
 Qьр'на - да - ре. Qьр'на - да - ре, ка - ке мь - но за - ва.

Зава, зава, зава, зава,
 Кэке мьно зава,
 Зава, зава, зава, зава,
 Браке мьно зава.

Н'ьнэ ль дэста, кьле ч'э'ва,
 Кэке мьно зава,
 Н'ьнэ ль дэста, кьле ч'э'ва,
 Браке мьно зава.

Эw заваке Qьр'надаре, Qьр'надаре,
 Кэке мьно зава,
 Эw заваке Qьр'надаре, Qьр'надаре,
 Браке мьно зава.

Зава хwэшэ ль р'у хале,
 Кэке мьно зава,
 Зава хwэшэ ль р'у хале,
 Браке мьно зава.

Зава, зава, зава, зава,
 Кэке мьно зава,
 Зава, зава, зава, зава,
 Браке мьно зава.

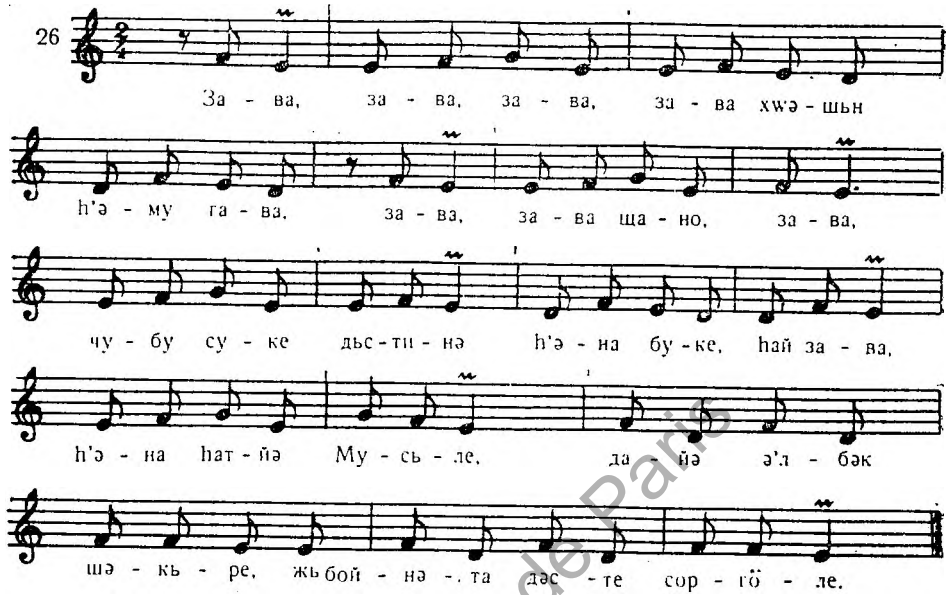
Н'ьнэ ль дэста, кьле ч'э'ва,
 Кэке мьно зава,
 Н'ьнэ ль дэста, кьле ч'э'ва,
 Браке мьно зава.

Эw заваке Qьр'нагузе, Qьр'нагузе,
 Кэке мьно зава,
 Эw заваке Qьр'нагузе, Qьр'нагузе,
 Браке мьно зава.

Зава хwэшэ р'у балт'узе,
 Кэке мьно зава,
 Зава хwэшэ р'у балт'узе,
 Браке мьно зава.

26. ЗАВА—ФЫУ

Moderato $\text{♩} = 66-68$

26

Зава, зава, зава,	Һ'эна буке, һай зава.
Зава хвэшьн һ'эму гава, зава.	Һ'эна һатһэ Мусьле,
Зава щано, зава,	Дайэ э'лбэк шэкьре,
Чубу суке дьстинэ	Жь бойнэта дэсте сорголе.

27. К'А БЬДЭ МЫН БУКИНА МЫН—ՏՈՒՐ ԻՆՁ ԻՄ ՀԱՐՍԻՆ

Moderato $\text{♩} = 92$

27

К'а бьдэ мын,	К'а бьдэ мын,
К'а бьдэ мын букина мын.	К'а бьдэ мын букина мын.
Р'енга мын дурэ,	Зэ'ва мэлүлэ,
К'а бьдэ мын,	К'а бьдэ мын,
К'а бьдэ мын букина мын.	К'а бьдэ мын букина мын.

28. ՉԱՐՖԱԴԻՆԻ ՂԱՎԼ

Moderato $\text{♩} = 84$

28

Մըր - ֆէ - ճի - նը, Մըր - ֆէ - ճի - նը,

Մըր - ֆէ - ճի - նը, ճի - նը (ը) մէ - յը

29. ՉԱՐՖԱԴԻՆԻ ՂԱՎԼ

Moderato ($\text{♩} = 60$)

29

Մըր- ֆէ - ճի - նը. Մըր - ֆէ - ճի - նը.

Մըր - ֆէ - ճի - նը ճի - նը մէ - յը

Մըրֆէճինը, շըրֆէճինը,
 Մըրֆէճինը ճինը մէյը.
 Մըրֆէճինը զըւսը Գըլը,
 Մըրֆէճինը Բընճըսթընը,
 Լըւըյկ Բընը վը ճիւընը.
 Մըրֆէճինը, շըրֆէճինը,
 Մըրֆէճինը ճինը մէյը.

30. QƏWЛЕ ШƏРФƏДИНЕ – ՇԱՐՖԱԴԻՆԻ ՂԱՎԼ

Moderato ♩=98

30

Йа - рак ды - бе ль т'э - ва - ба, бэр мэ - һ'э - ке
 да - ьс - та - ба, гэ - ло к'эн - ге Шэр - фэ - ди - не
 мь - ха - ре р'а - вэ. Шэр - фэ - ди - нэ
 ди - не мь - нэ, Шэр-фэ - ди - нэ хэр - зе Гё - ле.

Йарак дыбе ль т'эшавэ,
 Бэр мән'эке дашьстабэ,
 Гэло к'энге Шәрфəдине
 мьхаре р'авэ?

Шәрфəдинə дине мьнə,
 Шәрфəдинə хэрзе Гөле.

Шешьмсо кари чьма наки,
 Лəвт сэр дəре мьхаре р'аки,
 Хəлq тəнгийə ле фьрһ'аки.
 Шәрфəдинə дине мьнə.
 Шәрфəдинə хэрзе Гөле.

Əw сөнəте we һейсайвə,
 We һейсайвə əw сөнəтə,

Пəй хəтьра шьвə'те хьəки,
 Сьнйа батьнйе бэр мə вəки,
 Бэр мə вəки сьнйа ды батьнйе.

Əw шьндийе бьн мьхине,
 Əw гедука сйар дычуне,
 Сйаре, сйаре бь гедука,
 Шə'дəте бука бьхəмьльн.

We бэр мə дəрен пəйəе к'əскə
 сорə, зэрə,
 Теда һəйə хэрqəки ды шефи морə,
 Фəқир һ'əйфа һьлтиньн бь зорə.
 Шәрфəдине дине мьнə,
 Шәрфəдинə хэрзе Гөле.

31. ՉԳՄԼԵ ՇՐՔՓԵԴԻՆԵ—ՇԱՐՓԱԴԻՆԻ ԴԱՎԼ

Allegretto ♩. = 108

31

Շըր-ֆը - Դի - նը, Շըր - ֆը - Դի - նը. Շըր-ֆը - Դի - նո

Խըր - չը Գօ - Լը. Շըր- ֆը - Դի - ն կըր - Իը ր'այ - Իը.

Շըր - ֆը - Դի - նո Խըր - չը Գօ - Լը. Դըր շար Բը -

րա Լը Դ'է - Վա - Իը Շըր - ֆը - Դի - նո Խըր-չը Գօ - Լը

Տը - նա էր Դը Է՛ձ - մին Դը - Իը Խը - ըրը Դ՛ձ - Է՛ - Իը

Շըր - ֆը - Դի - նո Խըր - չը Գօ - Լը. Շըր - ֆը - Դի - նը.

Շըր - ֆը - Դի - նը, Շըր - ֆը - Դի - նը Խըր - չը Գօ - Լը.

Խօ - Դը Կը Դըր շար Դը - Ինը, Շըր-ֆը-Դի-նո Խըր-չը Գօ - Լը.

Շըրֆեִִնը, շըրֆեִִնը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

Շըրֆեִִն կըրԻը ր'այը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

Դըր շար Բըրա Դը Դ'էձՎայը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

Տըրա էր Դը Է՛ձմին ԴըԻը Խըր,
Դ՛ձՎայը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

Շըրֆեִִնը, շըրֆեִִնը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

ԽօԴը ԿըԴրա Դը Դը Բը Զըր'ինը,
Շըրֆեִִնո Խըրչը ԳօԼը.

32. НУРИНО—ՆՈՒՐԻՆՈ

Allegretto ♩=184

32

Ну - рин те т'а - бах ль дэст. Ну - ри - но, Һай
 Ну - ри - но, ль - чьн пеш - Һа Нэ - ви ьь қэст,
 э' зи - зо на - ви ши - ри - но.

Нурин те т'эбах ль дэст,
 Нурино, Һай Нурино,
 Дьчньн пешҺа Нэви ьь қэст,
 Э'зизо, нави ширино.

Нурин тен ьь р'ез, ьь бэнь,
 Гөле сорэ сьпи Һэмез дькьнь,
 Нурино, Һай Нурино,
 Эзизо, нави ширино.

33. ДЬМ-ДЬМ—ԴՐՄ-ԴՐՄ

Moderato marciale ♩= 96

33

Гь-льхьр - ми - нэ, гь-льхьр-ми - нэ, қэ-э та ха - не
 Ч'энь-э - р'и - нэ, хэ - бэр р'ас - та дэ - рэнь ни - нэ.

Гөл хьрминэ, гөл хьрминэ,
 Қэста хане Ч'эньгер'инэ,
 Хэбэр р'астэ, дэрэнь нинэ.

Хан меванэки нэнасэ,
 Бу меване шаҺ Абасэ,
 Эви даие к'ер, алмасэ.

Хан меване дэрэдэрэ,
 Бу меване шаҺ Қэщэрэ,
 Эви дае к'ер, к'эмбэрэ.

Хан сьбэке зу р'абуйэ,
 Га, га зу р'абуйэ,
 Қэста қонаха шаҺ кьрийэ,
 ШаҺ қонахе дэрк'этийэ,
 Го:—Һэре Ханэ, тэ чь мьразийэ?
 Эви мьразе хвэ хвэстийэ.

Го:—Эз Һ'эфт сала қавэчи бум,
 Бьдэ мьнь р'эвочие Һэспанэ.
 ШаҺ р'эвочҺа Һэспа дае.

34. ДЪМ-ДЪМ — ГЪЛУ-ГЪЛУ

Moderato marciale ♩ = 104

Ә-ми хѳр-ми - нә, бь, хвәш хѳр - ми - нә, бь, қь-и са ха - не

Ч'ән-иц-зе - ри - нә (ә), чь дь-вем(ь) р'ас-тә, қә дә-рәв ни - нә.

Әм хѳрминә, хвәш хѳрминә,
 Қьса хане Ч'әнгзәр'инә,
 Чь дьвем р'астә, қә дәрәв нинә.

Т'әг'дир һатйә бь ә'смана,
 Фәләк дьгәр'ә хан у мана,
 Ѓьм бо пира, гәл бь щана.

Хан әт'имки чь нәнасә,
 Буйә хѳламе шаһ Абасә,
 Хвәр'а фьрот да к'ер у алмасә.

Хан әт'име дәро-дәро,
 Буйә хѳламе шаһ Қәшәро,
 Хвәр'а фьрот да к'ер у к'әмбәро.

Хано го: — Бьдә мьн р'эвочие
 һәспанә.

Хано һәспе хвә т'әрқандьн,
 Ч'әа у банйа дьгәр'андьн,
 Дәве бә'ре дьч'ерандьн.

35. ДЪМ-ДЪМ—ГЛУ-ГЛУ

Allegretto marciale $\text{♩} = 116$

35 На р'а - бу, ра - бу, р'а-бу, хан Қь-р'ал кә ле р'а бу

дә - ра - бе р'а - мыс - та бу, си - льһ бәж - не а - ва бу.

хән - шәр бәж - не дө - та бу, ч'э'в рен - га бь - ре ма - бу

На р'абу, р'абу, р'абу,
Хан Қр'ал кәле р'абу,
Дәр'абе р'ауәста бу,
Сильһ' бәжне ава бу,
Хәншәр бәжне дөта бу,
Ч'э'в р'енга бьра мабу.

На р'абу, р'абу, р'абу,
Хан Мок'ьри кәле р'абу,
Дәр'абе р'ауәста бу,
Сильһ' бәжне ава бу,
Хәншәр бәжне дөта бу,
Ч'э'в р'енга бьра мабу.

На р'абу, р'абу, р'абу,
Хан Ә'вла бәг кәле р'абу,
Дәр'абе р'ауәста бу,

Сильһ' бәжне ава бу,
Хәншәр бәжне дөта бу,
Ч'э'в р'енга бьра мабу.

На р'абу, р'абу, р'абу,
Хан Абас кәле р'абу,
Дәр'абе р'ауәста бу,
Сильһ' бәжне ава бу,
Хәншәр бәжне дөта бу,
Ч'э'в р'енга баве мабу.

На р'абу, р'абу, р'абу,
Хане Ч'әнгзәр'ин р'абу,
Дәр'абе р'ауәста бу,
Сильһ' бәжне ава бу,
Хәншәр бәжне ба бу,
Ч'э'в р'енга стйа мабу.

36. Ի՛ՅՏԵՆ, Ի՛ՕՏԵՅԻՆ—ՀԱՄԼՆ, ՀՈՒՍԵՅՆ

Allegro ♩ = 184

Տը-վա-իւն տը-վա շը-իւն. փաղ-մա կ'ու-չե շը-իւն. իշ-հոյկ ա՛ն ճի-տի-իւն:

Շը-հոյն Բը-կի քըր-սա ի-լա-հի-իւն. Ի՛ն-Տեն, Ի՛Օ-Տեյ-նե մըննա-ճի-իւն

Տըվայն, տըվա շըյն,
 Փաղմա կ'ուչե շըյն,
 Շըհոյկ ա՛ն ճիտիւն,
 Գո:—Շըհոյն Բըկի քըրսա իլահիւն,
 Ի՛նՏեն, Ի՛ՕՏեյնե մըննա՞իւն?

Շըհոյ ցո:
 —Ձ ճիկմ իլահիւն,
 Մըն Ի՛նՏեն, Ի՛ՕՏեյնե տա՞ ճիւն,
 Գեմիյա կըրննա,
 Բա՛րա ճըրբազ կըրննա,
 Կալա ճիւննա կըրննա,
 Մըննա ի՛նՏեն ճըմըրննա.

Փաղմա տեյնա մալա,
 Ձ՛լիր՛ա ճալ ա ի՛նՏեն,
 Գո:—Ի՛նՏեն, Ի՛ՕՏեյն ճըրտննա,
 Գեմիյա կըրննա,
 Բա՛րա ճըրբազ կըրննա,
 Կալա ճիւննա կըրննա,
 Մըննա ի՛նՏեն ճըմըրննա.

Ձ՛լի տեյնա ճիւննա,
 Մըր ճըճա տա՛ննա.
 Գըմը: — Մըրն, Ի՛նՏեն, Ի՛ՕՏեյն
 ճըրտննա,

Բա՛րա ճըրբազ կըրննա,

Կալա ճիւննա կըրննա,
 Մըննա ի՛նՏեն ճըմըրննա.

Գո:—Մըրն,
 Ձ՛ննա Ավա ճըմըրննա ի՛նՏեն,
 Ձ՛տմա ճըմըրննա ի՛նՏեն,
 Ձըրմա ճըմըրննա ի՛նՏեն,
 Ձ՛մըր ճըմըրննա ի՛նՏեն,
 Ձ՛ննա ի՛նՏեն ճըմըրննա.

Ձ՛լի ճըմըրննա ճըմըրննա,
 Շըլ ճըմըրննա ճըմըրննա ճըմըրննա,
 Ձ՛լի ճըմըրննա,
 Գալ ա ճըմըրննա ճըմըրննա.

Ձըրմըրննա ճըմըրննա:
 —Կըրննա ի՛նՏեն ի՛նՏեն ճըմըրննա,
 Գալ ճըմըրննա ճըմըրննա,
 Մըրննա ճըմըրննա,
 Մըննա ճըմըրննա.

Ձըրմըրննա ճըմըրննա:
 —Մըրննա ճըմըրննա ճըմըրննա,
 Գալ ճըմըրննա ճըմըրննա.
 —Կըրննա ճըմըրննա ճըմըրննա,
 Բըրա ճըմըրննա ճըմըրննա.

Мир те щэм Э'ли,
Дьве:—Көр'о наве тэ Э'лийэ?
Дьве: —На мирем,
Эз нэ Э'лимэ, Э'ли вэкэ мьнэ,
Шарке э'рде дьхьм, дō шара вэк
мьнэ.

Го:—Көр'о, дō гьртие мэ һэнэ
кэлейэ,

Эз бэрдьм биньм,
Те пе бьки ч'арэ?

Һ'эсэн, Һ'өсейн анин веда,
Qэйд у зьнширэ лева.

Го:—Мирем гьртие тэ эвн?

Хвэде нэкэ бэр дэве шуре мьн
к'эвн,

Гьртие хвэ бьвэ һ'эмаме,
Тэ'м у нам пе бьдэ,
Һэспе бэдэw пе бьдэ,
Шуре к'осэ мьсри пыште гьредэ,
Паше сьве бэре мьн ван йэктэ.

Һ'эсэн, Һ'өсейн бьрнэ һ'эмаме,
Тэ'м у нам пе дабун,
Һэспе бэдэw пе дабун,

Шуре к'осэ, мьсреи пыште гьредан,
Сьве бэре ван баве йэк дан.

Эw жи вэлгэр'йанэ алие баведа.

Institut kurde de Paris

37. БОРЕ Р'ӘШ—УҖЧ, ҖҺ

Allegro $\text{♩} = 92$

37

Мән-шо - лә, мән-шо - лә, бә - ри қән-ши ба - лә,
 кәв-ре дин бә - та - лә, бә-ри п'ър' бә-г'ә - рә, һ'әф - та гьрт-һә бә - рә,
 һ'әф - та гьрт - һә сә - рә, әш - қа п'е - хәм бә - рә,
 Мир дь - кә дь - лә - зи - нә, сә - вақ дь - щь - ви - нә,
 к'е бор мьн-р'а би - нә, шол - шо - ле мьн бьс - ти - нә.

Мәншолә, мәншолә,
 Бори қәнши балә,
 К'әфьре дин бәталә,
 Бори п'ър' бәг'әрә,
 Һ'әвта гьртһә бәрә,
 Һ'әвта гьртһә сәрә,
 Әшқа п'ехәмбәрә.

Мир дькә дьләзинә,
 Сә'ва дьщьвинә,
 К'е Бор мьнр'а бинә,
 Шәңшәле мьн бьстинә.

Сә'ва п'ър' бәг'әрһн,
 Ч'ә'ва һәв дьгьрһн,
 Ә'мәр дьфькьрһн.

Ә'мәр бьн хәтавә,
 Көштие де у бавә,
 Нә херә, нә савә.
 Чол у чолистан бу,
 Бәр'и бәр'истан бу,
 Сефил у сәргьран бу,
 Қәшәнг бу меванә.

Го:—Сәр ч'ә'ве мьн бей мевано,
 Наве хвә мьнр'а бежә.
 Го:—Әз Ә'мәре сорьм,
 Шур у мәрт'ал жорьм,
 Р'оке we бьвә қьр'әйә,
 Боре мире мьн вьр һәйә.

Ә'мәр чубу дәрда,
Дь Борр'а хәвәрда:
—Боро бәр кәлейо,
Чок быдә ә'рдейо,
Р'авьм сәр пыштейо,
Тә навьм хвәр'а,
Двьмьм һ'әбубе хвәдер'а.

Боре бәр кәлейә,
Чок дабу ә'рдейә,
Ә'мәр р'абу сәр пыштейә.

Ә'мәр, Қәшәнг шәр'ки хвәшкьр,
Шуре бәдән нәхшкьр,
Ә'мәр, Қәшәнг шәр'ки зор кьр,
Шуре бәдән моркьр.

Ә'мәр чубу р'еда,
Р'ьма хвә ә'рде да,
Ләше Қәшәнг кьрә ә'рдеда.

Ә'мәр дькә дьләзинә,
Хвә дерер'а дьгһинә.
—Р'әбәне дерейо,
Дере вәрә харо,
Дер мьнр'а һ'әсаро.

Дьве:—Сйаро мьлобино,
Дер тәр'а т'өнинә,
Бажо быләзинә.

Ә'мәр йәкә чькьр,
Сәре р'әбәна жекьр,
К'өләка дерекьр.

К'өләка дере тә'ри,
Тира сәр мьдари,
Ә'мәр бьр'и йәк щари.

К'өләка дере тәнгә,
Тире сери зәнгә,
Ә'мәр қоткьр фьр'әнгә.

Һатьн, һатьн, һатьн,
Һипьт гәвра һатьн,

Вилли гәвра һатьн,
Мина сәйе р'әватьн,
Дор дере вәр һатьн.

Дә һун биныйн, биныйн,
Чобана биныйн,
Дор дере вәриньн,
Дере вәлгәр'иньн,
Ә'мәр бьн дәриньн,
Сәри бьфьр'иньн,
Һ'әйфе же һьлнннн.

Ч'ьвика сәр һелуне,
П'әр'е хвә соркә хуне,
Шапе быдә Мәдине,
Ә'мәр һатйә қьр'ине.

Дор к'әтә Ә'бу Бәк'ьр,
Дәста ширьне шәкьр,
Шәр'е ә'вьл тә кьр.

Дор к'әтә Авасә,
Дестда мьсрие хасә,
Гәвра вәсә, вәсә.

Дор к'әтә Гөрганә,
Дестда мьсрие пә'нә,
Қәсави гәвранә.

Дор к'әтә көр'е пире,
Сәд һ'әв көштйә тире,
Қәт йәк нае бире.

Дор к'әтә Ә'лие динә,
Хунеда р'әнгинә,
Һаж көштьна хвә нинә.

Ә'мәр те дерейә,
Фькьри хвә сәрейә.
Ә'ли го Ә'мәр:
—Чь бькьм әва пашьн,
Пер'а бум һәвалә.

38. БОРЕ Р'ӘШ—УБЧ, ӘН

Moderato $\text{♩} = 78$

38

Мән - шо - лә, мән-шо - лә, к'а - фьре дин бә - та - лә,

бо - ри қән - ши ба - лә, бо - ри дин бә - т'ә - рә.

Мәншолә, мәншолә,
К'афьре дин бәталә,
Бори қәнши балә,
Бори қәнш бәт'әрә.

Wәхта Бор дьнһер'и,
К'афьр ле дьхõри.
Боре мьн бәт'әрә,
Әшқа п'ехәмбәрә.

39. ШЕХЕ СӘДА'НИЙА У ДОТА ГÖРЩА
ШУАҢАҢЗУ, ҢЕБЕД БЧ, Ч.РУӘНТ И.Қ.ӘНЧ

Allegretto $\text{♩} = 120$

39

Го - Ше - хәк һә йә Сәд - а - ни - йа, ма - шо - ґе до -

та гõр-щи - йа, һәґ - мәґ нь - за - ньн мә - ни - йа.

Го:—Шехәк һәйә сәда'нийа,
Машоґе дота гõрщийа,
Һәґмәґ ньзаньн мә'нийа.

40. УСЬВЕ НЭБҮЙА—ОҮСҮСҮС ҮСҮСҮ

Moderato ♩ = 130

40

Дьра - не ма жь гас - ти - йа, э - гэр ма гош - те

У - сь - ве Нэ - бийа гас - ти - йа.

Дьране ма жь гэстийа,
Эгэр ма гоште Усьве Нэбйа гэстийа.

41. УСЬВЕ НЭБҮЙА—ОҮСҮСҮС ҮСҮСҮ

Moderato ♩ = 104

41

гэр йан-здэ бь - ра кь - рь - бу бь қас - тэ,

бэр А-қуб п'е - хэм-бэ - ре вэх - те - да дь - вэс - тэ,

го: - Ба - во ма У - сьв не - ч'ир жь тэ дь - хас - тэ.

Гэр йанздэ бьра кьрьбу бь қэстэ,
Бэр Ақуб п'ехэмбэре вэхтеле дьвэстэ,
Го:—Баво ма Усьв неч'ир жь тэ дьхвэстэ.

Ақуб п'ехэмбэр го:
—Көр'о, Усьв бьвын зу биньн,
Бэр эвара бьгниньн.

42. ЛАҘЪЖОК—ЦАҘЦӘНЧ

Moderato ♩ = 96

42

Ма - ла мьн, ма - ла мьн, ма - ла мьн,
 дос - та - ка мьн һә - йә на - ве we Сәй - рә,
 бь Сәй - ра - нә. дос - та - ка мьн һә - йә
 на - ве we Сәй - рә, бь Сәй - ра, һә - йә

Мала мьн, мала мьн, мала мьн.

Достәкә мьн һәйә наве we Сәйрә, бь Сәйранә,

Достәкә мьн һәйә наве we Сәйрә, бь Сәйранә.

Тә ль бәжне зәр даһәйә,

Сәрда те көртке бистпенщ к'исанә,

Һ'әч'е кәсе сәре сьва бәре бәрбанга—

Дәсте хвә хала зәр гәрдәне вәринә,

Әре гәло чь һ'әвшәйә һәр'ә бәр ошахе шех у п'иранә.

Мәдәт, һәй мәдәт.

Мала мьн, мала мьн, мала мьн.

Достәкә мьн һәйә наве we Һ'әнә, бь Һ'әнифә,

Достәкә мьн һәйә наве we Һ'әнә, бь Һ'әнифә.

Тә ль бәжне зәр даһәйә,

Сәрда те көртке т'унсыз қәдифәйә.

Һ'әч'е кәсе сәре сьва бәре бәрбанга—

Дәсте хвә хале гәрдәна зәр вәринә,

Иди гәло чь һ'әвшәйә һәр'ә бәр т'рба Шәриф.

Мала мьн, мала мьн, мала мьн.

Банга мьн жь бэр хwэде, дьлэки тэр'а майэ,
Банга мьн жь бэр хwэде, дьлэки тэр'а майэ.

Нэр'э тэ э'wре р'абу, э'смане эди р'авьстайэ,
Кэч'е кoлмале, бьска тэ нэ бьска нази wэрдэка qиза Слеман
п'ехэмбэрэ,
Qэрэмани qэрт'ал, Н'эмзи п'элэван, Р'остэми Зал, Görga-
нэки мала Зале.

Н'эфт р'ожа, н'эфт шэва сэр пьшта к'эрграна сэрвэдайи.
Мэдэт, нэй мэдэт.

Мала мьн, мала мьн, мала мьн.

Конэки тэ жь конани дэрэ,

Конэки тэ жь конани дэрэ.

Се зэрия wi кони кьрйэ сэфэрэ,

Се зэрия wi кони кьрйэ сэфэрэ.

Се тэйра сэр сэре нэрсэ зэрия гьрти сибэрэ,

Йэк тэйре Лнэйэ, йэк тэйре Симьр'э, йэк тэйре Н'эмqэрэ.

Мэдэт, нэй мэдэт.

Йэк тэйре Лнэйэ, йэк тэйре Симьр'э, йэк тэйре Н'эмqэрэ,

Агыре кoле тек'эвэ мала баве зэрия бьч'ук,

Гьстилакэ т'лие сeqашэ теданэ,

Йэк лалэ, йэк дoр'э, йэк шэварэ.

Мэдэт, нэй мэдэт.

43. ЗЕР'ЭКИ САФИ ҚӨРСЫМ—ЎЎҚОНҒИ ОУҚИ БУ

Moderato $\text{♩} = 160$

43

Зе - р'э - ки са - фи, қөр - сым һа - ть - на хвэ - да һер - сым,
 һа - ть - мә бәр р'яа шех А - ли дон - здәһ мә' - на тә бь - пьр - сым.
 - Хвән - дь - на ма де - рә, һа - ть - на вә на - кьм ьн - к'е - рә
 сәд ша - ри бь хе - рә, и, нә А - дәм бу, нә һе - ва.
 нә зер' бу, нә ба һьн - ге - ва әв шаб да - йә.

Зер'эки сафи қөрсым,
 Һагына хвәда һерсым,
 Һагымә бәр р'яа шех Ади
 Донздәһ мә'на тә бьпърсым.

Хвәндьна мә дерә,
 Һагына вә накьм ьнк'ерә,
 Сәд шари бь херә.

Нә Адәм бу, нә Һева,
 Нә зер' бу, нә ба.
 Һьнгева әв шаб да.

44. QƏWLE MƏLLƏ FƏRXƏDİN—ՄՈՐԸԱ ՖԱՐԿԱԳԻՆԻ ՂԱՎԼ

Moderato ♩ - 92

44

P'o - ja - ke r'o - ja - na, p'yrс by - ka xəl-qe a - lə - mi

za - na, bəl - ki əz nə - bum bə - rə - ke xəw - la bum.

P'ojəke r'ojanə,
P'yrс bykə xəlqe aləmi zanə,
Bəlki əz nəbum, bərəkə xəwlə bum.

Möxödqə xəlqe xəwbum,
T'əfaqəke t'əfyədim (got'yna r'asti),
H'əç'i kəse wəyə sərger'ə bər
m'ryne nae.

Bər m'ryne navə sərger'ə,
H'əç'i kəse v'ra
Ə'ziz məllə Fərxədin f'hy'elk'yn
(azak'yn),
Bo yək nave xəwəder'a.

B'rano h'un b'rae m'ny'n,
T'ö nəbra m'yn nəg'ry'n, səh'id
(r'asti) əze b'm'ry'm.
M'ry'n həyə r'astiyə.

45. ШЬМЛО ШЬМЛӘТЕ—ԱՄԲՈՂԶ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Allegretto ♩ - 112

Шьмло шьмләте,
Хэлқо ва дькьм мьсьлә'те,
Wэрын бьвиньн һ'өкөмәте.

Зенарә, зенарә,
Э'зизо, мә ты һәварә,
Дә дил мәр'а бунә к'ьфарә.

Ғатын бөһөрин бә дилә,
Чь дьһйакә бөг'данбежә у п'әқилә,
Хер бәрәк'әт ә'рде һьлатийә чуйә
қәндилә.

Чь қәндиләкә мәзьнә,
Р'әмшьқәта п'адшае менә,
Бәри һ'әму мәрйа чебийә Шехьснә. ♪

Мәлльк Шехьсьн дәнге һьлтинә,
Wәки һәр'ә гаваре ширинә,
Бьн ат'ара ви ә'рди ә'зиз мәлльк Фәрхәдинә.

46. QƏWLE K'OC'ƏKA—ҒОНҒУАҒИ ҒУАҒИ

Moderato ♩=86

46

Чәнди р'о - жә, чәнди шә - вә, фь - кь - ри - мә

бәр бь хwә - вә хь - йа - ла дь - ле мь әвә

Чәнди р'о жә, чәнди шәвә,
Фькьримә бәрбь хwәвә,
Хьйала дьле мь әвә.

Шәве, р'оже дьфькьрым,
Дамьна йар бьре ахьрәте дьгръм,
Сәр атqата сьлт'ан Эзид дьмръм.

Чумә мала мәрнәви,
Qәwле хwәде, qәwле Нәви,
Нәр кәсәки мә бәр р'йа хwәви.

Бәри К'афе, бәри Буме,
Бәри дьр'а бәйбуне,
П'адшае мьне бе р'уне.

Аг'ае мь Эзидә,
Бәйраqәкә сорә п'идә,
Чардә тәвәк ә'рд у ә'зман эзди-
ханә—к'әфа дәсте сьлт'ан Эзидә.

Эзидо ә'лекимә сәлам,
Наве тә Шәрq, н'әтани Шам,
Мәлльк Шәрфәдин атqата мьн
сьлт'ан Эзид.

Аг'ае мьн Сьһ'идә,
Ғона кьръм бьһ'идә,
Аг'а хwә сьлт'ан Эзидә.

47. QAWLE K'OЧ'ӘKA—ҒОНЪУЧЫ ҒУЧЫ

Moderato ♩ = 76

Чәнди шәвә, чәнди р'ожә,
Фькьримә бәр бь хвәмә,
Хьйала дьле мьн әвә.

Шәве, р'оже дьфькьрым,
Дәст давемә эт'әка йар бре аг'рәте
дьгьрым,
Бәлки сәр атқата сөлт'ан Эзид
бьмьрым.

Чумә мала мәрәби,
Qawle хвәде, qawle нәби,
Һәр к'әсе бәр р'йа хвәби.

Һатьм т'әвт'ешкьм,
Сәре хвә р'ап'ешкьм,
Хвә һ'әлал мешкьм.

Бәри К'әфе, бәри Буме,
Бәри дара бәйбуме,
П'адшае мьн бәйруме.

П'адшае мьн мәзһнә,
Әқина дьле мьна,
Бақи мәлләк Шихьснә.

Аг'әе мьн Эзидә,
Бәйрақа сорә п'идә,
Чардә тәвәк ә'рд, ә'зман—к'әфа
дәсте сөлт'ан Шихадийә.

П'адшае мьн Сьһ'идә,
Гөна кьр п'һ'идә,
Атқата мьн сөлт'ан Эзидә.

Эзидо нав дьлқе тә гәр'йам,
Шәрқ һ'әйани Шам,
Мәдин, Шәрфәдин, қолбәт канйа
сьпи,
Атқата мьн сөлт'ан Эзид т'әмам.

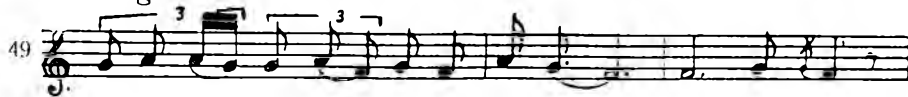
Мала сөнәте сәржер,
Мә һ'әмйа хоф бәржер,
Бәре һ'әму бәйна бәржер.

Бәре һ'әму бәйна,
Мьфте һ'әму хәзина,
Стуне һәрчар дина,
Дәзмале дәст Шәрфәдина.

Һәргә Лальшә, һәргә Льһерә,
Ньслә'та йар бьре аг'рәт гөбьһерә,
Хвә сәр р'йа сөлт'ан Эзид бьсперә.

49. QƏWLE MERE ŞƏNGE—ԿՈՎՈՂ ՏՂԱՄԱՐԴՈՒ ՂԱՎԼ

Allegretto ♩ = 112

К'ə - рə - ма

хə бə да не к'ə рə ме.

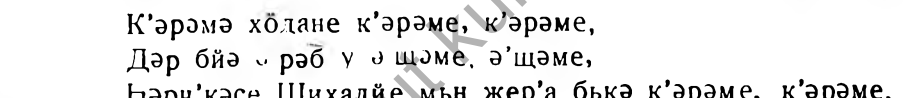
к'ə рə ме. к'ə рə ме

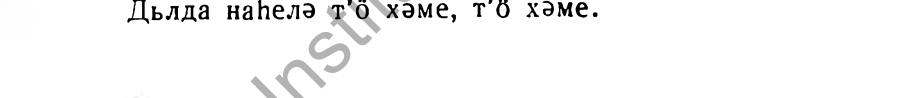
дə р бə ə - рə б у ə шə ме

ə - şə ме

hərç - kə se Şi xad - ve mən je rə

б'ə к'ə рə ме, к'ə рə ме

д'ə да nə hələ t'ö xə ме, t'ö xə ме

К'əрəмə хəданə к'əрəме, к'əрəме,
 Дəр бə ə - рəб у ə шəме, ə'şəме,
 Hərç'кəсə Şиxад'вə мən жер'а б'кə к'əрəме, к'əрəме,
 Д'əлда nəһелə т'ö хəме, т'ö хəме.

50. ҚӘҰЛЕ БОРӘБОРЕ—АҢҒАҢҒЫ ҒУҒЛ

Allegretto ♩ = 116

50

Ше - хе Һ'ә - сән сәлт'ә - нә,
 а - һа, һай сәлт'ә - нә,
 ба - вә - ки ба - ве қәл - пе р'ә - ма - нә,
 сәлт'ән шех А - ди Һ'ә - му дәр - да - и дәр - ма - нә -
 Ла - ыш йа - бор, ди - ван йа - бор
 мәр - гә йа - бор, йа - бор, йа - бор,
 йа Һ'ә - кь - ми ме - ра - но,
 Ә - зиз сәлт'ән шех А - ди Һ'ә - му дәр - да - ии дәр - ма - нә, һәй.

Шехе Һ'әсән сәлт'әнә,
 Аһа, һай сәлт'әнә,
 Бавәки баве қәлпе р'әманә,
 Сәлт'ән шех Ади Һ'әму дәрдаи
 дәрманә.

Лальш йабор, диван йабор,
 Мәргә йабор, йабор, йабор,
 Йа Һ'әкьми мерано,
 Ә'зиз сәлт'ән шех Ади Һ'әму
 дәрдаи дәрманә, һәй.

51. QƏWLE CƏRXANIYA ƏZİD—ԵԶԻԴԻԻ ՏԱՆ ԾԱԾԿԻ ՂԱՎԼ

Moderato ♩ = 96

51

Мэс - тьм Ла - ль-ше һә - ла - ле хө-да - не қө - бе,
 а. стәй - ра сь - бе
 хә - лат кь - рын, хә - лат кь - рын стәй-ра сь - бе

Мэстым Лалыше һәләле хөдане
 қөбе,

А, стәйра сьбе хәлат кьрын,
 Хәлат кьрын стәйра сьбе.

Натъм р'абьһерьм һәр'ым пеш,
 Ве һ'әрфе бькьм т'эв т'еш,
 Н'әрфа жь һәв гьрти һ'әшам к'өреш.

Н'әшам к'өреш жь һәв дькьри,
 Қаль қир диһар дькьри,
 Фәқирә мьхвибун, һыгги диһар
 дькьри.

Фәқирә мьхвинә,
 Бь р'йа хвә р'азинә,
 Сөлт'ан Әзиде мьр'а вә'дәлинә,
 Дьвен хөдане кәвнан у кара пешйа
 хвә баркьн пешбара.

Фәқири сьмла, фәқирри дәнгә,
 Дәнгәкә һ'әзар р'әнгә,
 Н'әму сәр мора п'адшае мьни зәнгә.

Сәр зәнга мәйя морә,
 Һәчке нәвса харә,
 Н'ьзрәта Әзиде мьни сорә.

Әзидо тә һеч' хандьн ве хьлмәте,
 Н'әрч'е кәсе диwana Шихадидә
 бькә ве хьлмәте,
 Маше ван дәрте жь қөдрәте.

А'льмо э'льм шаһьло бьньқьльм,
 Қәсре һөрмйа әмә сьльн,
 Сьльн жь қәсре һөрмйа,
 Гьри ль ван ле шьдйа,
 Ә'зиз сөлт'ан Шихади мьшура
 һ'әму шйа.

Қәсър ь'зерите қәда мьшерите,
 Чь қәдаме зор қөмашә,
 Чь шьндйе нура башә,
 Сьвә эвара хәзина зер'а дәрте
 машә.

Бьнер'ьн ван қәсран у сука,
 Бьнер'ьн ван мьфтан у сьндьрука,
 Дьло жаро мот'аше щотед бука.

52. ДЪНЙАЕ БУ ДЭНГЭ — ЦЭЬЦРЭР ҮҮРҮУЭ

Comodo ♩ = 120

52

Дън-йа - е бу дэн-гэ, ай, бу дэн-гэ,
 ди-һар бйә п'ад-ше мь-ни фәр'ән-гә бәр-чә һ'әзар у йәк
 фь-рән-гә, Дън-йа - е бу бә'сә, ай, бу бә'сә
 ди-һар бйә п'ад-ше мь-ни ха-сә дь-гәр'ә һ'әзар йәк
 ль-ба - сә һәй шан, һәй шан, һәй ша нә
 ше - хе һ'ә сан слт'ан - нә слт'ан слт'ане ме-ранә.

Дънйае бу дэнгэ,
 Ай, бу дэнгэ,
 Диһар бйә п'адше мьни фәр'энгә,
 Бәрчә һ'әзар у йәк р'энгә.

Дънйае бу бә'сә,
 Ай, бу бә'сә,
 Диһар бйә п'адше мьни хасә,
 Дьгәр'ә һ'әзар у йәк льбасә.

Һәй шан, һәй шан, һәй шанә,
 Шехе Н'әсэн слт'анә,
 Слт'ан слт'ане меранә.

Гәли мера вәрьн бькьн к'ари,
 Ай, бькьн к'ари,
 Дәре хэзьма қөдрәте вәкьн,
 Ле дәриньн һ'өле р'әши
 зәнщәбари.

Гэли мера шэрын к'арэке бьвиньн,
Ай, к'арэке бьвиньн,
Дэре хэзьма қодрэте вэкьн,
Г'өле р'эши зэнщэбари ле дэриньн.

Һэй шан, һэй шан, һэй шанэ,
Шехе Г'эсэн слт'анэ,
Слт'ан слт'ане меранэ.

Шам шьһэре бэр авэ,
Ай, бэр авэ,
Сөр'а слт'ан Эзид диһар бйэ навэ.
Вэ'дэ һатйэ кэла бажер бьстинэ,
р'у у навэ.

Шам шьһэре гьранэ,
Ай, шьһэре гьранэ,
Сөр'а слт'ан Эзид диһар бйэ навэ,
Вэ'дэ һатйэ кэла бажер бьстинэ
р'уне навэ.

Һэй шан, һэй шан, һэй шанэ,
Шехе Г'эсэн слт'анэ,
Слт'ан слт'ане меранэ.

К'асэ зэрэ, к'асэ зэрэ,
Ай, к'асэ зэрэ,
К'ас назьл бйэ э'рше сэрэ,
Мьк'ане к'асе эш мерэ,
Хэзьма қодрэте вэкэ һ'өле
зэнщэбари бэрэ.

К'асэ сьпйэ, к'асэ сьпйэ,
Ай, к'аса сьпйэ,
К'ас назьл бйэ э'рше эйя,
Мьк'ане к'асе эш мерэ,
Ньһа диwana шех Адида
р'уньштигэ.

Һэй шан, һэй шан, һэй шанэ,
Шехе Г'эсэн слт'анэ,
Слт'ан, слт'ане меранэ.

К'асэ сорэ, к'асэ сорэ,
Ай, к'асэ сорэ,
К'ас назьл бйэ э'рше жорэ,
Мьк'ане к'асе Лальш, Қобьлдорэ.

К'асэ р'эшэ, к'асэ р'эшэ,
Ай, к'асэ р'эшэ,
К'ас назьл бйэ мэлк'е э'ршэ,
Мьк'ане к'асе Қобьлдор, Лальшэ.

Һэй шан, һэй шан, һэй шанэ,
Шехе Г'эсэн слт'анэ,
Слт'ан слт'ане меранэ.

Фэқире ч'йае һурьм,
Ай, ч'йае һурьм,
Г'эч'а р'йа мала Адйа бькэ
хэбирэ,
Банге бинэ диндара мирэ.

53. ШЫНДИО Р'АВӘ (БӘЙТ'А СЫВЕ)
ӘНГІН, ЧІР ЧУЗ (ҚОҒАМДАҒИ БІРІН)

Allegretto ♩ - 128

53

Шын-дио р'а-вә, һай р'ә-вә,
Шын-дио р'а-вә, сь-вә-йә, дән-ге-ди-кә
ә-бә-ә, ә-де-һме-жа-тә-йә.

Шындио р'авә, һай р'авә,
Шындио р'авә, сьвәйә,
Дәнге дика қобәйә,
Вә'де ньмежа тәйә.

Шындио, Шындио,
Шындио ти сәрбави,
Шындио, р'авә, һай р'авә,
Р'авә сьвәйә,
Дәнге дика қобәйә,
Вә'де ньмежа тәйә.

54. МЭНДО МЭГРИ—ᠮᠡᠨᠳᠣ ᠮᠡᠭᠷᠢ

Allegretto ♩=172

54

Мэн - до мэ - гри, мэ-гри, мэ - гри, Мэн - до мэ - ри.
 һа - ге тэ һа, шин у гь - ри бе фэй - дэ - һа,
 гор' к'э - фэн һа һа, ма - ла мэ - һа.

Мэндо мэгри, мэгри, мэгри,
 Мэндо мэгри һэге тэйэ,
 Шин у гьри бе фэйдэйэ,
 Гор', к'эфэн һэйэ мала мэйэ.

Дьһа һэйэ ханьманэ,
 Бэндэ теда һэйэ базьрганэ,

Базьрган дьчэ хан дьминэ,
 Сьве р'абэ дьве:—К'а т'онэньн мь
 бьвьнэ.

Дьһа һэйэ хана р'эһгинэ,
 Бэндэ теда һэйэ базьрганэ, ле датиһэ,
 Базьрган дьчэ хан дьминэ,
 Сьве р'адьвэ дьве:—К'а т'онэньн
 мь бьвьнэ.

55. БЭЙТ'А ГЕЛЕ—ᠪᠡᠶᠢᠲᠤ ᠭᠡᠯᠡ

Moderato ♩=98

55

Һа - ре Шех-мэн-до ти за - за - йи,
 тэ сэр пыш-та бо - ре хве р'а - за - йи,
 һа - вал чу - нэ сө же ма - йи.

Һэре Шехмэндо ти зазайи,
 Тэ сэр пышта боре хвэ р'азайи,
 Нэвал чунэ тэ же майи.

Го:—Эре Геле, эз нэ зазамэ,
 Эз сэр пышта боре хвэ р'анэзамэ,
 Эз заньм нэвал чунэ эз же мамэ,
 Эз машога Гела бьч'ук мамэ.

56. ЛЭЙЛЕ У МЭЩРУМ—ЦУЗЦЕ НӢ УАԶՐՈՒՄ

Moderato 2/4

Чь дый-ба - ка к'а - фа к'у - нә, чь дый - йә кә
 ма - фа к'у нә, сәд ма - шо - це һәв р'а - бу - нә.

Чь дыйбакэ к'афэ к'унэ,
 Чь дыйбакэ к'афэ к'унэ,
 Сэд машоце һэв р'абунэ.

Йәк Фәрһатэ йәк Ширинә,
 Йәкә Ләйлә, йәк Мәщрумә,
 Йәкә Мәмә, йәкә Зинә,
 Әвә дыййа зьрарда чунә харе.

Мәщрум хәвнәке дийә дь хәвнеда,
 Әв, Ләйле бунә дь машоце бь
 сьр'еда,
 Әв, Ләйле бунә дь машоце бь
 сьр'еда.

Мәщрум сьве бь р'абуйә,
 Го:—Дае, мьне хәвнәке дийә дь
 хәвнеда,
 Әз у Ләйле бунә дь машоце бь
 сьр'еда.

Го:—Лаво, әв Ләйла тō дьвежи,
 Әв ч'ә'вада дь мә'румә,
 Әв пыштеда хьрхулә,
 Әв гәр'ока нава гōндә.

Мәщрум готә дйа хвәда,
 Го:—Дйа мьнә зәмани бәре,
 Тә ль сери һәр чар зәре.

Го:—Дйа мьнә зәмани пеши,
 Тә ль сери һәр чар р'әши,
 Тә чава дьле мьн Ләйла мьн
 һәвдō кьрйә дьле к'еши?

Мәщрум дайә ақле хвәйә,
 Натйә сәр канйа Сьнщанейә,
 Бала хвә дайә щер'а аве пышта
 дь Ләйлейә.
 Ләйле натйә бь авейә.

Го:—Ләйле, мьне хәвнәке дийә
 дь хәвнеда,
 Әз у тō бунә дь машоце бь
 сьр'еда,

Го:—Мәщрум, һәрге тә сәре мьн
 һ'ьзкьрийә, п'не тә пер'а.

Әзе к'әтымә к'ефә лақьрдйәйә.
 Го:—Мәщрум, эваре баве мьни
 Әзрив ль вьр натйә,
 Әзе щер'е аве бьмә дь вьр малә,
 Әзе бемә бал тә.

57. ЛЭЙЛЕ У МЭШНУН—ЦЭЦЭ АР УЦЭГЭРЬ

Allegretto ♩ 93

Дь - ве - Да - е мь - не

хэв хэж дн - йэ

Го:—Ла-во хвэ - де хер-кэ

хэв - на гэ - йэ

Го:—Мь - не Лэй - ле хэв - на

хвэ дн - ги - йэ

Дьве:—Дайе мьне хэвнэк дийэ.

Го:—Дае к'афьре, на к'афьре,

Го:—Лаво, хвэде херкэ хэвна тэйэ.

К'афьра к'афьре дэвра бэре,
Тө чьма р'уйе Лэйле дьди ве

Го:—Мьне Лэйле хэвна хвэ дитгийэ.

хэбэре?

Сурэте Лэйле нур барийэ,
Нурэ, нура Нэвийэ.

Р'абу Мэшнуне мьни сэрбэстэ,
Саз у т'эмбуре хвэ гьртьнэ

Го:—Лэйла тө дьвежи ва нэр'бндэ,
Бэжна хвэда на бьльндэ,
Эв гэр'ока нава гондэ.

дэстэ,
Р'ека канйа Сьнщане кьр қэстэ.

Го:—Ле дае, ле, ле, дае,

Тэ ава р'эш дь бь сери н'эрд ч'э'вае,

Тө чьма р'уйэ Лэйле дьди ван
тэ'нае?

58. БЭЙТ'А МЪСКИНЕ — ШУЧԻՆԻ ԲԵՅԹԸ

Allegretto ♩ = 130

58

Մէջ Մէս - կին Բում, Մէս - կին Եր Բում,
 Ման - ծո Ման - յալ, Ման - ծո Ման - ցի,
 Մէս - կի - յո Եր - յո Բան - նի Եր Եր - յո

Մէջ Մէսկին Բում, Մէսկին Եր Բում,
 ՄանԾո մանալ, ՄանԾո մացրի,
 Մէսկինո Երո Բանի աԾմի.

Շումա մերցե շեր'ե շերա,
 Շումա մերցե շեր'ե շերա,
 Մէսկինո Երո Բանի աԾմի.

Մէջ Մէսկին Բում, Մէսկին Եր Բում,
 ՄանԾո մանալ, ՄանԾո մացրի,
 Մէսկինո Երո Բանի աԾմի.

Կ'ա Մսյե Նաբի, Նաբի,
 Կ'ա Յալիխա շ'ա՛վ ա՛րաբի,
 Մէսկինո Երո Բանի աԾմի.

Բարա ա՛ւլն յա՛ւ շ'ա՛րա՛,
 Բարա մա՛նն յա՛ւ շ'ա՛րա՛,
 Եր Երա՛ն ա՛ն շա՛բե Եր Եր Եր.

Բարա ա՛ւլնն Եր ա՛ննիԵրա,
 Բարա մա՛նն Եր ա՛ննիԵրա,
 Եր Երա՛ն ա՛ն շա՛բե շինարեյա,
 Մէսկինո Երո Բանի աԾմի.

59. БЭЙТ'А МЪСКИНЕ—ՄՍԿԻՆԻ ԲԵՅՈՐԸ

Moderato $\text{♩} = 102$

59

The musical score consists of three staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat. The tempo is marked 'Moderato' with a quarter note equal to 102 beats per minute. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody, with triplets indicated by a '3' over the notes. The lyrics continue below these staves.

Һә - ре хвәй - дан һат-һә
жь а - нн - е вәт-лә we мь дьхә - зьн
ә - мә - ке де у ба - ва ә - сә щн - һәт - һе

Һәре хвәйдан һатийә жь а'ние,
Вәллә we мь дьхазьн әмәке де у
бава,

Диса щинарийе.

Чумә Шәвлә, Шәвлә дь к'әск,
Бәлге Шәвлә зер'әк дьхаст,
Әз Мьскин бум мьн нә дькьр қәст.

Әзе чумә сәр кание,
Хвәйдан һатийә жь а'ние,
Вәллә жь мьн дьхазьн әмәке де
у бава,

На диса, ло, щинарийе.

Мьскино щан бәни адәми.

60. ИБРАНИМЕ БЬРЕ—ԻԲՐԱՀԻՄ ԵՂԲՈՐ ՄԱՍԻՆ

Moderato ♩ = 96

Р'ожәке р'ожанә,
Аг'и Шьбраһил назыл бйә әрданә,
П'ехәмбәр бйә меванә.

Аг'и Шьбраһиле аг'ийә,
Бйә меване Нәвийә,
Р'өһ'е Браһиме бьра Нәви
хвәстийә.

П'ехәмбәр we wa дьбежә.
Го:—Шьбраһило, тә дькьм р'әща
жь нивийә,
Р'өһ'е Браһиме бьре нәстинә,
Ңе быч'укә хвьсәбийә.

Го:—Навә, һәй навә,
Т'әг'т хәдәре хәлде аләме жор бунә,
жер бәтал навә,
Ңәч'ке тө дьвежи қәт навә.

П'ехәмбәр го:— Браһимо лаво,
псье ә'рәба.
Меванәк иро мала мәбә,
We қасьда р'өһ'е тәбә.

Го:—Браһимо лаво, дәлало.
Тө һөщөре вәрә харо,
Ңөщөр тәр'а бошә бәтало.

Браһиме бьра готә бавейә,
Го:—Сәре мьн бьдә сәр чока
даейә,
Ңәвара хвәде, сәре мьн насәнә
дәст қасьде хөдейә.

П'ехәмбәр we wa дьбежә.

Го:—Шьбраһило, тә дькьм р'әща
бь нивийә,
Бьһелә бышиньм пәй Фатма
Нәвийә,
Бьра бе бығнижә бьранге хвә
сахийә.

П'ехәмбәр дькә дьләзинә,
Хвә Бьлерр'а дьгьһинә.
Го:—Бьлеро, тө бьки йәки
илаһийә,
Ңәр'ә пәй Фатма Нәвийә,
Бьра бе бығнижә бьранге хвә
сахийә.

Бьлер дькэ дьлэзинэ,
Бьлери шинэ бь гьрийэ,
Фатма пешейеда нат же пьрсийэ.

Го:—Бьлери, бьки йэки илахийэ,
Вэрэ бежэ пьрса бь р'астийэ,
Чька эв несьра тэйэ тэ'лэ—туж
дэст чийэ?

Бьлер го:—Фатме вэрэ, хэй вэрэ,
Мьне тэр'а анийэ хэбэрэ,
Н'але мала баве тэ нэ т'о н'алэ,
Н'але бьранге тэ дэсте қасьде
хвэдеда қэт навэ,
Дьвэ саг'и бьгнужи сэрэ, нэгнужи
сэрэ.

Го:—Фатме р'авэ, хэй р'авэ,
Мьне тэр'а анийэ шауэ,
Н'але мала баве тэ нэ т'о н'алэ,
Н'але бьранге тэ дэсте қасьде
хвэдеда қэ навэ.

Фатмэ р'абу дэре шеме,
Шинэкэ гьран к'этийэ нава а'ме,
Го:—Нэвара хвэде дитьна мьн
бьранге мьн, чу н'эта р'ожа ахьр
қйамэте.

Фатмэ р'абу дэре мьзгэвте,
Шинэкэ гьран к'этийэ нава омэте,
Го:—Нэвара хвэде дитна мьн чу
н'эта р'ожа ахьр қйамэте.

Фатмэ дькэ дьлэзинэ,
Н'эсэн, н'өсейн көр'е венэ, хвэр'а
тинэ,
Хвэ бь саг'и Браһиме бьрер'а
дьгнинэ.

Го:—Аг'и Щьбраһиле аг'инэ,
Р'өһ'е Н'эсэн, Н'өсейн бьстинэ,
Р'өһ'е Браһиме бьре бьч'укэ
бьбэхшинэ.

Го:—Эз аг'и Щьбраһиле фэрхьм,
Нэрчар қөлбайн чэрхьм,
Эз натьмэ р'өһ'а қальба дэрхьм.

Го:—Эз аг'и Щьбраһиле аг'иньм,
Нэрчар қөлба р'өһ'а тиньм,
Эз натьм иро р'өһ'эки бьстиньм,
Нэһатьмэ р'өһ'эки дө р'өһ'а
бьбэхшиньм.

Го:—Эз аг'и Щьбраһиле
п'эр'көр'ьм,
Нэрчар қөлба дьфьр'ьм,
Эз иро натьм р'өһ'а бьгрьм,
Нэһатьмэ р'өһ'эки дө р'өһ'а
бьгөһер'ьм.
Эзе иро дэсте бав у көр' жэв
бьбьр'ьм.

Аг'и Щьбраһиле тэйарэ,
Р'өһ'е Браһиме бьра к'ьшанд
мьсқал—мьсқалэ,
Нэвара хвэде, р'өһ чу ма қөлбе
вала.

Дэ нае, баво нае,
Дэвран р'абу жь дьнйае,
Дэнге Браһиме бьре һөщре
фьрқа нае.

Нэви го:—Фатма мьнэ дьл бь
көл, дьл бьрине,
Щауе бьдэ э'саве Мэдине,
Бе, Браһиме бьра, вэ қэландйэ,
дэнге к'ьтебе, сэвта йасине.

Го:—Фатма мьнэ дьл бь көл, дьл
коване,
Щауе бьдэ э'саве диwane,
Бе, Браһиме бьра, вэ қэландийэ,
дэнге к'ьтебе, сэвта қөране.

Го:—На биньн, биньн, биньн,
 Дэф ль э'рэба биньн,
 Сэр шьнайзе Браһиме бьре лехиньн.
 Фатме го:—Баво, э'мре хвәдейә,
 эме чь биньн.

Фатме го:—Баве мьни нурина,
 Бэс несьра бьбарина,
 Бьра дьле хвәде һәла мә һәмина.

Иро Браһиме бьра мьрийә,
 We даһелнә қәбьрстане тә'рийә.
 Нәһара хвәде дор у бәре қәбре
 жи пер'а гьрийә.

Мьшки готә мә'ри:
 —Эм һәр'нә қәбьрстане тә'ри,
 Бьхөн гоште ии назьки, ии т'ьфали.

Аг'и Шьбраһиле тәйарә,
 We назьл бу э'рданә,
 Т'әми дабу мьшка мә'ранә:
 —Нәви дьхөн гоште пьсе нәвийанә.

Фатме дьгот:—Баво, дае р'авә,
 Ишәв шәве шәвгөлбә,
 Тә'вйа бәрфе, баране we т'әв
 һьлбә,

Аве һәр'ә қөле мьшка у мә'ра,
 К'әфәне Браһиме бьра we шьлбә.

Қасьде хвәде гот: — Фатмае
 р'астә,

Ишәв шәве шәвгөлбә,
 Тә'вйа бәрфе, баране we т'әв һьлбә,
 К'әфәне Браһиме бьра шьндийә—
 шьл навә.

61. ИБРАҺИМЕ БЬРЕ—ԻՐԱԿԻՆԻ ԵՎ ԲՐՈՍ ՄԱՍԻՆ

Allegretto 1 - 136

61 Го — Бра — һи — ме бьра
 лә сәр ба һи — е, мьс — һә — па мә — зьн
 сәр да — һи — е. Го: — Ба — во сә — ре мьн де — шә,
 — ве мьн тә' — лә бәр ме — вә — һи

Го:— Браһиме бра ль сәр бание,

Мьш'әва мәзьн сәр дание,

Го:—Баво сәре мьн дешә, дәве мьн тә'лә
 бәр мевани.

62. УСЬВЕ НЭБЙА — ПЬУЦЧЕ ЧАФЭИ

Comodo ♩ = 96

У - сьв го — Р'ав не - зи - кә, нә ду -
рә, р'ав не - зи - кә бәр-ва - рә.

Усьв го:—Р'ав незикә нә дурә,
Р'ав незикә, бәрварә.

Усьв го: — Әз викьм Сусьз у
К'эрабә,
Әз льнге хвә накьмә дь р'ьк'ебейә,
Н'эйа дәстур нэйе ба баве калә.

Го:—Лаво Усьв мävьн дур нэхиньн,
Усьв бьвн зу биньн.

Го:—Баво әв хәбәр нә чейә тә
дьбежи,

Усьв бьре мә ширьнк'арә,
Р'ав незикә нә дурә.

Р'ав незикә нәтьрсә,
Р'ав незикә, бәрварә,
Әме Усьв бьвн, зу биньн.

Бьра чобун дь р'еда,
Дина хвә дане бирәк дäv р'еда,
Мьле Усьв гьртьн кьрнә биреда.

Бьра зьвьр'ин натьбунә малә,
Чубунә ба баве калә.

Го:—Гөр натьбун, әм һьлбун,
Усьв гьртьбун, харьбун.

63. УСЬВЕ НЭБЙА—НҮОУЦЕ ҮОАЭУ

Allegretto ♩ = 80

63

Га - зи го - ре чьл сал кьр.
 бэх у ми ле н'э - лал кьр. пьр - са У - сь - ве
 хвэ ле сь - н'ал кьр. Го: - н'о - шь - ре
 У - сьв нэ - йэ дэс - те бьра - нэ.

Гази горе чьл сал кьр,
 Бэх у ми ле н'элал кьр,
 Пьрса Усьве хвэ ле сьн'ал кьр.
 Го: - н'ошье Усьв нэя дэсте бьранэ.

Усьв дэрхьстьнэ бэрийане,
 Усьв анинэ гэр'яне.
 Зэрфэ хатуна Мьсреяэ,
 Н'эфт бар хьшре ве нэя,
 Эш жи мьштэрие Усьве Нэбйаэ.

Го, пирэк нэбу Мьсреда,
 Дө гөлок дэрзие ве нэбун,
 Эш жи мьштэрие Усьве Нэбйа бу.

64. ФЭРХЕ У СТІА АЛ—*ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ* ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ

Moderato ♩ = 112

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ,
ᠮᠠᠨᠠ ᠶᠡᠬᠡᠢ ᠠᠯ ᠤᠰᠤᠨ ᠤᠯ.

65. ФӘРХЕ У СТҢА АЛ—ЗУРҢЫТ ИҢ УЗЗУ УЛ

Moderato $\downarrow = 108$

65

Ә - ре. мьн го бь дэ - ви дь - ра - на,
 вә - зе
 жь тә-р'а дь - вем бь зар у зь - ма -
 на.
 чька гә у ба - ве мьн чь кьр-йә қәвл у қь - ра - рә.

Әре мьн го: — Бь дэви дьрана,
 Әзе тәр'а бежым бь зар у зьмана,
 Чька тә у баве мьн чь кьрйә қәвл у қьрарә.

Moderato ♩=172

Шех За - дэ Ади бь - ра - нэ, А - ди чу - йя
шэм За - де - йя, го: - Гэ - рэ Стие бь - ди
Хэ - фу - ке, Хэ - фу - ке би - нэ

Шех Задэ, Ади бьранэ,
Ади чуйэ шэм шех Задейя,
Го:—Гэрэ Стие бьди Хэфуке,
Хэфуке бинэ.

Шех—баве шех Задейя,
Әми готийя:—Wэй Адийя.
Хэфук гэрэ бинэ се т'оп шахе
Әмәнейя.

Ади вэгэр'ийяя,
Әми несър барандийя.
Дье:—Шех,—Стие же льрсийя,—
Чьр'а несра тө дьбарини?

—Чумэ шэм шех Задейя,
Әми п'адшае we эздийя,
Әми жи бьрае мьнэ,
Әми готийя:—Хэфук
Гэрэ хәр'э мьр'а бинэ се т'оп
шахе Әмәнейя.

Хэфук нежка нав шиe Стие әв
р'азайя,

Банзда сәр хwэйя,
Гэрэ бинэ се т'оп шахе Әмәнейя.

Ханьм натийя шэм Адийя,
Ханьм һэйя жына Адийя,
—Бьра Хэфук хәр'э Әмәнейя,
Бинэ се т'оп шахе Әмәнейя.

Ади несър барандийя,
—Ханьм, әз тәр'а бежьм пьрса
ва р'астийя,
Хэфук хәр'э Әмәнейя,
We бьк'шинэ се мәһейя.

Нежка Стие натийя бәр дэре
мала Задейя,
Го:—Апо wәки Хэфук бьшинэ
Әмәнейя,
Ә'мре мьн се мәһа жи we т'өнәбә.

Ади щаркә дьн чу шэм шех
Задейя,

Же бәр кьрйя we һивийя,
Го:—Хэфук, Сти кәри we севейя,
Wәки Хэфук мәһәке дурн we
Стиeбә,
Стие хәр'э дьнйя фәқирйейя.

67. МӘМЕ, ЗИНЕ—УУУБ, ӘНБ

Moderato ♩ - 108

67

Ә - ре. хwә де те - хи п'әр - wa - рә.

(а) -

п'ос - тә - ки кә - вот - ка на - ва ә'з - ма - на те - хи ха - рә.

(а) -

әм сь - се - нә ха - тун Зи - не сәр мә бы - вә ча - рә.

(а) -

Әре, хwәде техи п'әрварә,
 П'остәки кәвотка нава ә'змана техи харә,
 Әм сьсенә, хатун Зине сәр мә бьвә чарә.

Хwәде нави ә'змана дькьр п'әрварә,
 П'остәки кәвотка дькьр харә,
 Гәрчар хори к'оч'к у сәра Мәме Алан дьвьнә меванә.

68. БЭЙТ'А ГЪЛАВИ—ҒЦЦЧНІ АҒЗӨР

Andantino $\text{♩} = 72$

68

Һат - ие җа-сыре ч'йа-нә, wә - рә бь-кын

хә - бәр йа-рә, ах, бе сә - ра р'е - мә мьр-йа - нә.

69. БЭЙТ'А ГЪЛАВИ—ҒЦЦЧНІ АҒЗӨР

Moderato $\text{♩} = 108$

69

Һат - ие җа-сыре ч'йа - нә. (ә).

wә - рә бь - кын хә - бәр йа - нә

ах, бе сә - ра р'е бьр - йа - нә.

Һатие җасьде ч'йанә,
Wәрә бькын хәбәр йанә,
Ах, бе сәра р'е мә бьрийанә.

Һа, һатие җасьде дәрда,
Сораникә сорә ль бәрда,
Ах, дә р'әшхәтәкә р'әшә сәрда.

Һа, һатие җасьде зейә,
Сораникә сорә лейә,
Ах, дә р'әшхәте Гълавйа мьнә тейә.

Әзе we р'әшхәте дьхуньм,
Типа те навиньм,

Ах, бе давежым пышта хwә,
Бәре хwә же вәдьгәр'иньм.

We р'әшхәтеда һәнә щаве нәбхер,
Сәд һ'әйфа мьн те ч'ә'в у бөрийе
бәләк, деме қәләмк'еш,
Әw жи чава чунә нав ах у беш.

Сәд һ'әйфа мьн те ч'ә'в бөрийе
бәләк, деме нарин,
Мори мьрщан к'арубарьн,
Ах, дьло бьра һунә сахбын,
Әw жи чунә нав ах у бәре
гор'анә тари.

70. БЭЙТ'А БЫЛБЫЛ—УНЬЦЫР АҢЗӨГ

Moderato $\text{♩} = 112$

70 Чь - р'о - жа - ка. жь р'о - жа - на.

чь сь - ва - ка жь сь - ва - на, тэйр у ту - йе

нав нь-да - на. на жи ма - ла Сь - ле - ма - на.

Чь р'ожакэ жь р'ожанэ,
 Чь сьвэкэ жь сьванэ,
 Тэйр у туйе нав ньлданэ,
 На жи мала Сьлеманэ.

Н'эмушка шьк'йате Былбыл ва
 кьрьнэ.
 —П'ехэмбэр, Былбыл хвэр'а нагас
 майэ.

Уе сэва бист у чар гөлайэ,
 Мэ н'эр'ьмандйэ хэве бэрбангейэ.
 Натэ тэйра, тэйре р'эшэ,
 Qир'ин кьрийэ дэнге ми, уе чуйэ
 э'ршэ,

Пехэмбэр дьве:—Гоште Былбыл
 гэлэ хвэшэ.

Былбыл хвэр'а эвгас шайэ,
 Бэнги буйэ сэр бист у чар гөлайэ,
 Дьхунэ бист у чар зьманайэ,
 Мэ н'эр'ьмандйэ хэве ва шэвайэ.

Натэ тэйра, тэйре чур'э,
 Ван э'рда меша эв дьбурэ.
 —Пехэмбэр Былбыл бькөжэ,
 Р'енга мэ жи гэлэ дурэ.

Былбыл хвэр'а эвгас шайэ,
 Уе сэва бист у чар гөлайэ,
 Дьхунэ бист у чар зьманайэ,
 Нагелэ бькьн хэва бэрбангейэ.

Натэ тэйра, тэйре уе сьпийэ,
 Qир'ин кьрийэ дэнге ми чуйэ на
 дьнейэ.

—П'ехэмбэр Былбыл бькөж,
 Гоште Былбыл бьдэ тэйре ч'йайэ.

Натэ тэйре мьришка ньндейэ,
 Qир'ин кьрийэ, дэнге ми чуйэ
 э'рше ь'нейэ.

—Пехэмбэр Былбыл бькөж,
 Гоште Былбыл мь т'энейэ.

Уе чуйэ нава бист у чар гөлайэ,
 Дьхунэ бист у чар зьманайэ,
 Нагелэ бькьн хэва бэрбангейэ.

П'ехэмбэр ч'э'ве хвэ гэр'андийэ.
 Эми тэйре сьпи дийэ.

—Көр'о нэр'э Былбыл бинэ,
 Былбыл нэкөж, сахи бинэ.

71. БЭЙТ'А НЭМРУТ' — ԵԱՄՐՈՒԹԻ ԲԵՅԹԸ
Moderato ♩ = 96

71

հայ ըվա ւա-րա փառ մար-տա, փառ կա-նի-ս
փառ Լե-ւո-ր-տա, Ժրտ Կ ըր-ման Կըր-ձոյնի տը ըն

Իհայ ըվա ւառա փառ մարտ,
Փառ կանիս փառ Լե ըրտա,
Ժրտ Կ ըրման Կըրձոյնի տը ըն.

Իհայ ըվա ւառա փառ կ'Եբիր,
Փոփա քառե տո նեկե բիր,
Եըր մըրնե նեբե հեսիր.

72. ԿՐԵ ԸՆԼՈ — ՀԵՅ ՍԻՐՏ

Allegretto ♩ = 108

72

Կըր-ը ըվ-լո, փառ-հե մա-չն,
Կ'առ փառ կանիս, փառ տը ըվ-Եո-չն,
Ժրտ Կ ըր-ման Կ'ա-մս տը ըն.

Կըրե ըվո, փառե մաչն,
Կ'առ փառ կանիս փառ տը ըվաչն,
Ժրտ Կ ըրման Կ'աւս տը ըն.

Կըրե ըվո տո ըյնակ,
Մալքրաւո, տո ըյնակի,
ԼաւԵբե փիրն յե քառ ր'անակի,
Եւար Կնի Կադիե յե ք'այժակի.

Կըրե ըվո, աւա ընիս Ե'րա տ'յնի,
Ենժե տեժա ընհենյնի,
Անի Շըբրանիլեմ ր'ոյե Կեկ տե
Ժըկոյնի,
Ր'ոյե Եե Եե ըրա մե յն.

73. ЛУРИ--ОРНО

Moderato $\text{♩} = 72$

73

Лу-ри. лу - ри, Зи - не. лу - ри, лу-ри, лу - ри,

лу - ри. ва - е. ва - е. ва - е.

Лури, лури, Зине,
Лури, лури, лури, лури,
Вае, вае, вае.

Лури, лури бәрхе,
Лури, лури, лури, лури,
Ә'мре даик, лури.

Institut kurde de Paris

74. ХЭРИБЕ—ᠬᠠᠷᠢᠪᠡ

Andantino ♩ = 64

74

Эз хэ - ри - ба хө - де бум, шу - шь - ка
сь - ве бум, бэр п'э - р'е ро - же бум.
Ой, ой, ой, мьн хэ - ри - бе. ой, ой, ой, мьн нэ - ва - ле

Эз хэриба хөде бум,
Шушька сьве бум,
Бэр п'эр'е р'оже бум.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Хэриба мьн кэва пэ'тн,
Кьрнэ нав нане ньлати,
Ньзам к'и вэлти шанди.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Хэриба мьн дэве п'ьре,
Qэйт'ан бунэ гьре.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Хэриб натйэ ль дьнейэ,
Хэбэр дайэ ль гөнейэ.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Эз хэриба хөде бум,
Шушька сьве бум,
Бэр п'эр'е р'оже бум,
Меване калэ баве, пирэ де бум.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе.

Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Эз хэрибьм, хэрибьм,
Эз хэрибьм, хэриб наьм,
Эз хэзальм, кэди наьм.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе.

Бьрао нав Дэврешо,
К'эрэмкэ қэлэне хушке бежо,
Хушке хөр'а вэр'екьро.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Бьрао нав Бэк'ьро,
Сьлаве сьве ль хаинге нэ кьро,
Бэрбанга сьве хаинг вэр'е кьро.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

Хэрибьм, хэрибьм,
Ханйе баве мьн к'ортэ,
Длопа теда шортэ-шортэ,
Дэ тө нэгри, за'ва хортэ.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе.

Ханйе баве мьн дерэ,
Дэ тө р'азе т'ерэ,
Сьве р'абэ, хэв хэриба мьр'а херэ.
Ой, ой, ой, мьн хэрибе,
Ой, ой, ой, мьн нэвале.

75. НАРЕ—ՆԱՐԵ

Moderato ♩=88

75

На - ри - ке, хой На - ре, ге дэ-ла - ле,
 хой На - ре, ге бэс бьг - ри,
 бэс бь - ло - (йо) - рин.
 ге бэс бьг - ри, бэс бь - ло - (йо) - ри - нэ

Нарике, хой Наре,
 Ге дэлале, хой Наре,
 Ге бэс бьгри, бэс бьлоринэ,
 Ге бэс бьгри, бэс бьлоринэ.

Ге Нарике, хой Наре,
 Но р'ьндьке бэс бьбаринэ,
 Но р'ьндьке бэс бьбаринэ.

76. ԻՅՎԱԼԵ—ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ

Moderato ♩ = 70

76

The musical score is written on two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is Moderato with a quarter note equal to 70 beats per minute. The melody consists of eighth and quarter notes with some slurs. The lyrics are written below the notes.

Լե. Լե. Լե Ին - Վա - Լե.
 Դայ - Կա մն ը - Լա - Լա - Լե

Լե, Լե, Լե, Ինվալե.
 Դայկա մն, ըլալե,
 Լե, Լե, Լե, Ինվալե,
 Դայկա մն, ըլալե.

Ինվալա փիզանե,
 Լե, Լե, Լե, Ինվալե,
 Ինվալա փիզանե,
 Լե, Լե, Լե, ըլալե.

Լն շ'ալկ կ'որտանե,
 Լե, Լե, Լե Ինվալե,
 Լն շ'ալկ կ'որտանե,
 Լե, Լե, Լե ըլալե.

Խարիբ ազ ւ տնա,
 Լե, Լե, Լե Ինվալե,
 Խարիբ ազ ւ տնա,
 Լե, Լե, Լե ըլալե.

Լե, Լե, Լե Ինվալե,
 Դայկա մն ըլալե,
 Լե, Լե, Լե Ինվալե,
 Դայկա մն ըլալե.

77. БУК БЪРЪН—ՀԱՐՄԻՆ ՏԱՐԱՆ

Moderato $\text{♩} = 66 - 68$

Бук бь - рын, бь - рын бь - рын Г'эфт а - ва
дэр - баз кь - рын, де, ба - ва к'афь - рын, дэн - ге
хвэ нэ - кь - рын Мын хэ - ри - бе, мын нэ - ма - е.

Бук бьрын, бьрын, бьрын,
Г'эфт ава дэрбаз кьрын,
Де, бава к'афьрын,
Дэнге хвэ нэкрьн.
Мын хэрибе, мын нэмас.

Տյարա հասփե հվэ ԲՅանդը
Դճփյա ճճփե հվэ Դըր'անդը,
Բըրբյա փմյկ զճտանդը.
Մյն հըրիբե, մյն նճմա՛.

Бук бьрын, п'але хьстьн,
Р'ьнгини дэфе хьстьн,
Агьр дьле дэе хьстьн.
Мын хэрибе, мын нэмае.

Бук бьрын, бьрын, бьрын,
Г'эфт ава дэрбаз кьрын,
Де, бава к'афьрын,
Дэнге хвэ нэкрьн.
Мын хэрибе, мын нэмае.

78. ХЭРИБЕ — ᠬᠡᠷᠢᠪᠡ — ᠬᠠᠭᠤᠨᠠᠨᠢᠨ

Andante ♩ = 92

78

He - си-ра хвә-де - ма да - ра сә-ре р'е - мә, н'ьс-ра-тия
 ма - та ба-ве - мә Ах ть мьн не - си - ре.
 ах и хә-ри хә-ри ри ба

Неси́ра хвә́демә,
 Дара́ сәре́ р'емә,
 Н'ьсрә́тия ма́ла ба́вемә.
 Ах л'ь мьн не́сире,
 Ах л'ь мьн хә́рибе.

Хэри́ба бә́йани,
 Агьр гьртә́ хени,
 Кәс н'але́ кәси́ нъзани.
 Ах л'ь мьн не́сире,
 Ах л'ь мьн хә́рибе.

П'ор'е́ хвә́ вәна́кьм,
 Шә́ у саву́н на́кьм,
 Шушты́на дае́ жь би́р на́кьм.
 Ах л'ь мьн не́сире,
 Ах л'ь мьн хә́рибе.

79. ХЭРИБЕ—ᠬᠠᠨᠢᠨᠠᠨ

Moderato $\text{♩} = 72$

79

Вэй - ла мьн хэ - ри - бе, вэй -
ла мьн хэ - ри - бе, хэ - ри - ба хө - де -
мэ, дэ - ла - ла дь - не - мэ, вэй - ла
мьн, вэй - ла мьн хэ - ри - бе.

Вэйла мьн хэрибе,
Вэйла мьн хэрибе,
Хэриба хөдемэ,
Дэлала дьнемэ,
Вэйла мьн,
Вэйла мьн хэрибе.

Вэйла мьн хэрибе,
Вэйла мьн хэрибе,
Хэриба бэйани,
Агьр гьртэ хани,
Кэс н'але
Кэси нъзани.

80. ХЭРИБА МЫН БЬРЬН—ԻՄ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ ՏԱՐԱՆ

Moderato $\text{♩} = 88$

Хэ-ри-ба мын бь - рьн, бь - рьн, бь - рьн,

рьн, пышт һ'эфт ч'йа вэр- кь - рьн, гә-ло к'ө - да

ь - рьн, вэй-ла, мын хә - ри - бе. Гә-ло к'ө - да

ь - рьн, вэй - ла мын хә - ри - бе.

гә-ло к'ө-да бь - рьн, вэй-ла мын хә - ри - бе.

Хэриба мын бьрн,
 Бьрн, бьрн, бьрн,
 Пышт һ'эфт ч'йа вэркьрн,
 Гәло к'ода бьрн?
 Вэйла мын хэрибе.

Көлаве хэриба мь һьри,
 Дайка хэрибе гьри,
 Хэриб р'уньшт гьри,
 Вэйла мын хэрибе,
 Тэнья бәләк серие.

Гәло к'ода бьрн?
 Вэйла мын хэрибе,
 Гәло к'ода бьрн?
 Вэйла мын хэрибе.

Гәло к'ода бьрн?
 Пышт һ'эфт ч'йа вэркьрн,
 Гәло к'ода бьрн?
 Вэйла мын хэрибе.

81. СЭРШО—ЦОҢУУН

Moderato ♩=60

81

Wэй ле, ле, wэй

ло ло wax ло, ло h'э - со.

Wэй ле, ле, wэй ло, ло,
Wax ло, ло, H'эсо.

Wели, hэр wели, ло,
H'эсько wели.

H'эсо зэ'вайэ ло,
Xwэде бьhели.

Mире Mэрмэнде ло,
Mире Mэрмэнде.

Дб дэст сазбэнд, ло,
H'атьнэ жь we к'энде.

H'эсо зэ'вайэ, ло,
P'акьнэ говэнде.

Mире Горгорие, ло,
Mире Горгорие.

Дб дэст сазбэнд, ло,
H'атьнэ жь H'эзрое.

H'эсо зэ'вайэ, ло,
P'акьнэ сэршое.

82. ЧӨХНАРЬШИ—ГЕГЛІН ԶՈՒԽԱՅՈՎ

Moderato ♩ = 94

82

Չօժ - ն ա - ր ւ ն - ի, Չօժ - ն ա - ր ւ ն - ի, Լօ չ՛-ւ յ ն - ցօ,
 Չօժ - ն ա - ր ւ ն - ի, Բ ւ ի - կ օ կ ս ր ս ւ ն - ց ա, Ը - մ ա - ւ յ - ի,
 Բ ւ ի ք, Բ ւ ի ք, Բ ւ - չ չ - ւ յ - ի, Լօ չ՛-ւ յ ն - ցօ.

Չօժնարնի, Չօժնարնի,
 Լօ չ՛ւնցօ,
 Չօժնարնի.
 Բիշօք սր սնցա—
 Ըմաւի, ի,
 Բի ք, Բի ք
 Բի չաւի, ի,
 Լօ չ՛ւնցօ.

Չօժ ւ չ չ թ, Չօժ ւ չ թ,
 Լօ չ՛ւնցօ,
 Չօժ ւ չ թ.
 Չօժ ւ չ թ, Լօ.
 Չօժ— Չարկի,
 Վարցր ար՛ա
 Մալա մա՛ց.
 Տաճ քիւրօք Բի
 Վաճաճաճ.

83. ԼԵ ՎԱԵ—ԼԵ՛, ՎԱ՛Յ՝

Moderato ♩ = 92—96

83

Լե, Լե Վաե, Լե Վաե, Լե Վաե, ախ,

Լե Վաե, Լե Վաե, Լե, Լե, Վաե, ախ. Գ՛ - ԴԻ ՄՅԼ - ԴԱ, ԽԱ Բ՛

ՄՅԼ - ԴԱ, Ե՛ - ՅԻ - ՅԵ ՄԱ - ԼԱ ԲԱ՛ - ՎԵ ՄՅ - ՆԻ

Կ՛ԱՎԻ Կ՛Օ - ԲԱ - ՐՕ, ՄՅ ԴԻ ՄՅԼ - ԴԱ, ԽԱ Բ՛ ՄՅԼ - ԴՅ.

Լե, Լե Վաե, Լե Վաե, Լե Վաե, ախ,

Լե Վաե, Լե Վաե, Լե, Լե, Վաե, ախ.

Գ՛ ԴԻ ՄՅԼԴԱ, ԽԱ Բ՛ ՄՅԼԴԱ,

Ե՛ ՅԻ ՅԵ ՄԱԼԱ ԲԱ՛ ՎԵ ՄՅՆԻ Կ՛ԱՎԻ Կ՛ՕԲԱՐՕ.

ՄՅ ԴԻ ՄՅԼԴԱ, ԽԱ Բ՛ ՄՅԼԴԱ.

ԴՅ ԲՅՐԱ ԱԳՐԵ ԿՕԼԵ ՄԱԼԱ ԲԱՎԵ ՄԱԿ՛ՅՎՅՅ,

ՄՅ ԴԻ ՏՅՎԵ ԴՆԵ ԵՎԱՐԵ,

ՆԵՇԻՐՎԱՆԵ ԱԿ՛ՏՕՐԵ ՄԱԼԱ ԲԱՎԵ ՄՅՆ Ր՛ԱՆՅՏԻԲՍՍ ԲՅՐ Թ՛ԼԵ
ԿԵՎՅՐԴԱ.

Ե՛ ՅԻ ՅԵ ՄԱԼԱ ԲԱՎԵ ՄՅՆԻ, Ե՛ ՅԻ ՅԻ ՆԱՅՕ.

ՄԵ ԿԻՐԱԿԵ ՏՅՐԵ ԴՅԼԴԱ, ԽՎՅՈՒԵ ՄՅՆՕ,

ՏՅՐԵ ԿԻՐԵ ՆԱՎԱ ՏՅՁԳՐ ԴՅԼԴԱ.

ԼԵ, ԼԵ, ՎԱԵ, ԼԵ ՎԱԵ, ԼԵ ՎԱԵ, ԱՒ.

ՄՅ ԴԻ ՅՅԻՂ՛ԱՆԵ ԿՅՐՅ ԳԱԾԻ Ր՛ՕՐ՛ԿՕՐ՛Ա ԽԱՅԼԱՅԵ:

— ԴՅ ԲՐԱ ԱԳՐԵ ԿՕԼԵ ՄԱԼԱ ԲԱՎԵ ՄՅՆ ԱՒ ԵՂ՛ՅՎՅ,

Կ՛ՕԿԱ ԲԱՎԵ ՄՅՆ ՔՕԼԻԱՅՏ ԵՎԱՐԴԱ Կ՛ՕԿ ԱՒ ԲՅՆԴԱ,

ԿՅՏԱԿԵ Կ՛ԱՄԲԱԽԱ ՄԱԼԱ ԲԱՎԵ ՄՅԴԱ Խ՛ՅԻՔԵ ՆՅԱՐԱՐ՛Ա ՆՅԱՅԻՅ.

ԼԵ ՎԱԵ, ԼԵ ՎԱԵ, ԼԵ ՎԱԵ, ԱՒ.

1. Այս և հաջորդ բոլոր երգերին բնորոշ է tubato կատարման կերպը:

84. СҢАРО—ЭҢУЧ, ОР

Moderato $\text{♩} = 100$

S4

Дә һәй ло, сҢа ро, сҢа ра бь - рь - сә - тә,
 дь - ве, рь - ме рь - к'е - ве мь - ле дэз - ги - не
 кьр - йә бәр тә, һ' - мә һ' - ме кө - рн ба - ва
 ор - т'а май - да - не, бьла к'о - ме пьс - ма - ма,
 һәй - ло бь - ра, һа - ва бь - дә сәр - тә.

Дә һәйло сҢаро, сҢаре бәр'сәтә,
 Дьве, р'ме р'к'еве мьле дэзгине кьрйә бәр тә,
 Н'мә—һ'ме көр'н бава орт'а майдане,
 Бьла к'оме пьсмама, һәйло бьра, һәва бьдә сәр тә.
 Нәйло бьра, дьве, бәжна баве Ә'до дара қәвахейә,
 Дә мала баве Ә'до, һәйло бьра, мьжә, думанә, һәйло бьре
 ог'ьрмәйә

Нәйло бьра ог'ьрмәйә, брина ши брина көлейә,
 Нәйло бьра бошә, бэфәйдәйә, бьра.

Дә һәй ло бьра, Ә'ли дьве:—СҢаре ве дьндьле,
 Нәйло бьра, тә ве шкенандйә пьшта қәбиле,
 Храв кьрйә, һәйло бьра, мала хвә бь т'әне,
 Нәйло бьра, вәзе бьра дькьм, бьра нае,
 Нәйло бьра, дәсте т'әне дәнг же нае.

85. МИРЕ МЫН (Р'ӘФИ ЧАВИШ) — ԻՄ ԷՄԻՐ (ՌԱՖԻ ՉԱՎԻՇ)

Moderato ♩ = 86

85 Ми - ре мын йо, йо йо, йо, йо, йо,
 йо, йо, йо, ба - ге мын
 йо, йо, йо, йо, йо,
 Гәй ло, Ми - ре, ми - ре мын гьр - ты -
 нә, ба - ге мы, ба - ге мы, ба -
 ге мы гьр - ты - нә

Мире мын йо, йо, йо, йо, йо, йо,
 Бәге мын йо, йо, йо, йо, йо.
 Гәйло миро, мире мын гьртынә,
 Бәге мын, бәге мын гьртынә.

Дьве, гьртын жь гьртына к'афра Р'оме вьрда т'әк мьрнә.
 Миро натийә нава мала, севь, қәйси,
 Кәке Н'әсрәд, баве Нәсрәд, ләккә Гозәл ханьме, кьле
 ч'ә'ве т'ели Бәсрае нә те к'ьр'е, нә те пьрсе,
 Вәхта бәре мире мын данә кәла Ване нав гьртйанә,
 Сәр мьле р'асте зьвьр'и се дәнга ль шоти ханьма кьрә
 қир'ини,
 Го:—Пәй мьр'а қәвла у қьрара нәнә н'әму кәси.
 Ах мире мын, йо, йо, йо, йо.

Мире мьн Самсуне, и'этани Самсуне,
 Бәре мире мьн, кьле ч'э'ве т'ели Бәсрае данә сәр һынге
 бә'ре, ль ве сьргуне,
 Мире мьн сонд харийә, лынге хвә накә сол жь базаре ве
 Самсуне,
 Әзе мире хвәр'а базар бькьм қөтйе у папросе, баш т'ьтуне.
 Ах мире мьн, йо, йо, йо, йо.

Мире мьн вае, бәге мьн вае,
 Ә, дьве к'афра Р'оме сәдь салә щәза дае.
 Мире мьн, йо, йо, йо, йо

86. БЫШАРЕ ХӘТО — БҢУРБ ЫУСН

Moderato $\text{♩} = 76$

86
 Бь - ша - ре Чә - то
 ас - ка - ре гь - ран. ло, то на - һә - ви,
 жь һей - бә те Ә - ли Ос - ман к'ә - ти
 дәш - те ве шь - ва - ние хвә вәд - ше - ри,
 дәр у бә - ре ве шь - ва - ние хвә вәд - ше - ри ла - во

Бышаре Хәто, әскәре гьран, ло, тә наһ'әви,
 Жь һейбәте Ә'ли Осман к'әти дәште ве шьванйе, хвә
 вәдшери,

Дәр у бәре ве шьванйе хвә вәдшери, лаво.

Бышаре Хәто, әскәре гьран, ло, тә наһ'әви,
 Фәрмани дәвләте Ә'ли Осман фәрманәки зори гьранә,
 Тәйр у туйа жь ә'змани ч'арә тинә,
 Бәр'и дьк'ьзринә, лаво.

88. Ә'МӘР АГ'А—УУУР УГУ

Moderato ♩ = 88

Да һае : да һае да һае - е, уи, уи

Да Ша - ро ды ве, мын р'ә - бә - не

— Бәжна бәве Хәлил

Мын ниве шәве пе ван һәр - дө

дәста һәмез кәри

мын ниве шәве пе ван һәр дө дәста һәмез кәри

мын го:—Бәве Хәлил бәхте тәмә

хәә сәр т'әвһынга Сьлое Н'әсо

Да һае, да һае, да һае, уи, уи.

Да Ша ро дыве мын р'әбәне:

—Бәжна бәве Хәлил р'әһ'анәкә, ло, р'езкәри.

Мын ниве шәве пе ван һәр дө дәста һәмез кәри,

Мын го:—Бәве Хәлил, бәхте тәмә, хәә сәр т'әвһынга

Сьлое Н'әсо.

Нәлә, бь мьн нәлә, нәлә, бь мьн нәлә.
Дуйе т'вьынга дабу п'ала кәлә Г'андиле налә-налә,
Шәр'е ә'йнуса минани шәр'е ә'сәбана, нәбинә к'афьр у
гьре дь зәманә.

Жь хера хвәдер'а,
Гава баве Хәлил дьбу п'есиртәнги, пева дәрк'әта Мәһ'мәде
Г'әсе,

Вәйла мьн коре, кәве лалә.

Серте, бь мьн Серте,
Мә'һ'мәде зәрин жь бажер те.
Әмине Ә'вдо шур дь мьла дәр бажер те.
Зине дьбе:—Мәйсе хушке, ль мьн у тә р'әбәна,
Кө минани һәрдө бәрәне зозана хвә дькьн қдербана
бьразан у пьсмаман,
Бәле чь бькьм, р'әше гьран ль мьн у тә те.

89. СƏРАЕ—ҒУЛҒА

Moderate ♩ 96-100

Ах, дә бе Сəрае, на Сəрае.
 вəй - ла хə - де
 а - на ки - ре те - да на - е дəн - ге
 бо - р'и - бо - р'и - ста - на сəв - га ми - ре
 ше - ха - шех Мир - зə - е.

Ах, дә бе Сəрае, на Сəрае.

Вəйла хəде авақыре,

Теда нае дəнге, бор'и—бор'истана мире шеха—шех Мирзəе.

Ах, дә бе Сəрае.

Вəзе сəра баве Мəло дьнһер'ым ль ви дəсти,

Вəзе сəра шех Мирзəе дьнһер'м ль ви дəсти.

Дə шех Мирзəе сəрəке мəйдане се дəнга кьрə гази,

Го:—Сьлт'ан Р'əшит, мьне говəка дине тə р'əзилкьро,

Дə мьне хəншəрəке гьредайə, зьлфи зивə, қəвзə һəсти,

Мьне кəла Əмəне донздəһ қəвəзе тə кəштьнə,

Қəвəзе сєзда—қəвза хəншəра мьн шкəстийə.

Вəзиро, шехо дино.

Ах, дэ бе Сэрае, на Сэрае.
Вэйла хөде хьравкьре,
Теда нае дэнге, бор'и-бор'истана сэвта мире шеха-шех
Мирзэе.

Ахао, эла тэ р'эвйа, тэ р'эвйа,
Дэ we бэре хwэ дайэ зозане кикан у Мьла.
Шехо дино.

Дэ шех Мирзэе сэрэке майдане се дэнга кьрэ газе,
Го:—Сьлт'ан Р'эшит, мьне говэка дине тэ р'эзилкьро,
Эла мьне нэ р'эвйа, нэ р'эвйа,
Эла мьне бэре хwэ дайэ зозане Шэнгале нава эздйа.
Шехо дино.

Дэ wэки пьрса р'астие ль мьн дьки,
Мьне кэла Эмэне донздэп қэwазе тэ коштьнэ,
Qэwазе сезде—qэвза хэншэра мьн h'эля.
Wэзиро, шехо дино,

90. ХЭРИБО—ᠬᠠᠯᠠᠭᠠᠨᠠᠨᠠ

Moderato. $\text{♩} = 104$

90

Хэ-ри - бо су - ка ве - ран бэ - ри бэн - де. хэ - ри - бьм

ло ло, ло, ло, ло, ло, ло, мьн хэ-ри-би. хэ-ри -

бо қөр-ба, су - ка ве - ран бэ - ри бэн - де, хэ - ри - бьм

ло, ло, ло, ло, ло, ло, мьн хэ-ри-би.

Хэрибо, сука веран бэре бэнде,
 Хэрибьм ло, ло, ло, ло, ло, ло, мьн хэриби,
 Хэрибо қөрба, сука веран бэре бэнде,
 Хэрибьм ло, ло, ло, ло, ло, ло, мьн хэриби.

Мь һ'эйрана лажке хэриб,
 Кыле ч'э'ве Т'ели Сьбһ'ане, сйаре Гогэрчин,
 Қьме у қанше һ'ьмайиле,
 Һэйло, ло, ло, ло, ло, ве базбэнде.

Вэзе дькьм һэр'ьмэ пешйа мьлазьме қомандаре Р'оме,
 Эзе бежьм:—Бэхте вэмэ, һуне лажке хэриб нэкдэжн,
 Кыле ч'э'ве Т'ели Сьбһ'ане, сйаре Гогэрчин,
 Р'оже ог'ьрме гьран керн мала мэ те.
 Хэрибо ло, ло, ло, мьн хэриби.

Ло, сефил Ә'ло,
Ло, Шаме, Н'әләбе чьқаси дурә,
Ло, сефил Ә'ло сйаре мә'нәки хурә.
Сйаро ло, ә'фато ло, мерхасо ло, п'әләвано ло,
Н'әйфа сйаро.

Сефил Ә'ло сйаре мә'нәки хурә,
We дәрк'әтийә пешйа һәрсе лауе Усьв п'аша,
Усьв п'аше ве сьбе гөлләкә қәрәбине дәст бәрдане,
Чьма ч'ьлке хуне р'ьжйанә сәр косәка шурә.
Сйаро ло, ә'фато ло, мерхасо ло, п'әләвано ло,
Н'әйфа сйаро.

Сефил Ә'ло, Шаме, Н'әләбе сәрәжерә,
Сефил Ә'ло сйаре һәспе нерә.
Сйаро ло, ә'фато ло, мерхасо ло, п'әләвано ло,
Н'әйфа сйаро.

Сефил Ә'ло сйаре һәспе нерә,
Шә'дә-шуде сефил Ә'ло дәшта Сорука шәшьти гәлә һәнә,
We дәрк'әтйә пешйа һәрсе лауе Усьв,
Һәрсе лауе Усьв, гөлләкә қәрәбине дәст бәрдане,
Ч'ьлке хуне р'ьжйанә сәр фәлқа сьмеле.
Сйаро ло, ә'фато ло, мерхасо ло, п'әләвано ло,
Н'әйфа сйаро.

Ви карвани р'оже баркьрийә, шәве қәт данәни Мьла Қире,
Сәр п'ьра Батмане Зьргани Һ'әзо, мерга шехада, һәйло, ло,
хвәр'а дани.

Шәме кьрә газн:

—Флито лаво, ти нәһәқи, нәчә пешйа ви карвани,
Карван карване Мәме Ә'т'маникейә,
Әва се мәһе вана карваниенә,
Һәй ло лаво, ти нәһәқи,
Wәлате ньк'ивйа, де р'әбәно, мерга жерьн нангьрани.
Wаһи.

Wаһи, вәй ло, вәй ло, вәй ло, вәй ло, ло,
Wәй ло, вәй ло, вәй ло, ло, ло, де р'әбәно.
Флито лаво, мьне һ'афа бажари Һ'әзор'а мезәкьр,
Мьне һ'афа бажари Һ'әзор'а мезәкьр,
Һәй ло лаво, мьне бала хвә дьдае, дәргәвана we дәргә вәкьр.
Һ'әйште мере р'әшкота т'әмам авитьнә сәр бище Шәме,
Нә ч'ә'ве хвә гьртийә, нә бәре хвә гөһер'ийә.
Һәйло лаво, чьқа дьчә ақыле сәре хвә зедәкьр.

Wаһи, вәй ло, вәй ло, вәй ло, вәй ло, ло,
Wәй ло, вәй ло, вәй ло, ло, ло.
Дә бе, Флито лаво, карван һәтийә бь дәвәйә,
Һәй ло лаво, карван һәтийә бь дәвәйә,
Әре хвәде, сәрбаре ван һежирә, бьнбаре ван хөрмәйә.
Шәме кьрә газн, го:

—Флито лаво, ти нәһәқи, нәчә пешйа ви карвани,
Карван карване Мәме Ә'т'маникейә,
Әре хвәде, лок'е гәври пешьн, лок'е гәври пашьн, сәрбар,
бьнбаре хвәва п'ешк'еши нәфса щане тәйә.

Wаһи.

Wаһи, вәй ло, вәй ло, вәй ло, вәй ло, вәй ло,
Wәй ло, вәй ло, вәй ло, ло, ло.
Wәй ло Флито лаво, карван һәтийә жь Диарбәк'ьр,
Һәй ло лаво, карван һәтийә жь Диарбәк'ьр,
Һәйле хернәдити, Флите Qөто жь мал дәрк'әт, т'әне шевра
хвә кьр,

Дә бе һәр'ә Мәме Ә'т'манике хвә хлазбә,
Бра карван тә һ'әлалбә нола шәкьр.

Wаһи.

93. ՎՅՅ ՆՅՄԻՆՅՄ—ԹՈՂ, ՉԱՊԵՄ

Andante $\text{♩} = 132$

93
 ՎՅՅ ՆՅՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ.

 ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

 ՎՅՅ ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

 ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

 ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

 ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

 ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ. ՆՅՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ ՆՅ ՄԻՆՅՄ.

Вэз нәмиңьм,
Нәмиңьм, нәмиңьм, нәмиңьм, нәмиңьм, нәмае.
Пэй Ә'мәре бьрар'а, Мирзанги зә'вар'а нәмиңьм,
Пэй сйаре Ләйлане, кәке Хәзалер'а,
Нәмиңьм, һэй кәко, пэй дәшта Бышерие.
Нәвара хвәде, чьма өса к'ока мала Баро мь қәлһа,
Кәсәке нәма коранһа мальке—
Дерана хвәде, һ'әйфе, һа, нәйарар'а.

Дьбе:—Кәке Хәзале ве сьбе бриндарә,
Әме мәлһ'әмәке чекьн,
Жь дара—дари зәйт'е, шире һ'әмлька, р'уне ч'еләка,
На вәллә дувә—дуве ван бәрана.
Вэз нәмиңьм, нәмиңьм.

Institut kurde de Paris

Вэрэ нэминьм, нэминьм, нэминьм, нэминьм,
Нэминьм мадуло жь дьнйайе.

Вэрэ, чадьр хейбэте баве Ә'до леданэ гьре Хэб-хэбе,
т'ьхубе ве Иране.

Н'эч'и гава сэр баве Ә'до бу хэлайна мера, бьра нэварйа
ви бьхатана чэнд сйаре ә'ширэте,

На вэллэ ә'шир—ә'шира К'ордьстане.

Вэрэ нэминьм, нэминьм, нэминьм, нэминьм,
Нэминьм мадуло жь дьнйайе.

Ви ло баво, баве Ә'до сйаре бозэки йэктайэ,

Ви ло кэко, баве Ә'до сйаре бозэки йэктайэ,

Боз бьн баве Ә'до те фэна байэ,

Шадэ у шуде баве Ә'до гэлэкьн, гэлэк'нэ,

Т'опраха Р'оме хьрав кьрйэ бона намус у хирэта к'ордайэ.

Вэрэ нэминьм, нэминьм, нэминьм, нэминьм.

Нэминьм мадуло жь дьнйайе.

Institut kurde de Paris

95. НӘМИНЬМ—ӨНН, ЭҘҘҘҘ

Allegretto ♩ = 104

95

The musical score consists of ten staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Allegretto' with a metronome marking of ♩ = 104. The melody is written on a single staff with lyrics underneath. The lyrics are in Cyrillic and correspond to the text at the bottom of the page. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and triplet markings (indicated by a '3' over a group of notes). The piece concludes with a final cadence on the tenth staff.

Лo нә - ми ньм Лo нә - ми - ньм
 Лo нә - ми - ньм Э - т'и - мо нә - ми - ньм
 Лo
 нә - ми ньм Лo,
 лъ дъ - нйае - е Лo, Лo Лo Э - т'и - мо - -
 Лo, нәминьм, Лo, нәминьм,
 Лo, нәминьм, эт'имо, нәминьм Лo, лъ дънйае, Лo, Лo, Лo.

Лo, нәминьм, Лo, нәминьм,
 Лo, нәминьм, эт'имо, нәминьм Лo, лъ дънйае, Лo, Лo, Лo.

Нава мэй дане мала Шэро, мала Шәвеш һәв қәландйә к'ока меран,
Сьмеле Әсәди Хельт тәнйкә, ве сьве нагрә бәри леван.

Вәрә Гөле деране,
Кәндале сьпи мәхәле пәзи нерә,
Әсәди Хельт ве сьве т'вьнгәкә Р'оме дестданә,
Сәре мәйдане меран у мерхасан, шеран у ә'гита бәр ч'ә'ве
хвә дьбжерә.

Вәрә деран, деран, Гөле деран.

Вәрә деран, деран, деран, деран, деран,
Деран, деран, деран, Гөле деран.
Вәрә Гөле мә'руме һавинә, хвәш һавинә,
Гөле деран, һавинә, хвәш һавинә,
Һәрчар мале ә'ширәте һәвар у гази, қир'ин у қурт'инә,
Гөле деран мьне Әсәди Хельт хвәр'а гьртийә анийә, һесир у дилә.
Вәрә деран, деран, Гөле деран.

Вәрә Гөле деране,
Ч'ьни гола кавьл дьнһер'ьм, ве бь тилә,
Ве бьһаре қазан у қөльнган һелина хвә теда чекьрнә, Гөле
деране, вилә—вилә,
Қазан у қөльнган һелина хвә теда чекьрнә вилә—вилә.
Гөле деране мьне Әсәди Хельт нава мәйдане гьртийә, һесир
у дилә.

Вәрә деран, деран, Гөле деран.

97. WƏPƏ XƏZAL—ԱՐԻ ԵՂՆԻԿ

Andante $\text{♩} = 56$

97 Wə - pə Xə - zal, Xə - za - le č'yan - gi ha - ne, hi le, le, č'yan -
 gi ha - ne, hi le, le, č'yan - gi ha - ne, le.

—Wəpə xəzal, xəzale č'yanği hane, hi le, le,
 Č'yanği hane hi le, le, č'yanği hane le.

—Wərdəke goła Qanıgole, Qanıgole.
 Əze par van çaха неч'пра хортəки чəлəнги бум,
 Исал пер'а к'əтьмə бəр дəсте ви кəлəмери.
 Дəлалə, дəлалə, хəзалə, дəлалə.

—Mьne хəзалəке р'акьр'я, ви гəндино,
 Баг'е дəлмə, ве Р'əване, ве Р'əване,
 Хəзала мьне бəре хвə дайə ч'йае Аг'баранə.
 Ле, ле, ле, ле, ле.

Wəpə xəzal,
 Mьne t'ьpe хəзала мьн йанга нəфса шанə мьн т'əнейə,
 Mьн ньзанбу нəвал, ногьре дора мьн мьхəнəтьн,
 Чьма гьртьн данə хəлде.
 Дəлалə, дəлалə, хəзалə, дəлалə.

98. ГЭДЭ ЛАВКО—У'Э СҮУ

Moderato - 126

Гэ да қор ба те we ды чи ле.

мын бьвэ хвэ р'а вэй кёл ма ло. вэ не қав-шэ

ги-на бь-чэ ным шэ нйа тэ р'а.

га ва те ды чи вэ ла так. вэ ла те хэ-ри ба.

бе. Кэ-вэ кэ мынэ го-зэл мы-не кэ-ди кыр-бу

нэф-са ша не хвэ-р'а. у. ша-не хвэ-р'а.

Гэдэ қорба те we дычи, ле,.

Мын бьвэ хвэр'а,

Вэй кёлмало, вэзе қавшэ гиһа бьчьным,

Щэ'нйа тэр'а,

Гава те дычи вэлатэк, вэлате хэриба,

Бе: «Кэвэкэ мынэ гозэл мыне кэди кырбу нэфса ша-не хвэр'а,

Щане хвэр'а».

Гэдэ қорба, ч'йа бьльндэ, тэ навиньм,
Ә'мре мьно,
Исал пер'а гол сор бунэ, начьрпиньм,
Гэдэ қорба,
Wэзе т'о дьла сэр дьле хwэ у тэр'а наһ'эбиньм,
Әман лавко.

Гэдэ қорба, әм пешбәри һәв р'уньштън,
Әман, әман,
Wәй т'эрәзо, мә ахина к'ур даһьштън,
Әман гэдэ,
Ньзам қәнше мьн бу, тә'ле тә, исал пер'а кәвьр һ'әлян,
дар гьһиштън,
Гэдэ қорба.

Institut kurde de Paris

99. ЛЬ МЪН, ЛЬ МЪН—ЧУВЪНЪНЪ, ЧУВЪНЪНЪ

Moderato ♩=152

99

Wэй ма ли - но. wэ зе ча wa бь кьм жь хwэ

ви дь - ли,

ль мьн (и) ль мьн (ь и), жь хwэ ви дь - ли,

гөн - до ма - ли - но к'а - wa к'обар ми - на стей - ра к'ар - ван qь - р'и

Э wa пеш - йа һи ве

дь - мьл ме - ли,

ль мьн ль мьн (и) дь - мьл - мь - ли.

Wэй малино, wэзе чава бькьм жь хwэ ви дьли,
 Ль мьн, ль мьн, жь хwэ ви дьли,
 Гөнди малино, к'ава к'обар мина стейра к'арванqьр'и.
 Э, wa, пешйа һизе дьмьлмьли,
 Ль мьн, ль мьн, дьмьлмьли.

Ах малино, к'ава мьн йэкэ сорэ, спийэ, хун ширьнэ,
Ль мьн, ль мьн, хун ширьнэ.
Ай, нэ мьн го, мори-мрщане зэнда зэрда сор-спинэ,
Ль мьн, ль мьн, сор-спинэ,
Гонди—малино, бьра т'о кэс пашн кэва гозэл-наве:
„Эм назькьн, эм наздарьн, эм щндинэ“.
Ль мьн, ль мьн.

Вэй малино, к'ава мьн йэкэ кьнэ, нэ дьрежэ,
Ль мьн, ль мьн, нэ дьрежэ,
Гонди-малино, мина тар'ьн'ана сэр сурэкер'а вэлгэр'э шах
давежэ,

Ль мьн, ль мьн, шах давежэ.
Эй ле дине, дэ тō вэрэ р'амусанэке мьн к'эрэмкэ,
К'отие мерр'а тō нэвежэ.
Ль мьн, ль мьн, ль мьн дине.

Вэй малино, вэзе наве тэ ньзаньм, дьвем Гэве,
Ль мьн, ль мьн, дьвем Гэве.
Ах, дэ ве сьбе мират'е бьлбьл дьхунэ си у се зманэ,
Ве тэ бькэ змане кэве,
Ль мьн, ль мьн, змане кэве.
Гонди—малино, вэллэ—быллэ вэзе т'ощар надьм т'эрка
р'ьнда, ч'э'в у бьрбе бэлэк, ве бэдэве,
Ль мьн, ль мьн, ве бэдэве.

100. МЫН'О—УЗН

Allegretto $\text{♩} = 100$

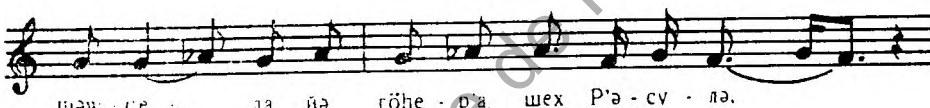
А-ла Мын'о, ль мын да-йа стер ка ху лэ.

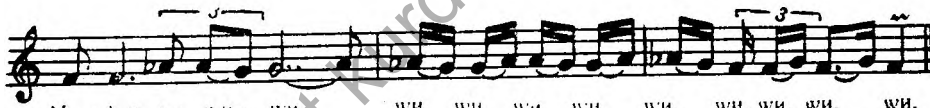
ка-че, ль мын да йа стер - ка ху - лэ,

ге Мын'о, шәw-де да-йа гөһе-р'а шех Р'ә-су - лэ,

шәw-де да йа гөһе - р'а шех Р'ә - су - лэ.

Мын'о wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi.

Оро, Мын'о, ль мә дайә стерка хулә,
 Оро, ль мә дайә стерка хулә,
 Ге Мын'о, шәwде дайә гөһер'а шех Р'әсулә,
 Шәwде дайә гөһер'а шех Р'әсулә.

Мын'о wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi,

Мын'о wәрә, һ'әфт хуне мала баве мын ль сәр мала баве тәнә,
 Көр'о гәдә, wәрә р'амусанәке мын к'әрәмкә, пешва мын қәбулә.
 Мын'о, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi, wi.

Мын'о, ве былуре гөвә-гөвә,
 Мәһ'мәдо, ве былуре гөвә-гөвә,
 Бәрсьмеле Мын'онге мынә зәрә-зәр дьльвә,
 Нәрке нун Мын'онге мын нас дькьн, we нас бькьн,

Гун нас накън—

Гъстила дэсте Мьһ'онге мьн авгэшъвэ.

Мьһ'о, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви.

Мьһ'о, дьле мьн селэкэ дь һ'эсьни, дэнгызэкэ һа бе бьни,

Дьле мьн селэкэ дь һ'эсьни, дэнгызэкэ һа бе бьни,

Дэ мьне дэ'сэке дабу дэсте хвэ, шива һэспе Мьһ'онге хвэр'а
гиһа же дьчъни,

Һа дэ кӧр'о гэдэ вэрэ,

Һивйа соз сәвдине ва нәминә, ти бе жьни.

Мьһ'о, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви.

Оро Мьһ'о, вәзе чумә гома жорьн, гома мийанә,

Вәзе зьвьр'имә гома жорин, гома мийанә,

Һе Мьһ'о, мори, мьншьде зәнда зэр қәтйанә,

Шәвәке дь эварда эз қизмәт'е ле гәр'йанә,

Ль гӧһер'а шор'әкәта дь сальха, дь сульха шева Мәһ'мәде
мьнда сальх данә.

Мьһ'о, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви, ви.

Домам, домам, домам, домам,
Домам, домам, домам, домам,
Hewe, hewe, hewe, hewe,
Hewe, hewe, hewe, п'ошманьм гәврe.
Домаме, щане, дьле мьн дьләки йанә,
Дьле мьн дьләки йанә,
Р'ожәкә чаршәманә, р'ожәкә навә бь нишанә,
Гьли мори мьрщане сәдәф, к'арубаре домама мьн қәтйанә,
Әзе сальха бьдъм жь тәр'а чь бь чьнә.
Домам, домам, домам, домам,
Домам, домам, домам, домам, домам,
Hewe, hewe, hewe, hewe,
Hewe, hewe, hewe, п'ошманьм гәврe.

Әзе сальха бьдъм жь тәр'а чь бь чьнә,
Бара дьле мьн ә'вдале хөдеда ә'йни хөрме Бәг'дайинә, һежире
Шәнгалинә, севе Артәметинә, тьрие Бьсьндьринә,
Г'әч'и кәсәке р'амисанәке жь п'есири тьштире, гәрдәна сәмави,
ч'ә'ве ч'әпе, ч'ә'ве р'асте, сурәте сор, жь нава гьли мори
мьрщана, сәдәф у к'арбара, жь шотә хале бәр хәнәде
хвәр'а же бьстинә,

Қасәке шьнәте ч'ә'ве хвә дьвинә.
Домам, домам, домам, домам,
Домам, домам, домам, домам,
Hewe, hewe, hewe, hewe,
Hewe, hewe, hewe, п'ошманьм гәврe.

Домаме, щане, дьле мьн дьләки дьбейә.
Әзе сәре хвә һьлдъм тек'әвьмә чар қөр'не дьнейә,
Гәр'әмә бажарәк бажаре Москваейә,
Г'әкимәки р'акъм жь Мәк'ейә.
—Г'әкимо, бәхте тәмә, зукә бьләзинә,
Көрманши һурьк, һурьк, ә'рәби, бь фарьзи бьлилинә, хвә
дьк'анер'а бьгһинә,
Мьне бала хвә дьдае, дьһ'әланд зер'е зәрә, бь навә финшанә,
дьда сәр зьнданә,
Дьк'ота бь кьр'анә, нәдани қәйахә позе гәврә у р'ьнданә.
Әзе дьфьтлимә бажарәки бажаре Москвае,
Мьне готе бинә бьһ'әлинә, зер'е Гьндьстанә нәдә сәр зьнданә,
нәк'от бь кьр'анә,

Бьгрэ бь дьранэ, ньлкэ бь зьманэ, бинэ қәйаха позе гәwра у
р'ьнданэ,

Сесьд шест у шәш бөрхе we теда баданэ у шьданэ,
Соз қьрара бьдэ мьн, бьра хьзем ньлнәшә һ'этани р'ожа ахьр
зәманэ.

Домам, домам, домам, домам,
Домам, домам, домам, домам,
Hewe, hewe, hewe, hewe,
Hewe, hewe, hewe, п'ошманьм гәwре.

Мьн һәқе хьзема ч'әвр'әш, зәри домама хwә дьданэ,
Әзе тәр'а бежьм бь заранэ, һ'әсабкә қәләманэ,
Чарсьд гае бәр щотанэ, шәсьд гамеше бәр ниранэ,
Һ'әфт аше бәр бә'ранэ, чьқас мале хөр'ьстаньн,
Кодәк шире тәйранэ, барәк стрие мә'ранэ,
Дьләки ша, чохәки шьдйа мьне һьлдьда малә.
Мьне сесьд шест у шәш бөрхе we да баданэ у шьданэ,
Зиванок, финшанок дьһатьнә сәр леванэ,
Гонди, мали у щинар дьһатьнә ве т'әмаше, ве сәйране.
Нивйа дьго:—Пирозәк, бист бьмбарәк.
Һ'әч'ие дьлхаз бу дьго:—Сад пирозәк, бист бьмбарәк ль хwәйи
хөданэ.

Мьне һәқе к'ьрйа льнге хwә же дьстәндә,
Жь п'еси́ра тьштире, жь гәрдәна сәмави, ч'ә'ве ч'әпе, ч'ә'ве
р'асте, сурәте сор, жь нава һьли мори мьрщана, сәдәф
у к'арбара,
Мьне дьгот:—Иро шунда гөһ мэдә гөнде мә к'орәп'ьсте, қиз у
хорте бәр диwара.

Домам, домам, домам, домам,
Домам, домам, домам, домам,
Hewe, hewe, hewe, hewe,
Hewe, hewe, hewe, п'ошманьм гәwре.

102. ӘЙШАН-НАЗУЛ

Moderato ♩ = 108-112

102

Әй - ман Әй-ман кәй - рә сә - нә - йә те
 те р'а әй сәй шәә
 қи - йәк жә - әә рәә у йәә нәә те
 те те бәә әә сәй шәә
 әә - әә әә - қәә әә қәә Әй - ман әә Әй - ман әә әә
 дәә - әә шәә - нәә мәә - рәә - бәә нәә - йәә әә әә әә - әә
 бәә әәә те те
 те нәә - нәә сәй шәә әә - ман әә - рәә
 әә - әә те те Әй - ман - нәә те
 қи - әә Әй - шәә әә - р'а
 бәә қәә мәә - әә Шәә - нәә - нәә - нәә

Ә'йшан, Ә'йшан, к'обра сьвәйә, ле, ле, р'авә сәр хвә,
Қот'ик жь ава гөл у гөляхе, ле, ле, бькә сәр хвә,
Гьди йәкә вәкә Ә'йшана Аһ'мәд аг'а доста щане мәрвьбә,
Наве зәващика бе дьл, ле, ле, найнә сәр хвә.
Әман вәрә, вәрә, ле, ле, Ә'йшане ле,
Қиза Аһ'мәд аг'а, бука мала Щангеране.

Ә'йшан к'обаре, Хьнус хвәшә, ле, ле, Бингол дь бәрда,
Ә'йшан к'обаре, Хьнус хвәшә, ле, ле, Бингол дь бәрда,
Вәт'әне ширьн Найастане,
Алик дәштә, гөл у ч'ич'әк, ле, ле, йе дьн зозан,
Жьна һ'әрам нә те кәштьн, ле, ле у нә те бәрдан.
Әман, вәрә, вәрә, ле, ле Ә'йшане, ле,
Қиза Аһ'мәд аг'а, бука мала Щангеране.

Ә'йшан к'обаре, ль тә ч'ә'вр'әше, бәжн зьраве, ле, ле, жь дара
р'уме,
Т'ахьме синг у бәре Ә'йшана мьн гьништьнә, хале сор у зәр
к'әтьне,
Бь авр'уе ч'ә'ва т'ер набьм, ле, ле, жь дьлде ширин, жь динда-
ре, жь к'ерсьме,
Р'абә әзе ч'әпле Ә'йшане бьгрьм бавежьмә бажаре Ереване,
Жь дәрде дьняе, жь хәбәрдане, жь готьне.
Әман вәрә, вәрә, ле, ле, Ә'йшане, ле,
Қиза Аһ'мәд аг'а, бука мала Щангеране.

103. БЕРИВАНЕ—ԲԵՐԻՎԱՆԵ

Moderato $\text{♩} = 102$

103

Ե - Լ Ե Բ Ե - Ր Ի - Վ Ա Ն Ե Կ Օ Լ - մ ա Լ . Կ Օ Ծ - Բ ար Կ Օ Ծ - Բ ար .
 Խ ա ՞ Բ ա - Ն ա Կ ա Ե Ե , Կ - Ե Ե , Կ - Ե Ե .
 Կ - Ե Ե Ե Ե . Կ Ե Ե Ե Խ ա ՞ Բ ա Ն ա Կ ա
 Ի Ե , Շ Ե - Ր Ե Խ ա Ի Լ - Ը Կ ան - Ի ա Բ Կ Մ - Դ ա մ ա Ը մ ա Ը
 Ը ա Տ մ ա Ն ա Կ ա Ե Ե , Կ Ե Ե Կ Ե Ե Ե Ե
 Կ Ե Ե Ե Ե Ե Կ Ե Ե Ը ա Տ մ ա Ն ա Կ ա .
 ա Խ . ա Լ Ի - Կ Վ Շ ա - Դ ա Ը մ Ի Ն Տ ա Խ մ ա Ի ա
 Խ Ե - Ը ա Բ Ն ա Կ ա . Ի Տ Կ ա Խ - Ը մ Ե Ը մ Ե Լ Կ

Эле бериване кълмал, к'обар—к'обар хвэ банэкэ,
We, уwe, уwe, уwe, we, уwe, хвэ банэкэ.
He, шер'е хвэ һьлдэ кания пышта мала мада қәст ма'нэкэ,
We, уwe, уwe, уwe, we, уwe, қәст ма'нэкэ,
Ах, алики щэгэра мын сах майэ, хрaб нэкэ.
Йоу, ах дьмьрьм, ле.

Wэрэ, беривана кълмал р'уньштиё ль сэр т'эвне,
We, уwe, уwe, уwe, we, ль сэр т'эвне,
Hэре йэман, бэжна зрав мезэр кэвне,
We, уwe, уwe, уwe, we, мезэр кэвне,
Эз ма'руме хөде ниве шэве темэ хэвне.
Йоу, ах дьмьрьм, ле.

Wэрэ бериване кълмал, бэжна беривана мын дара кеме,
We, уwe, уwe, уwe, we, дара кеме,
Wэрэ, фезеда зьнарэ, бьнейеда гол, сосьн, эз ма'рум ньзам
к'өр'а беме,

We, уwe, уwe, уwe, we, к'өр'а беме,
Эз ма'рум ньзам к'өр'а беме, гондо.
Йоу, ах дьмьрьм, ле.

Wэрэ бериване кълмал, кавле гонда we бь һэээ,
We, уwe, уwe, уwe, we, we бь һэээ,
Hэре йэман, шэ'ра сэре беривана мын гэвэээ,
We, уwe, уwe, уwe, we, мын гэвэээ,
Беривана мын к'этийэ хортар'а, сэре хвэ гьреда т'ээз бь т'эээ.
Йоу, ах дьмьрьм, ле.

Wэрэ бериване кълмал, т'аса сэре беривана мын зер'инэ,
We, уwe, уwe, уwe, we, мын зер'инэ,
Hэре йэман, эзе дьнһер'ьм нот'ла шот канинэ,
We, уwe, уwe, уwe, we, шот канинэ,
Эзе дөхөм—нахөм к'эрби дьле мын нашкенинэ.
Йоу, ах дьмьрьм, ле.

Allegretto $\text{♩} = 112$

104

Э ме кол-ма - ле мь го йар йә - ман

сэд шар йар йә - ман йар. йар. йар. йар. йар,

йар йар. йар. йар. йар. йар. йар.

Эме кѳлмале,
 Мь го, йар йәман, сэд шар йар йәман,
 Йар, йар, йар, йар, йар,
 Йар, йар, йар, йар, йар,
 Йар, йар, йар, йар, йар, йар.

Эме малхъраве,
 Тә шә'ре һ'амаиле гол у ньвьшт,
 Ле қәтйабу тыштә пева, һа дь нәма.

Эме кѳлмале,
 Тә эз бар къръм барәки гъран,
 Бәре мьн дайә жь кәла т'опа,
 Һа қѳдом чоке мь ә'вдале хвәдеда нәма.

Эме кѳлмале,
 Тә эз къръмә п'әпуки сәре чар бәр'йа,
 Тә эз къръмә қуми дәви бә'ра,
 Тә эз къръмә мә'сики поз бь хьзем гола Ә'вдълр'әһ'ман.

Эме малхъраве,
 Дә гѳнди малино, әзе бәхте вәдамә,
 К'е орт'а мьн у Эма Һ'әмода хәвәрдә,
 Дури һазьре сәкьни,

Бъра мала вана, мала дэрбэ,
Мала вана т'ъжи мэр, мышк, дуп'ышке сэрбьзэрбэ,
Дэ ви, гонди малино,
Qиза мале н'эфтсалиеда зьки бэрбэ,
Бука мале зьр'э стэврбэ,
Бьч'уке мале бэр мэээлбэ,
Мэзыне мале хōлэ—хōла қазиянь мэлла сэрбэ.
Эме, ви, ви, ви, ви, Эме.

Institut kurde de Paris

105. ӘМАН, ӘМАН—АҒУҢ, АҒУҢ

Moderato $\text{♩} = 92$

105

Wә-рә ә-ман. ә-ман, ә-ман, ә-ман, ә-ман, ә-ман. ә-ман.

ә-ман.

ә-ман, ә-ман. ә-ман, ә-ман, ә-ман, ә-ман

Wәрә әман, әман, әман, әман, әман, әман,
Әман, әман, әман, әман, әман, әман.

Wәрә әман, әман, әман дине,
Әз ашыде бәжна тәмә,
Нә мын сәбрә, нә т'абәтә, нә т'абәтә.
Wәрә дине р'амусане һәв к'әрәмкын,
Бра дәрде дьле мын бәлабә.

Wәрә әман, әман, әман, әман, әман, әман,
Әман, әман, әман, әман, әман, әман.

Әман дине, әман дине әз һ'әландьм,
Әре дьве, к'ава мын мал дьчә, дьмьльми,
К'отие мера пер'а кьрбу шәр', дьк'әwgьри,
Wәйла дине, мын һ'әйрана бәжн у бале деме гөли,
Дәв дьране бь шәкьри.

Wәрә әман, әман, әман, әман, әман, әман,
Әман, әман, әман, әман, әман, әман.

Әре дине, тә әз дин кьрм, әз дин кьрм,
Де у бава к'уви кьрм, ль мын, ль мын, ль мын.

106. К'УРА Ч'ЙАЕ—ЦӨНЬСРІ УБЭ

Allegretto ♩ = 120

106

Ә ре К'у ра - ча - е
 г'о - пе Қәр - се, we, wэй ма - ли но,
 К'у - ра - ча е г'о - пе Қәр - се, we.
 wэй дә бь - ра хwә - де хь - рав - кә дә' - wa - та
 Ә'-лие, бь we, Сь - ле Бә-се, we, we, ә - ман шә' - ре.

Әре к'ура ч'йае г'опе Қәрсе, we,
 Wэй малино, к'ура ч'йае г'опе Қәрсе, we,
 Wэй дә бра хwәде хьравкә дә'wата Ә'лие, бь we, Сьле Бәсе.
 We, we, әман шә'ре.

Wэй малино, хун дәй накьн,
 Ло гондино, хун дәй накьн,
 П'ор' у гөлье мьн женакьн,
 Шә'ра сәре мьн мә'рума хwәде бьр'инә, бауар накьн.

К'ура ч'йае бәр зьнара,
 Шә'ра сәре мьн исал к'әтийә дәсте ван нәйара,
 Әман шә'ра мьн бавежьн,
 Әзе к'әрбе шә'ре кәр'ьм, гежьм.
 We, we, әман шә'ре.

107. ЛЬ МЫН, ҺАЕ—ҶУЗ ЫҢ, ҶБЗ

Moderato $\text{♩} = 76$

107

Ль мын Һа - е, ле, ль мын Һа - е, ле, ль мын Һа - е.

Вэй сә-ре Си-п'а - не бу ду-ма - нә, вэй сә-ре Си-п'а - не

бу ду - ма - нә, Һәс - пе лав-ке мы-ни бе хвә - йә, бе хо-да - нә,

ль мын Һа, ль мын Һа - е, ль мын Һа - е,

ль мы-не, бәж-на тә мә - лул, вә - зе бәх-те тә-да - мә.

Ль мын, Һае, ле, ль мын, Һае, ле, ль мын, Һае.
 Вэй сәре Си-п'ане бу думанә,
 Вэй сәре Си-п'ане бу думанә,
 Һәспе лавке мыни бе хвәйә, бе хөданә,
 Ль мын, Һа, ль мын, Һае,
 Ль мын, Һае, ль мын, Һае, ль мыне.
 Бәжна тә мәлул, вәзе бәхте тәдамә.

Ль мын, Һае, ле, ль мын, Һае, ле, ль мын, Һае,
 Вәзе ханики чекым дәр бынаха,
 Дәрики лехым, дьле мын сәрда,
 Вәзе к'әтымә дәсте мере к'оти.
 Ль мын, Һа, ль мын, Һае, ль мын, Һае.

108. АН'МӘДЕ Р'ОНИ—ԱՀՄԱԴԵ ՌՈՆԻ

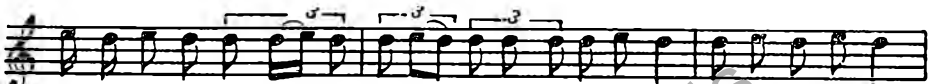
Andante $\text{♩} = 68$

108

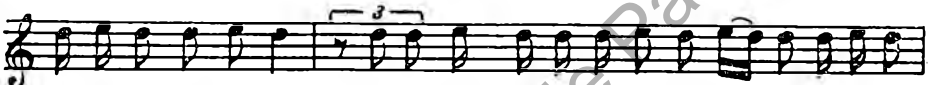
Ан- ма - до Р'о - ни Һ'эй-ран. го нә ми-ри. нә Һ'а-кь-ми,

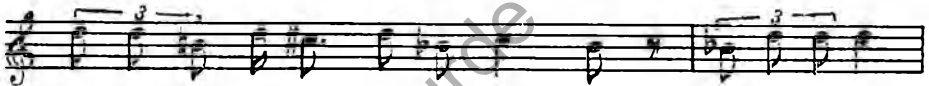
кө-р'о га - да, го нә ми ри. нә Һ'а-кь-ми, ь ба-ра ь ле

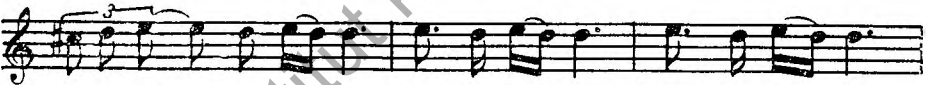
мын эв-да-па кө де да га-вик жь тав-йа'бь - на - ре ма-на го - ла - не.

ни - сә не а да ре ь сар синг ү ба-не мын эв-да- ла кө-де да

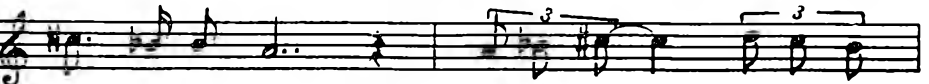
нә дө - хө - рь ши ва ь ба ри Ан-ма до ю.

ло ло. лой, ло лой ло. лой, ло. лой. ло. лой ло лой ю.

лой ло. лой, ло, лой. ло. лой. ло. лой. ло. лой. ло.

лой. ло. лой, ло, ло, ло. ло. ло. ло.

Бәс - на - е р'э-бә-не де, го р'э бән ь ми - ни.

Аһ'мәдо Р'они, һ'эйран, тō нә мири, нә һ'акьми,
Кōр'о гәдә, тō нә мири, нә һ'акьми,

Ль бара дьле мьн э'вдала хōдеда, тавик жь тавйа бьһаре, мәһа
гōлане, нисане, идаре, ль сәр синг у бәре мьн э'вдала
хōдеда нә дьхōрьщи, нә дьбари.

Аһ'мәдо ло, ло, ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, Бәснае р'әбәне ле, тō р'әбәнби.

Аһ'мәдо Р'они, һ'эйран, наве мьн Бәснайә,
Т'ьли, печие мьнә мармути ал шмайә,

Синг, бәре мьн э'вдала хōде к'оч'к сәра у чимайә,
Кәре қыр'ане пәзе хвә сәрда гер'кә, мьне һ'әмде хвә тәр'а дәстур дайә.
Аһ'мәдо ло, ло, ло, ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,

лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, Бәснае р'әбәне ле, ле, тō р'әбәнби.

Аһ'мәдо Р'они, бра де у баве мьн хере бькьн, вайе қә нәбиньн,
Әзе чава нәдамә Аһ'мәде кōр'е Бари мал дь гōндда, мьн дьл теда,
Әз дамә гәде кōр'ане хвә—кōндо, шьндо, чәпәле мера,
Хōдане һ'әфт жьна, һ'әфте сали.

Вәзе пер'а бала хвә дьдьме, зо фәрә дьран т'ōнә девда.

Аһ'мәдо ло, ло, ло, ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, Бәснае р'әбәне, тō р'әбәнби.

Аһ'мәдо Р'они, вәрә әме һәр'ьнә ақаре нәйар бәр зйарәте,

Пәза қōрбане к'алә-к'алә пәй мә те,

Синг, бәре мьн э'вдала хōде осанә, жь тәр'а чава баг' у бостане
зор шьнәте.

Аһ'мәдо ло, ло, ло, ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, ло,
лой ло, лой ло, лой ло, лой ло, лой ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, Бәснае р'әбәне, тō р'әбәнби.

109. ГОЗЕ—ԳՈՋԵ

Allegretto $\text{♩} = 120$

109

The musical score consists of ten staves of music in a treble clef, 2/4 time signature. The tempo is marked 'Allegretto' with a quarter note equal to 120 beats per minute. The melody is written on a single staff with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written in Armenian characters below the notes. The score features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and includes triplets marked with a '3' over the notes. The lyrics are:

 Ըձ Ե՛, ձ - ըն - ՆՅՄ, ձ - ըն - ՆՅՄ ձ -

 ըն - ՆՅՄ ձ ըն - ՆՅՄ ձ ըն ՆՅՄ, ձ ըն - ՆՅՄ, ձ -

 ըն - ՆՅՄ ձ - ըն - ՆՅՄ, ձ - ըն - ՆՅՄ, Գօ - ՅԵ, Ըձ Ե՛

 Գօ - ՅԵ, Գօ - ձ յԵ մօ՛ - ըս - մԵ

 ՅԵ ըձ - իՅձ - ՆՅՄ, ըձ - իՅձ - ՆՅԵ ՆԵ իձ ՎՅ - ՆԵ մձ Ի՛

 ըձ - ՆՅՄ, ձ - ՆՅՄ ըձ - իՅձ - ՆՅՄ, ըձ - իՅձ - ՆՅԵ ՆԵ իձ ՎՅ - ՆԵ, Ըձ Գօ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

 ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ - ՆՅՄ ըձ

Дэ бе дәлилъм, дәлилъм, дәлилъм, дәлилъм,
Дәлилъм, дәлилъм, дәлилъм, дәлилъм, Гозе.

Дэ бе Гозе, Гозэле, мә'руме,
Эзе нэхашъм, нэхаше ве һавине, малхъраве, эзе нэхашъм,
нэхаше ве һавине,

Дэ тō р'авә щинге мьн э'вдале хвәде дайнә палкона жорьн
шанәшине.

Дэ бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали,
Дэ эзе бәрмалйа мала гьранъм, Гозэле.

Малхъраве, дьнйакә бошә дь бәталә.

Чәрха фәләке кәсир'а нәдумандийә,

Дә вәки чәнд саләка мьн Гозәла мьнр'а бьдуминә.

Вәрә бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали,

Бәрмали, бәрмали, бәрмали Гозэле.

Гозе, Гозэле, мә'руме,

Шәве нивәка дь шәве бу,

Дике ниве шәве ве сьбе мә хөлхөланд,

Дә баране һур-һур дьхөшхөшанд.

Гозе дәре мала баве хвә сәкьнийә,

Дә ньзам паши мьн э'вдале хвәде к'офия зер'а к'ер'а дьньқьшанд.

Вәрә бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали,

Бәрмали, бәрмали, бәрмали Гозэле.

Гозе, Гозэле, мә'руме,

Эзе нэхашъм һ'але дьле хвәр'а.

Дә дьве:—К'ома бав у бьра, пьзмага, хвәйи хөдана р'уньштьнә,

Дә эзе шәрма бәләк ч'ә'ве Гоza хвә, ч'ә'ве хвә вәнакьм.

Дә бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали,

Бәрмали, бәрмали, бәрмали Гозэле.

Гозе, Гозэле, мә'руме,

Малхъраве, дьнйа бошә дь бәталә,

Чәрха фәләк кәсир'а нәдумандйә,

Дә вәки чәнд саләка мьн у тәр'а бьдуминә.

Дә вәрә бәрмали, бәрмали, бәрмали, бәрмали,

Бәрмали, бәрмали, бәрмали Гозэле.

110. ХЭЗАЛЕ—ЫДЭЦ

Moderato $\text{♩} = 100$

110

.ге, ге Хэ зал, Хэ - за ле да - пе,
 ва - ге хэ - за - лым, хэ - за - да ойан ой да - ра,
 ва - ге вэр да - кым, вэр - да - ка го - ли,
 са - ра, ах, до вэ - ге, вэр -
 да - кым, вэр - да - ка го - ли са - ра, нар ви ча хи
 ва - ге дэл - кээт - иа хор - та - ки т'у - ра бум
 са - да и сал кий - де кор вэз да - ма на - ва да - пе
 хва - ге - ха - рым Хэ - за - да мьн
 һэн ге ге да - да да мьн
 һэн ой ге һай ге, ге

—Ле, ле Хэзал, Хэзале дине,
Вэзе хэзалъм, хэзала ч'янги дарэ,
Вэзе вэрдэкъм, вэрдэка голи сарэ,
Ах, дэ вэзе вэрдэкъм, вэрдэка голи сарэ.
Пар ви чахи вэзе дьлк'этиа хортэки т'урэ бум,
Сала исал—кѳнде кор вэз дамэ нава лэпе хвэ дьхаръм.
Хэзала мьн, хэй ле, ле,
Дэлала мьн хэй ле, ле.

—Ло, ло гѳндо, мьне хэзалэк р'акър бэр мьн р'эви,
Вэй малино, мьне дэлалэк р'акър бэр мьн р'эви,
Вэрэ бэр мьн р'эви.
К'этиэ пешйа Хэзала мьн дэшт у зозан, мерг у зэви.

Вэй кѳлмале,
Вэки сэд у пенш сал э'мре мьнбэ,
Сэд у бист сал э'мре тэбэ,
Вэзе сурэте тэйэ сор быгръм, бьмэ бэр ви дэви.
Хэзала мьн хэй ле, ле,
Дэлала мьн хэй ле, ле, хэй ле, ле.

Institut kurde de Paris

111. ԻՅՏՈՒՆԳՈ—ՀԱՍՈՆԳՈ

Allegro 132

ճո՛ւ, յօ ը - յօ, յօ, յօ՛ւ, յօ ը - զ յօ,

յօ՛ւ, յօ ը - յօ յօ՛ւ, յօ ը յօ,

յօ՛ւ, յօ ը - յօ, Ի՛ճ - խօ - լօ զօր - ճա - նա - մի -

նա նս մօ զյ - ճա Սի - մե ք -

յօ - մօ զ յօ, նա - մի - նա նս մօ զյ - ճա Սի մե,

աճ - յե ճի յիմ յիմ Ի՛ճ - խօ - լօ աճ - ր՛ա ճս - լօ

ր՛ա - յե նս ճ - նա - մե ճո՛ւ ը - յօ,

յօ՛ւ ը - յօ, յօ՛ւ, յօ, ը - յօ,

յօ՛ւ ը յօ, յօ՛ւ, յօ, ը - յօ, յօ՛ւ, յօ ը - յօ,

յօ՛ւ, յօ ը յօ, Ի՛ճ - խօ - լօ զօր - ճա Ի՛ճ - յե նս աճ - յա - ճա - ը,

Лой ло, гəло, ло,
Лой ло, гəло, лой ло, гəло, лой ло, гəло, лой ло, гəло.
Н'эсонго қўрба, шамиване мə чунə Шаме,
Эт'имо гэдə, шамиване мə чунə Шаме,
Wэзе бышиньм биньм Н'эсонге хwэр'а дэстə ч'эке ве
нэзамйе.

Лой гəло, лой гəло, лой ло, гəло,
Лой гəло, лой ло, гəло, лой ло, гəло, лой ло, гəло,
Н'эсонго қўрба, н'але мь we чава бə.

Institut kurde de Paris

112. КОНДЭРЭ Р'ЭШЕ—УБЧ, УУГТНЧУЧ, ОР

Allegretto ♩ = 176

112

WЭ - рЭ б - ман, э - ман, э - ман, э - ман,
 э - ман, э - ман, э - ман, э - ман, э - ман, э - ман, э - ман,
 ах, э - ман, э - ман, ах кон - дэ - рэ р'э - ше Э - ле,
 ль - бе кэ - ша го - зал хат бүү - һү - рн, на вал - ла,
 кө - ла дь - ле мын - р'э хэл - ге дэ - лал хат бүү - һү - рн,
 э - ле ль - бе үе - ша де - рэ дэл - мэ со - рц
 кө - ла ль - ле мын - р'э Гэв фь - ть - лн, wэ - рэ
 то бэр дэ - ре кавл р'у ныш - ть ша - рэ - ке сэр мь - де
 ч'э - пе ч'э - ве р'ас - ге, э'в - ла - ле хwэ - ле, һа, да ө ө - р'н
 Дэ э - ман, э - ман, э - ман, э - ман, э - ман,
 э - ман, э - ман, э - ман, э - ман, ах кон - дэ - рэ р'э - ше

—Wэрэ, эман, эман, эман, эман,
Эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Ах эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

Эле, —дье, —кэва гозэл хат бõһри,
На шэллэ, кõла дьле мьнр'а хэлде дэлал хат бõһри,
Эле, —дье, —п'еша дерэ дэлье сори, кõла дьле мьнр'а т'эв
фтьли.

—Wэрэ, тõ бэр дэре кавьл р'уньшти,
Щарэке сэр мьле ч'эпе, ч'э'ве р'асте э'вдале хвэде, на дагэр'и.
Дэ эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

Wэрэ эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Ах эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

—Эле дине, —дье, —хание мала кэва гозэл дь чардахэ,
Wэллэ, хание мала баве к'ава к'обар хвэш қонахэ.
—Wэки те щарэке мала баве мьн бьви мевандари,
Эзе щие тэ дайньм йале оде,
Эзе щоте зэр мэмька п'ешк'еши нэвса щане тэкьм,
Хвэр'а т'ер шабэ, һ'этани сьбе.
Wэки сьбе р'адьби дьчи шэлате хэриба, дэ бьра дьле тэ нэминэ.
Дэ эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

Wэрэ эман, эман, эман, эман эман, эман,
Эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Ах эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

—Эле дине, —дье, —эз нэхвэше р'ожа чара,
Эз нэхвэше р'ожа чара, эзе бмрьм р'ожа иние,
Кэвьре бэрсэрийа мьн э'вдале хвэде бинэ хамбэйара,
Мэйт'е мьн һьлдэ бьвэ бэр дэре кэва гозэл һэқкэ.
Wэки сьве кэва гозэл р'адьбэ дэсте хвэ пе савуна р'эқ дьшо,
Дэ we диса бежэ: „Р'эмэ р'ожа тэбэ“.
Дэ эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман, эман,
Эман, эман, ле, кондэрэ р'эше.

113. НАЙ, НАЙ ГӘҮРЕ—ЗҒҒ, ЗҒҒ ҒАҶҒ

Allegretto J - 120

Най най Гәү-ре най ле ди - не, миң го сьв-ка на

ча - ле р'ә - ба

сәр хәә най ле көл мал. дь - еем сәр ч'ә' - ве хәә бь - шо.

бьек у т'ә - мо - ри - ка шә - кә, қ'әт' - йа кьә -

да - на дай - нә бәр хәә

һ'ә - та ә - зи сар - бьм р'у - ба - ре дьн - йа - л - ке.

һәй бәж - на зь - рав - р'ә на - ве зә хәә шә

һәй - һьм сәр хәә. һәй һәй, һәй,

Гәү - ре тәз һ'ә - лан дьм

Най, най Гэвре,
Нэй ле дине, мьн го, сьвка, на, мале р'абэ сэр хвэ,
Нэй ле кѳлмал,
Дьвем сэр ч'э'ве хвэ бышо, бьск у т'эморика шэкэ,
Қѳт'яа кьлдана дайнэ бэр хвэ,
Н'эта эзи саг'бьм р'убаре днйальке, пэй бэжна зравр'а наве
зэваше найньм сэр хвэ.

Най, най, най Гэвре, тэ эз н'эландьм.

Най, най Гэвре,
Нэйле дине, шэве навина сарьн, р'оже гэрьмьн,
Нэй ле кѳлмал,
Зозан сарэ, wэрэ шэв ниве шэве орг'ане баве сэр мьн.
Нэрге де, баве мьн готьн: „Әw к'е бу?“.
Әзе бежьм: „Әз нэхашьм, бәтн'альм, н'экиме лѳрмабу натьбу
сэр мьн“.

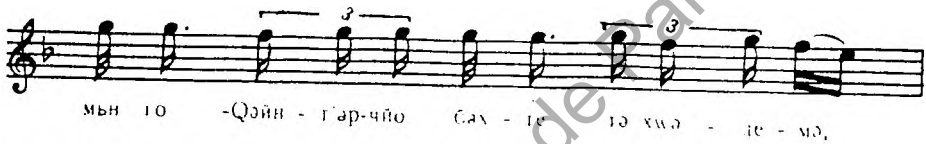
Нэй ле дине тэ эз н'эландьм.

Най, най Гэвре,
Нэй ле дине, стэйра сьбе мэ дэрк'этиэ алие дь э'щэмэ,
Нэй ле кѳлмал,
Певьр мезин чунэ ава, Лэйл у Мэщрум хвэ данэ щэмэ,
Нэйло гѳндо, иро мьне р'уйе Гэвра хвэ нэдитийэ,
Дьле мьнда һьн нэ сэбрэ, диса хэмэ.
Нэй ле Гэвре тэ эз н'эландьм.

Най, най Гэвре,
Нэйле дине, мьн го, навинэ, хвэш навинэ,
Нэй ле кѳлмал,
Дьбе, ч'ьлка аве гѳнде мада т'ѳнинэ,
Дэ тѳ банздэ т'аса ава сарэ т'эвьзи бинэ, эзи т'имэ.
Нэй ле дине тэ эз н'эландьм.

114. ЭЛЕ МӘЙРЕ—ҒҮБҮ ҮҮЗГҮ

Allegretto $\text{♩} = 146$

Эле Мэйре,
Кэч'ьке кӧлмале, кӧлмал баве,
Дера Сьпи хwэш һэйванэ, дера Сьпи хwэш һэйванэ,
Исал һ'эфт салэ мьн фэқири, мьн сӧрмани теда мамэ,
Мьн го:—Qэйт'эрчио, бэхте тэ хwэдемэ,
Wэрэ бьк'шинэ гӧне мьн, Мэйрэма мьн, к'е мэ сьвькэ, к'е гьранэ.
Иар, йар, йар, йар, йар, йар, Мэйрэме,
Де т'ьрке, бав э'щэме,
Qӧт'ийа бе дэрмане,
Шэмамока бь қэлэме,
Эзе сефильм, к'эсивьм, эw се р'оже паизе мамэ һ'эйре.

Эле Мэйре,
Кэч'ьке кӧлмале, кӧлмал баве,
Жь дере һ'эйани дере—
Шэwq-шэмала Мэйрэма мьн дайэ ч'эмэк ч'эме Мэмэльхе,
зозанэк зозане хере.

Эзе синг у бэре Мэйрэма хwэ дьвежым—
Хӧрмэк хӧрме ве Бэг'дае,
Нежирэк нежире ве Шэнгале,
Тьрик тьрие Бьсьндьре,
Qашьнэк qашьне Диарбэк'ьре,
Хорт нэзанбэ, хwэр'а бькэ чэрэзе шэвбьһери.
Иар, йар, йар, йар, йар, йар Мэйрэме,
Де т'ьрке, бав э'щэме,
Qӧт'ийа бе дэрмане,
Шэмамока бь қэлэме,
Эзе сефильм, к'эсивьм, эw се р'оже паизе мамэ һ'эйре.

Эле Мэйре,
Кэч'ьке кӧлмале, кӧлмал баве,
Наве тэ бир кьрийэ, жь тэр'а дьвем Wэрдэк,
Һа Wэрдэке сэр к'эске,
Сэр нешине п'эр'бэлэке,
Бэре тэ к'этйэ qӧра ве фэлэке,
Тэйе мала баве хwэ шаwьтандийэ, ошахе мьн кор кьрийэ бь
шарэке.

Йар, йар, йар, йар, йар, йар Мэйрэме,
Де т'ьрке, бав э'щэме,
Qӧт'ийа бе дэрмане,
Шэмамока бь қэлэме,
Эзе сефильм, к'эсивьм, эw се р'оже паизе мамэ һ'эйре.

115. ЛУРИ-ЛУРИ (ЩЪБРИ) — ОРНР-ОРНР (ЭВРР)

Moderato $\text{♩} = 104$

115

Да лу - ри, лу - ри, лу - ри, лу - ри. лу - ри лу - ри,

" " шав шав, да - ле мьн - р'а шав шав - ли - йа,

а - у го - го - р'а па - зе эт'им - ге ав п'а - р'и йа,

у шав не - зи - ка, р'йа мьн д - р'а, а у,

да ю - р'а - ва мьн б'р'а - ви - на, а - у, да б'р'а бе - бэх - та

хас - йа мьн дас ге эт'им - ге мьн б'г - р'а, на - ва ма - ле

б'г - ри - на Да лу - ри, лу - ри.

лу - ри, лу - ри. а - у, ко - ле б'ро, ко - ле кош - го.

Дэ лури, лури, лури, лури, лури, лури, лури, лури, лури, лури,
Ишэв шэвэ, дьле мьнр'а шэв шлийэ,
Гөһер'а пэзе эт'ими ав һ'эр'ийэ,
Шэв незикэ, р'йа мьн дурэ,
Дэ тō р'абэ мьн бьр'эвинэ,
Дэ бьра бeбэхта хвэсйа мьн дәсте эт'име мьн бьгрэ, нава мале
бьгэр'инэ.

Дэ лури, лури, лури, лури, лури,
Көле көшто, көле бьро.

Эзе ле дьнһер'ым ишэв шэвэ, шэв қаральхэ,
Эзе бона тэ сэкьнимэ дәре мале тэ'на йалче Эзьрме, көртке
чөхэ.

Дэ лури, лури, лури, лури, лури,
Көле көшто, көле бьро.

Дэ лури, лури, лури, лури, лури, лури, лури, Шьбри, лаво,
Шьбри мал шэшьтйю,
Дэ тō сәре хвэ хэва ширьн ле һьлинэ,
Һ'але дэргуше тō бьвинэ,
Шэв незикэ, р'йа мьн дурэ,
Дэ тō р'абэ мьн бьр'эвинэ,
Дэ бьра бeбэхта хвэсйа мьн дәсте эт'име мьн бьгрэ нава
мале бьгэр'инэ.

Дэ лури, лури, лури, лури, лури,
Көле көшто, көле бьро.

Пэзе Шьбрие мьн һатэ бэр бедәре,
Пэзе Шьбрие мьн һатэ бэр бедәре,
Эзе пьрса бэр пьрсар'а давежьм, шьк'е навэ т'ō хэбәре.
Дэ лури, лури, лури, лури, лури,
Көле көшто, көле бьро.

116. ЗЭ МБИЛФЬРОШ — ЗУУРЭЗНИГ УЧУУХ

Allegretto ♩ = 152

116

Зэм - бил фь - рош зэм - би - ла ти
 нэ, р'э - бэ но зэм - би -
 ла ти - нэ, сук у мь -
 н'э - ла дьгэ - р'и нэ, сук
 у мь - н'э - ла дьгэ - р'и - нэ

Зэмилфьрош зэмбила тинэ,
 Р'эбэно зэмбила тинэ,
 Сук у мь'эла дьгэр'инэ,
 Сук у мь'эла дьгэр'инэ.

Сук у мь'эла дьгэр'инэ,
 Гёл хатун бьрше дьбинэ,
 Арьл дьчэ сэвда дьминэ,
 Арьл дьчэ сэвда дьминэ.

Дьве: — Хатуне эз т'обэдарьм,
 Т'обэдаре хэлце шэбарьм,
 Эз жь р'эбе жорин нькарьм,
 Зар'о бьр'чинэ ль малнь.

Дьве:—Qарwашо, тō лэзкэ, былэзинэ,
Тō р'абэ бърнщэки бьк'элинэ,
Бьра зэмбилфьрош бьхwэ, аqьл бьщвинэ,
Бьра зэмбилфьрош бьхwэ, аqьл бьщвинэ.

Дьве,— зэмбилфьрош лавке э'басэ,
Бь тэ'на дэрпе у кьрасэ,
Жь дэст хатуне набэ хьласэ,
Жь дэст хатуне набэ хьласэ.

Дьве:—Хатуна гэрдэн бь мори,
Тō бьби шэмал у хори,
Эз дэст надмэ тэ ви п'ор'и,
Тьрса мьн жь р'эбе жори.

Дьве:—Зэмбилфьрош, wэрэ бэр мсьл'эте,
Шōхōл бькэ, хере тэ те,
Эме т'эви нэр'ьнэ щьнэте,
Эме т'эви нэр'ьнэ щьнэте.

Дьве:—Эман гьди н'өрмэте,
Агьре хōде щане тэ к'эте,
Тэ эз бьрм нэлак'этиэ,
Щэ'ньмэ дурэ ль пэй мэ те.

Зэмбилфьрош чу кэла мире Р'эwалэ,
Бьльндэ, н'эфт у чьл газэ,
Хwэ кэледа бэрдайэ харэ,
Хwэ кэледа бэрдайэ харэ.

—Эре дае, мне хэвнэк дибу.

Дэ мн го:

—Дь хэвнеда мьразе мн Сева Г'аши, вэрэ бане бьльнд, ло,
т'эв хэв бьбу.

Ло, р'эзило дьло.

Де го:—Көр'о хэвна тэ ди мн жи дибу,

Дэ мьразе тэ у Сева Г'аши, бане бьльнд ло, бэтал бьбу,
бэтал бьбу.

—Эре дае, бьра тэ ль дэв у лева шькэстибйа,

Дэ бьра тэе нэгота, мне нэбьниста,

Мьразе мн у Сева Г'аши щара ижар, бэтал буйэ, бэтал буйэ.

—Оло көр'о, хэспе шинбоз хун бьк'шиньн.

Дэ мн го:—Дьле мьнр'а тэнг у қуша бьшьдиньн,

Ишалла, р'ае Шехшьмс эзе хэр'ым,

Э'йнати пирэдэр'а Сева Г'аши хвэр'а биньм.

—Вэрэ, ло, шьвано, дьле мьнр'а, на, шьвано,

Вэзе бала хвэ дьдьме қыр'ане пэзе тэ т'эмам мийэ.

Дэ мн го:—Қап'уте мьле тэ шьзайийэ,

Дэ тэ вэрэ пьрса р'астие мьр'а бежэ,

Чька хэде хвэйкьрна тэ чийэ?

—Ах, бе сйаро, сйаре на бь т'эне,

Дэ тэ хэр'э р'енга хвэ нэминэ, хвэ нэминэ,

Дэ тэ феза хвэр'а бьнер'э ч'яанге бьльнд, ле дьч'ерэ кар у бэрхэ,

На вэллэ, дьса ми бьзьнэ, тэр'азьнэ.

Дэ тэ гава пьрса р'астие ль мн дьки,

Р'оже се щара бэр берие ч'э'ве мн ч'э'ве Сева Г'ащо дьк'эвэ,

Лавко қөрба, эв зедэйи хэде мьнэ.

118. МЭМЕ, Э'ЙШЕ—УУУЬ, УЗЭЬ

Andante $\text{♩} = 76$

118

Музыкальный фрагмент, состоящий из девяти нотных строк. Каждая строка содержит нотную запись и соответствующие ей русские слова. Темп обозначен как 'Andante' с метром $\text{♩} = 76$. В начале первой строки стоит номер '118'. Музыкальная запись включает различные ритмические значения, включая восьмые и шестнадцатые ноты, а также акценты и динамические обозначения. Слова под нотами: 'Да ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.', 'ло, ло, ло, да ло, ло, ло.', 'ло, ло, дай-ка Ма - ме го-ра чйа - бэ', 'Да ло, ло, ло, ло, ль - ве', 'и - сал и'эфт са - ле Ма-ме-йэ Ма-ме', 'чу-йэ вэ-ла-те хэ - ри-бие, эй ше', 'к'а - г'а - зэ - ке дь-нь-ви - сэ дь-ши - нэ', 'пэй Мэ-ме йэ, дэ ль - ве', '-Бь - ра на - сэ - кь (ь) - нэ. ле хэ бе - йэ'.

Да ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

ло, ло, ло, да ло, ло, ло.

ло, ло, дай-ка Ма - ме го-ра чйа - бэ

Да ло, ло, ло, ло, ль - ве

и - сал и'эфт са - ле Ма-ме-йэ Ма-ме

чу-йэ вэ-ла-те хэ - ри-бие, эй ше

к'а - г'а - зэ - ке дь-нь-ви - сэ дь-ши - нэ

пэй Мэ-ме йэ, дэ ль - ве

-Бь - ра на - сэ - кь (ь) - нэ. ле хэ бе - йэ

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гѳра ч'йабэ.

Дэ ло, ло, ло, ло, дьве, исал н'эфт сале Мэмейэ,
Мэме чуйэ вэлате хэрибйейэ,
Э'йше к'аг'эзэке дьнвисэ, дьшинэ пэй Мэмейэ,
Дэ, дьве: „Бьра нэсэкьнэ, лехэ бейэ“.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гѳра ч'йабэ.

К'аг'эз дьчэ дьгнжэ Мэмейэ,
Мэме тейэ йале малейэ.
Қэваза р'е нэдайэ Мэмейэ.
Дьве:—Нэ'та нэе изна Э'йше ханьмейэ.
Э'йше дэрдьк'эвэ дэре дь малейэ,
Дьве:—Чьма бэтане ч'э'ве вэ р'жйа бу, вэе хэрибе мын нас нэкьр?

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гѳра ч'йабэ.

Мэме дьве Э'йше ханьмейэ:
—Вэрэ эм нэр'ьнэ дитьна Вэрда дейэ.
Э'йше дьве:
—Мэме, вэз бь қѳрбан, сьве сламэти, вэме мьзгиникэ хере
быдьнэ Вэрда дейэ.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гѳра ч'йабэ.

Сьве Вэрда де р'адьбэ жь хэшейэ,
Дьннэр'э—дэсте мори-мыршан дайэ бэр сэре хорти бь хэлқейэ,
Дьве:—Бьра хвэде бьбьр'э ит'бара дь жьнейэ,
Э'йше дьго, вэзе т'ѳ щари пэй Мэмер'а дэсте мори-мыршан
надьмэ бэр сэре хорти бь хэлқейэ.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гора ч'йабэ.

Дэ ло, мьн го: „Вэзе һьлдъм т'внгейэ,
Дэнге бука мьне бэлабэ ль днейэ.
Вэзе һьлдъм кэвьре сирк'өтейэ,
Бьра хвэде бьбьр'э қэвата дь жьнейэ.
Вэзе сорание бьк'шиньм жь қавейэ,
Дайньм сэр кэч'ька дьле хорти дь хэлқейэ,
Бьра сорани чар т'ьли жи бьк'эвэ дь э'рдейэ“.
Қир'ини дьк'эвэ Э'йшейэ,
Нэ'лини дьк'эвэ Мэмейэ.

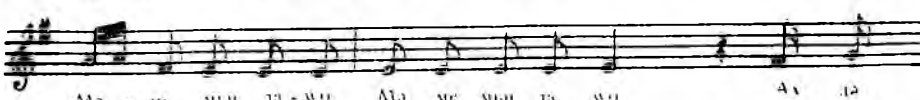
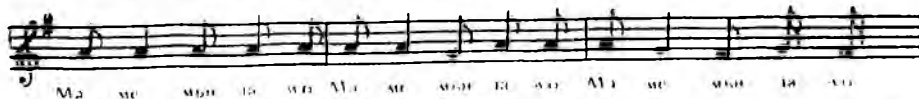
Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гора ч'йабэ.

— Мэме, лаво, на Мэмейэ,
Бэтане ч'э'ве дайка тэ р'жйа бу,
Дэ we чава хэрибе хвэ нас нэкр.
Вэзе ве сьве дэв у драпе Мэме хвэ дьнһер'ьм,
На вэллэ, минани чьр'е шэкрэ.

Дэ лаво, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло,
Дайка Мэме, ло, гора ч'йабэ.

119. МАМЕ, Ә'ЙШЕ - СООҢ, УЭҢЕ

Allegretto ♩ = 168

Мэме мьн лаво, Мэме мьн лаво,
Мэме мьн лаво, Мэме мьн лаво,
Мэме мьн лаво, Мэме мьн лаво, Мэме мьн лаво.

Исал һ'эфт сале Мәмейә,
Мәме мьне чу вәлати қөрбәтйейә,
Дә, we Wәта дйа ви к'аг'азәке шандйә һәрәма п'адшейә,
Го: „Мәме аза бькьн бой наве хвәдейә, сәб хатьре пирәдейә“.
Ах, дә дайка Мәме гөра һарбә,
Ах, дә дайка Мәме гөра ч'йабә.

Дә we к'аг'әз дьчә щәм п'адшейә,
Дьве:—Мәме азакьн бой наве хвәдейә, сәб хатьре пирәдейә.
Мәме дьве:—Йалла йа хвәдейә.
Нәспе дәвләте дьк'шинә дәре малейә,
Зине әскәрийе дьдә сәр пыштейә,
Льнге хвә дькә зәнгуйа һәспейә,
Дажо бәр дәре к'оч'к—қәсабханейә.

Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво,
Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво,
Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво.

Ә'йше бала хвә да кә Мәмейә,
Дьк'әвә бәр мьле Мәмейә,
Мәме дьвә йале диғанейә.
Мәме мьн лаво, мь нә дито, нә бинайо.

Мәме дьве Ә'йше:—Мьн һ'әрамбә һьвина т'ели Ә'йшейә,
Н'әта нәчъм сьлава пирәдейә.
Ә'йше дьве:—Мәме, сәре мьн қөрбана тәбә,
Исал һ'эфт салә тә вәлате қөрбәтйейи,
Wәрә ишәв тек'әвьн һ'әнәк—лақьрдие шәвейә,
Сьве Wәта де сәр ньмежа сьвейә,
Wәзе бьме мзгинйа дь херейә.

Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво,
Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво,
Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво, Мәме мьн лаво.

Мэме, Ә'йше дык'эвнә һ'әнәк у лақьрдйе шәвейә,
Дык'эвнә хәва бәрбангейә.

Wәта дйа wи сьве р'адьвә дыкә ньмежа сьвейә.

Те йале тәвләханейә,

Дина хwә дьде, һәспәки әскәрийе нав тәвләханейә.

Те йале малейә,

Дина хwә дьде, зинәки дәвләте нава малейә.

Те йале одейә,

Бала хwә дае we паши Мэме, қәда тек'әвә қызмәти дьнейә,

Паши Мэме, Ә'йше зәнда мори-мьрщан дайә бәр сәре кәр'е хәлқейә.

Ах, дә дайка Мэме гөра һарбә,

Ах, дә дайка Мэме гөра ч'йабә.

Дә we Wәта де дьве:

—Әзе т'эввнгге биньм,

Хwәде хьрав бькә, дәнге балабә р'убари дьнейә,

Һ'әйфа мьн те наве Ә'йшейә,

Әзе шур бьк'шиньм,

Хwәде хьрав бькә қәwата жьнейә.

Дә we сорание тинә дьдә сәр кәч'ка дьде Мәмейә . . .

Сорани чар т'элика бьн орхан-дошәка, сьлаве дьдә дь ә'рдәйә.

Налин дык'әвә Мәмейә,

Қир'ин дык'әвә Ә'йшейә.

Коре нәмае, әw жи дь Мәмейә.

Мэме мьн лаwо, Мэме мьн лаwо,

Мэме мьн лаwо, Мэме мьн лаwо,

Мэме мьн лаwо, Мэме мьн лаwо, Мэме мьн лаwо.

Тә'жйа Мэме мьн дәләлә,

Тә'жйа Мэме мьн дәләлә,

Wәзе дәрк'әтмә зозане дьне war бь warә,

Дә паши Мэме әзе бьвьм қьжьк, пәп'укә, гөра һарә.

Дә we, тә'жйа Мэме мьн бьч'укә,

Тә'жйа Мэме мьн бьч'укә,

Wәзе гәр'йамә зозане дьне сукә-сукә,

Дә паши Мэме әзе бьвьмә қьжькәкә деранә дь пәп'укә.

Ах, дә дайка Мэме гөра һарбә,

Ах, дә дайка Мэме гөра ч'йабә.

120. МӘМЕ У ЗИНЕ—ТҰШҒЫҢ ОҢ ҚҰҢЫ

Andante $\text{♩} = 56$

Зи-не дь-го Һ'әфт дәр-ге ба-ве мьн п'әфт жи по-ла-на,
 на, Т'әмам қәрәбаши п'әлә-ванә,
 на, һә-де ба-ве к'е һәйә ве э-ва-ре
 дә-ве хвә бьг-һин-нә ха-ла синг у бә-ра-на.

Зине дьго:

—Һ'әфт дәр-ге ба-ве мьн—п'әфт жи по-ла-на,
 Т'әмам қәрәбаши п'әлә-ванә,
 Һә-де ба-ве к'е һәйә ве э-ва-ре дә-ве хвә бьг-һин-нә ха-ла синг
 у бә-ра-на.

Мәме, Зине тәв данә ч'бра-шәмданә,

Дә ве жьмьрин, бун нод у йәк мьнаранә,

Паше Зине қәбулбу, вәки Мәме Ала-буйә меванә.

Қиза вәзир дьго:

—Мәме дәләл, чьма ва мәи дьнази,

Сәре хвә дәрнахи жь бьн ви к'өрк-льбаси,

Қиза қазн, мьвти, мәллә чьма жь хвәр'а нахвәзи?

Мәме дьго:

—Әвә дьле мьн дьһ'әвинә—әв Зинә, Щзира Бота дьминә,

Әв хушка мир Севдинә, бука Қәрәт'аждинә,

Наве ве қәрә хатун—назык Зинә.

П'ор' у гөлие Зәрифа хушка хвә к'өр'наки,
Тө чьма сәр қуч'е р'уньштии,
Қәльне сәр қәльне қә сар наки.
Дә р'авә хайинг сәвәвә.

Вәрә шех Муса, э, һе,
Шех Муса, һа шех Муса, шех Муса.
Шех Муса, гәлие Хушане дьнһер'ьм,
Ве бь дарә, дари сьншә,
Н'әфт бьре мьн мәйдане һәбун,
Н'әфта чунә манә пеншә.

Дә р'авә, дә тө р'авә,
Шех Муса, бьре бьч'ук дә тө р'авә,
Көла Н'әләбе мала хвәкә,
Малхьраво, қә тө чьма ль дәй наки?
П'ор' у гөлие Зәрифа хушка хвә көр'наки,
Тө чьма сәр қуч'е р'уньштии,
Қәльне сәр қәльне қә сар'наки.
Дә р'авә хайинг сәвәвә.

Дә дьве:—Радьвә шех Мусәе дәло динә,
Ве һ'әзари дькөжә, пенсьди дьгрә дилә,
Н'әйфа бьра дәсте хвә һьлтинә.
Дә лехә шех Муса бьре бьч'ук, дә тө лехә,
Н'әйфа бьра дәсте хвә һьлинә.

Дэлал, вэй дэлал, вэй дэлал,
Вэрэ мала баве мьн бь мевани,
Вэзе тэр'а дайным щот кōлаве хөр'ьстани,
Вэзе тэр'а шэржекьм бэрха сорэ сэр бэрани.
Вэки де у баве мьн готьн: „Э'дуле лаво, к'ане бэрха
сорэ сэр бэрани?“.
Эзе бежъм: „Шли бу, шойи бу, бэрф бу, багэр бу, сөр' бу,
сэрма бу,

Көр'е хэлце бун, дьле ван нэшэвьти, чоле нэанин“.
Вэз нэминьм, вэз нэминьм,
Вэз нэминьм дэлало.

Вэз гэр'йам, нэгэр'йабум, мьне тыштэк лайици ви мевани
нэди,

Мьне дэзмала сор гōл-гōли ани,
Чьвта зэр мэмька навда гьреда у ль бэр дэлалие дьле хвэ
п'ешк'еш дани.

Вэз нэминьм, вэз нэминьм,
Вэз нэминьм дэлало.

Вэзе чумэ алие мале, малэ т'ьжи,
Чумэ алие диwane, диwanэ т'ьжи,
Мьсине qawe сэр даре өще дьк'эльжи.
Мьне һьлдабу мьсине qawe у бэлакьрбу,
Вэзе чубумэ бэр финщана Дэвреше Э'вди,
Ньзам тьрса Дэвреш бу, йан сава бьра пьзмама бу,
Дэсте мьн лэрьзи, ч'ьлка qawe сэр qап'уте Бэсраида
дьр'ьжи, һа дьр'ьжи.

Вэз нэминьм, вэз нэминьм,
Вэз нэминьм дэлало.

Мьне һьлдайэ qап'уте Дэвреше Э'вди чумэ сэр ч'эме П'ае,
Ч'эме П'ае ль мьн мьч'ьдийэ,
Н'эфт qальб сабун һ'элийанэ,
Т'ьли печ'йе мьн машьянэ,
Мьне qап'уте Дэвреше Э'вди дэрхьстийэ,
Авитйэ бэр тэ'ва һавине,
Чьма диса ч'ьлка qawe сэр qап'уте Дэвреше Э'вди диса
дьхвейя, һа дьхвейя.

Вэз нэминьм, вэз нэминьм,
Вэз нэминьм дэлало.

Ах, һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә.
Дә бра Ә'мәр аг'а хере нәвинә,
Дә бра дәргуша кәр'ин бәр һ'әмеза хвә нәвинә,
Генъм бьчһнә, зиһин дәһсе һьһинә.
Ах, дә һе чаһа харзһа сәр халада дькә бьшинә,
Шәр'е хал у харзһа өсанә, һот'ла дәрдеки бе дәрманә, һәһиә.
Ах, һәһиә, шере мьн нәзаньн, нә бьһһаньн, һәһиә.

Һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә.
Ә'мәр аг'а мәсрәфәкә гьран датинә,
Эла кикан у мьлан һәв дышьвинә,
Дә һе финщана қаве сәр т'аг'ьма зер'ин датинә,
Дьве:—К'и финщана қаве һьһинә,
Һе һәр'ә Бешане Ә'рәбьстане бинә,
П'әришане хвәр'а бьстинә.
Дә һәһиә, шере мьн нәзаньн, нә бьһһаньн, һәһиә.

Һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә, һәһиә.
Кәр'о го:—Дае, һанә, мь бь һанә,
Һәй ле дае, һанә мь бь һанә,
Ах, бәсә мьнхә ван тә'нанә.
Мьне бь кәвре чәрмақа тә аһийә к'ока бьранә,
Мьне йәк һешандһийә сәһа ломанә,
Сәһа нәһежһн Вәрдека де бехвәйә, бе хөданә.
Вәрә һәһиә, шере мьн нәзаньн, нә бьһһаньн, һәһиә.

124. ХЭШЕ У СИАБЭНД—**ԽԱՁԵ ՈՒ ՍԻԱԲԱՆԴ**

Allegretto ♩ = 150

124

Хэ ше го Сиа банд ча - зе Си па - не Хо та - те

дэн - не - р'ым май нь мьн

до да - ре да ре да

не - шин дь ко фа на

до берг у зо - ви Сиа банд зор - ба

бэр дэ - те та хва де қь рар - ба кө ед ке

ме снн з ба - ре до мьн ша на - ба

Хэше го:—Сиабэнд, вэзе Сип'ане Хэлате дьнһер'ым, вэй, ль мьн,
Ло, даре дэре, дэ һешин дькэ фэна, ло, мерг у зэви,
Сиабэнд, қорба бэр дэсте тэ хвэде қррарбэ,
Кэсэке we синг у бэре, ло, мьн шанэбэ.

Хэше го:—Сиабэнд, вэзе Сип'ане Хэлате дьнһер'ым, вэй, ль мьн,
ло, думан, мьжэ,

Тир, кэване Сиабэнде Сливи, ло, гөжэ-гөжэ,
Сиабэнд, мьн нэ го, гак'уви бэрдэ, бра һа һэр'э жь хвэр'а.
Гак'увийо, тэе чава Сиабэнде мьн зэре давежэ?

Сиабэнд го:—Хэща мьн, мэгри, ви, ви, ви, дэлала мьн мэгри,
Дэ тō һесра ч'э'вед бэлэк нэбаринэ,
Дьһия хайинэ, кэсир'а нэдумандийэ, вэки Сиабэнде Сливр'а бьдуминэ.

Хэше го:—Сиабэнд, вэзе Сип'ане Хэлате дьнһер'ым, вэй ль мьн,
сэре ч'ийейэ,
Дэ бра храв бйа мала хвэйе гак'увийэ,
Чава сэре Сип'ане Хэлате жэв қэтандийэ дэсте буке, ло, зэ'вейэ.
Дэ вэрэ мэнал, Сиабэнд мэнал,
Сиабэнде Сливр'а т'өнэ бэ'лги бэрп'ал.
Вэйла мьн дәлиле, дерана хвэде, Хэща зэринр'а т'өнэ, ло, ши у ст'ар.

Сиабэнд го:—Хэща мьн, мэкэ вэй ль мьн, дэлала мьн, мэкэ,
Дэ тō ч'э'вед бэлэк храб мэкэ,
Дост у дьжмьне мьн гэлэкэ,
Дьжмьне хэлце к'очэре сэре ч'йанэ,
Дьжмьне мьн э'вдале хвэде гак'увийэ, на вэллэ диса қошэфэлэкэ.

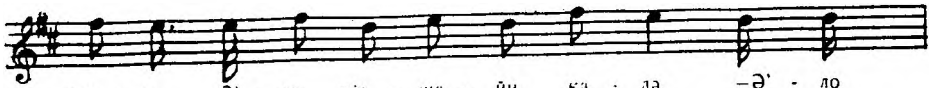
125. ХЭЗАЛЕ—ЫОУЦЬ

Moderato $\text{♩} = 112$

125

Э - ле Ха - за - ла мьн дэр - жа - тйа

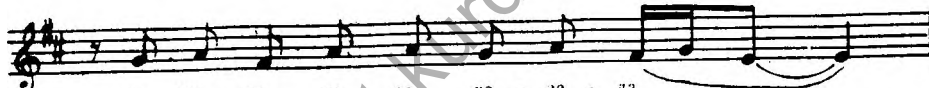
шэр - да э - ло п'а - ша - йн ка - лэ - э - ло

п'а - ша, хвэ ки хвэ - де ки тө - е

Ха за - ла мьн бэр - ди, бэр - ди, бэр - ди, бэр - ди,

дэ цо - тэ ка - ре хэ - за - ла

ч'йа - е Шэн - га - ле за - рэ, за - рэ,

Ха - за - ла мьн бэр - дэ, бэр - дэ, бэр - дэ, бэр - дэ, бэр - дэ, бэр - дэ,

дэ - ла - ла мьн бэр - дэ, бэр - лэ, бэр - дэ

Эле, Хэзала мьн дэрк'этиэ, щэрда Ә'ло п'ашаи калэ.
— Ә'ло п'аша, хвэки, хвэдеки,
Төе Хэзала мьн бэрди, бэрди, бэрди, бэрди,
Дэ шот каре хэзала ч'йае Шэнгале зарэ, зарэ.
Хэзала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ,
Дэлала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ.

Эле Хэзале, ч'йае Шэнгале мьжэ,
Ч'йае веране мьжэ, мьжэ, мьжэ.
Мьн го:—Хэзала мьн дэрк'этиэ щэрда Ә'ло п'ашае мер-
көжэ.

— Ә'ло п'аша, хвэки, хвэдеки,
Төе Хэзала мьн бэрди, бэрди, бэрди,
Шот каре хэзала ль ч'йае Шэнгале не шир дьмьжэ.
Хэзала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ. бэрдэ,
Дэлала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ.

Эле Хэзале, ч'йае Шэнгале тьри,
Ч'йае веране тьри, тьри, тьри.
Мьн го:—Хэзала мьн дэрк'этиэ щэрда Ә'ло п'ашае мьли.
— Ә'ло п'аша, хвэки, хвэдеки,
Төе Хэзала мьн бэрди, бэрди, бэрди,
Шот каре хэзала ч'йае Шэнгале ве дьгьри.
Хэзала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ,
Дэлала мьн бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ, бэрдэ.

126. WƏЛАТЕ МЫН Ч'ЙАЙӘ — ЁУ ՀԱՅՐԵՆԻԻԸ ՍԱՐԵՐՆ ԵՆ

Allegretto ♩ = 172

а' - рә - бо.

ах,

р'е - ка мын бәр-дә,

р'е - ка мын бәр - дә.

wə -

ах.

ә - рә - бо

р'е-ка мын бәр

wə - ла - те мын ч'йа - йә.

бь дар ы ба - рә,

бьн - да we → ра - ни

но. 2 Фәр - ма - нә,

хош фәр - ма - нә,

ба - во хош'

са - ла

бәр ве са - ле

гь - ра - ни сәр мь ле к'өр - да - нә. да - е,

Ә'рәбо, ә'рәбо, ах,
Ә'рәбо, р'ека мьн бәрдә,
Ә'рәбо, р'ека мьн бәрдә, вәлате мьн ч'йайә, ах,
Ә'рәбо, р'ека мьн бәрдә, вәлате мьн ч'йайә,
Сәрда бь дар у барә, бьнда верани хош һьсарә, һо.

Фәрманә,
Ле дае, хош фәрманә, баво хош фәрманә,
Сала бәр ве сале, шәр'әке гьрани к'әтийә сәр мьле
к'өрданә, дае.

Ль ә'смана ль мьн хош те дәнге тәйаранә,
Ль ә'рда ль мьн хош те дәнге т'опан у р'әшашанә, дае,
Сала бәр ве сале шәр'әке гьрани қәшми сәр мьле к'өрданә.

Һае, һае,
Сәд машала жь вә пешмәргар'а,
Дәсте хвә дабу даре Бьр'ноанә,
Хә бәрдабу сәре ч'йанә, һо.

Дэ вае, вай, вае, вай, вай, вае, вай, вае, вай, вае,
Һэйло баво, Андраник п'аша we кэла Хве сяр бу,
Хач у медале хвэ һьлда го:

—Баве мын кърьбын, हुне чебын, че бьхэвьтын,
К'аг'эээке жь кэла Ване һатийэ,
Несире мә дәсте Таһар ханэ, кэла Ване Майсэреда.

Дэ ле вае, вай, вае, вай, вай, вае, вай, вае, вай, вае,
Дае деране, мыне го:

—Ве сыбе Дилэмане, ль қөнт'ара ч'йа,
Ль сэр сэре Андраник п'аша те дэнге т'оп-т'вьнга,
Р'ьнгина верани э'йнэлуйа.

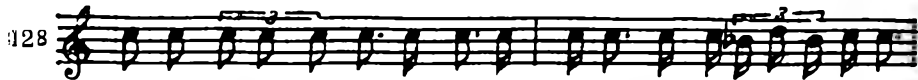
Андраник п'аша кърэ гази:

—Гэли бьра, пьсмама,

Баве мын кърьбын, हुне чебын, че, бьхэвьтын,
Эзе сыбе нава р'оже ль қоле Башқэла шэвьти,
бықэлиным к'ока эскэре т'ьрка.

Ле вае, вай, вае, вай, вай, вае, вай, вае, вай, вае,
Ло баво шэр'э, шэр' гьранэ,
Хвэде мер дьзанэ, Андраник п'аша мере жь меранэ.

128. Ө'ВДЫЛ МЭШИТ—УЧ, ГЦ, УУЭҺС

Allegretto $\text{♩} = 108-112$

128 Ө'в-дыл Мэ-шит го: -Т'аж-дин ла-во дь-ле дай-ка дэ-ма-да ца-са

сэр ка-ни-е. дэ тө вэ-рэ пеш-йа ор-дие да-нэ-к'э-вэ дэш-та

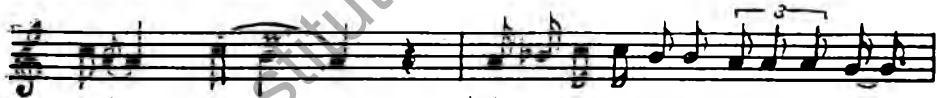
Бь-ше-ри-е, нэй ло, ла-во па-и-зэ сэ-ре

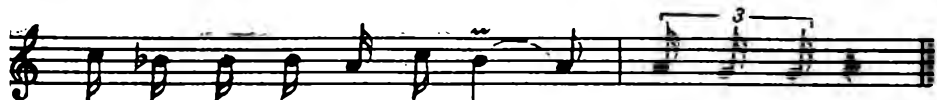
дь чьла-на, мэ дь-ба-рэ бар-фэ-кэ бе ца-шэ

дь гьра-на, дэш-те бар-йэ тэ-вик дө-дө

дь бара-на, нэй ло ла-во қь-р'ав а-ви-тйэ сэр

ма-у-зе-ра ла-вь-ка - нэ, хвэ-йо.

Ө'вдыл Мэшит го:

—Таждин лаво, дьле дайка дэмада ца са сэр кание,

Дэ тө вэрэ пешйа ордие данэк'эвэ дэшта Бьшерие.

Нэйло лаво, паизэ, сэре дь чьланэ,

Мэ дьбарэ барфэкэ бе ца шэ дь гьранэ,

Дэште барйэ тэ'вик дөдө, дь баранэ,

Нэйло лаво, қьр'авйе авитйэ сэр маузера лавьканэ, хвэйо.

Вэрэ хайле, вэрэ хайле, вэрэ хайле, хайле.

Мэт'е деране, хэрче гава Мэх'мэде Ә'ли жь мал сйар бу сэбра п'ьскине,
Бенмане, хэрче гава Мэх'мэде Ә'ли жь мал сйар бусэбра п'ьскине,
Әв р'ож нэ р'ожа хвәдебә вәхте бу қонаха мэт'е Ә'нт'аби жеринә,
Дә we чава гөлләке бәри бәдәна Мэх'мэде Ә'ли, сйаре Тигран данә,
Хәйло, мала баве хьравбие, кәсәк г'өнә щавәке мала Серхун бькә.
Дә хайле, дә хайле, хайле, хайле,
Дә хайле, хайле, хайле хайле, хайле.

Мэт'е нәкә, бенмане нәкә,
К'әзәве нәкә, к'әсуке нәкә,
Агыре кәле бәйт' ошахе мала баве хвәкә,
Дә щьнйазе Мэх'мэде Ә'ли бәге, сйаре Тигран орт'а мәйдане хьрав нәкә.

Вэрэ хайле, вэрэ хайле, хайле, вэрэ хайле, хайле.
Мэт'е деране, зьнерда һа зьнерда,
Бенмане, зьнерда, һа зьнерда,
Бьла хәрдә мьле дела мэт'е бышке қолане мьла дь зәндеда,
Иро се р'ожә, се шәвә, гөлләке пар'а бәри бәдәна Мэх'мэде Ә'ли
бәге дайә, гөллә майә бринеда.

Дә хайле, хайле, хайле, хайле, ле,
Хайле, хайле, хайле, хайле, хайле.

Нәкә мэт'е, нәкә, бенмане нәкә,
К'әзәве нәкә, к'әсуке нәкә,
Агыре кәле бәйт' ошахе мала баве хвәкә,
Дә щьнйазе Мэх'мэде Ә'ли бәге, сйаре Тигран орт'а мәйдане
хьрав нәкә.

Вэрэ хайле, вэрэ хайле, хайле, вэрэ хайле, хайле.
Мэт'е. Мэт'әлане шәшьти we бь кәлейә,
К'әзәве. Мэт'әлане хопан we бь кәлейә,
Хвәде мерә-хвәдева ә'йанә һәспе Тигран дел гәвәзи, дел һ'әнәйә.
Мэт'е бенмане, мәкәжә баве Задо—Мэх'мэде Ә'ли, сйаре Тигран,
Бенмане, р'ожа ог'ьрме гьран бәрхе к'оза мала баве тәйә.
Дә хайле, хайле, хайле, хайле, ле,
Хайле, хайле, хайле, хайле, хайле.

Нәкә мэт'е, нәкә бенмане,
К'әзәве нәкә, к'әсуке нәкә,
Агыре кәле бәйт' ошахе мала баве хвәкә,
Дә щьнйазе Мэх'мэде Ә'ли бәге, сйаре Тигран орт'а мәйдане хьрав нәкә.

130. ҮЭРЭ ЛО, ЛО—УРЬ ЦА', ЦА'

Allegretto ♩ = 140

Үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло,

үэ-рэ ло, ло Да - е ма' - ру-ме, ма-ле ма да - ни-нэ

зо-за - нэк, зо-за - не мер-гэ ми-ре У-со бэ-ге.

У, ло, ло, у, ло, у, ло, ло, үэ-рэ ло, ло,

үэ-рэ ло, у, ло, ло, үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло, у, ло, ло,

үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло, үэ-рэ ло, ло.

Үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло.
Дас ма'руме, мале ма данинэ зозанэк, зозане мерге мире Усо бэге.

У, ло, ло, у, ло, у, ло, ло,

Үэрэ ло, ло, үэрэ ло, у, ло, ло, үэрэ ло, ло,

Үэрэ ло, ло, у, ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло.

Үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло.

Дэ бала хвэ бьдынэ титалки сйара,

Қап'ути дә шәшьти бе п'эргали,

Нызаньм чьма т'энгэзарэ.

У, ло, ло, у, ло, у, ло, ло,

Үэрэ ло, ло, үэрэ ло, у, ло, ло, үэрэ ло, ло,

Үэрэ ло, ло, у, ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло, үэрэ ло, ло.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

Аха вэрэ мэкэ,

Мафуло вэрэ мэкэ,

Тө ве сьве сәре шәмсе хвэкэ,

Хвэ лэ'зәки т'этька мират'а э'йнәлуеда эглэкэ,

Н'эта, дьве, Уньси Чэто тэнга һәспе нава эхте вәдькэ.

Дьве: „Н'эта шие ньге Шангир аг'а, аг'ае эздйа' ле дьк'эвә,

Т'ө шара қәләте бса накэ“.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,

Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,

Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

Бинбаши сондәк харийә, дьве:

„Н'эта шие ньге Шангир аг'а ле дьк'эвә,

Т'өшар-т'өшар ль ве шәр' накэ“.

Institut kurde de Paris

132. ДӘ ЛО, ЛО—ҒЫ ҚО, ҚО

Allegretto ♩ = 128

132

(ьм) Дә ло. ло. ло. ло. ло. ло. ло. ло.

10 10. 10. 10 10 10. 10 10 10 10 10 10

10 10. 10 10 10. 10. 10 10. 10 10 10.

10 10. 10 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10

Һәй ло ба - но сә - ре мән дә - нә дь - те мән

Һә - нә, һә - нә, һәй ло, фе - за

мә - да ме әһ - рә бь әз - ма - нә.

Һәй - һә мә - да ха - нь - мә - нә.

ха - нь - ма - не кә - фь - ре Мьх - се А - хә - ша - һә.

10 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10.

10. 10. 10. 10 10. 10 10. 10. 10. 10.

Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

Гэйло баво,
Сэре мьн дешэ, дьле мьн йанэ, йанэ,
Гэйло, феза мэда э'врэ бь э'зманэ,
Бьня мэда ханьманэ,
Ханьмане к'афьре Мьхсе Ахэщанэ.
Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

К'афьре Мьхсе Ахэщанэ,
Сэкьнийэ бэр р'енга Стэмболе, т'еле сэр т'еле дьхэ,
Кьле ч'э'ве т'ели Мушане.
Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

Wэй ахао, нэ мьн го:
—Wэрэ льнге хwэ нэвежэ ве файте,не,
Сасуна Г'эмо сэкьнийэ we мире тэ бавежэ кэла Ахдьне.
Дэ ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Де, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло,
Ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло, ло.

Авьр'е ве т'эрэзе, т'эрэзбаве өсаньн,
Минани т'опэк жь т'опед корд Мә'муд п'ашае мьли,
Мәрвь ль һер'үке кэвьри т'өпе қөр'ьмишкә,
Бәре т'өпе быфьт.линә.
Бавежә бьрща кәла ве Мусьле.
Дә йар, йар, йар, йар, йар, йар, йар, йар мәрэзе.

Эле дине,
Бра авьр'е тә нәк'эвә келе кэвьра, к'оке дар у бәра,
Хәлц ве бьриндаре шура, р'ьма, гөллаң у қәманә,
Әве т'эрэзе әзе бьриндар кьрьмә—
Бь авьр'е бәләк ч'ә'ва, гьлйа у готьна, ван хәбәра, ви, ви, ви, ви,
Дә йар, йар, йар, йар, йар, йар, йар мәрэзе.

Авьр'ед ве т'эрэзе, т'эрэзбаве өсаньн,
Мина мәрвьәки бьриндарбә,
Бьриндаре һ'әфт салабә,
Сале щарәке бьрина ви быхьвә,
Мәрвь дәсте ви бьриндари бьгрә,
Бьрина ви бьдә бәр хәнщәра.
Дә йар, йар, йар, йар, йар, йар, йар, йар мәрэзе.

134. Ө'ВДАЛЕ ЗЭЙНЕ—УЧ, ГУЦБ ДУЭББ

Moderato ♩ = 96

134

Да вэй ле ва - е вэй ле, ва - е вах ах, да

вэй ле ва - е вэй ле, ва - е. Ах, да

бь-ра э - ла Ө'в-да - ле Зей-не - да қэ - да-бэ һэр чар

р'о-же ле, тэ дь - нйа е, бь вах вэй ле, ва - е, вэй-ле,

ва е бь вах. вэй ле, ва - е, вэй ле, ва - е.

Да вэй ле, вае, вэй ле, вае, вае, вах,

Ах, да вэй ле, вае, вэй ле, вае,

Ах, да бра эла Ө'вдале Зейнеда қэдаба һэрчар р'оже, ле, тэ дьнйае, бь вах.

Вэй ле, вае, вэй ле, вае, бь вах,

Вэй ле, вае, вэй ле, вае.

Ө'вдал го:—Вэзе ч'э'ва корьм, бэлэнгазъм,

Шур мэрт'але хорта бе п'эргальм,

Һэч'ке дьчэ хэрибие вэз һэвалъм.

Вэй ле, вае, вэй ле, вае,

Вэй ле, вае, вэй ле, вае.

Ө'вдале Зейне корэ р'е навинэ,

Дэдале Зейне корэ р'е навинэ,

Дэ чьма кэсэки хөдани хера ши т'өнинэ,

Дэсте Ә'вдале Зәйне бьгрә, бәр дәре мир һ'акьма бьгәр'инә.
Вәй ле, вае, вәй ле, вае,
Вәй ле, вае, вәй ле, вае.

Ә'вдал го:—Әз Ә'вдальм, Ә'вдале дь Зәйнемә,
Әхтйарие ль мьн к'ар кьр,
Хортание мала хвә шәм мьн бар кьр,
Qиз буке ви шәлати бәре хвә мь гьһастьн, дьле хвә ль мьн
саркьр.

Вәй ле, вае, вәй ле, вае,
Вәй ле, вае, вәй ле, вае.

Institut kurde de Paris

135. Ә'ВДАЛЕ ЗӘЙНЬКЕ—ԱՎԴԱԼԵ ԶԱՅՆԸԿԵ

Moderato ♩ = 96

135

Wə - rə le yā - man, le ča - man,
 le yā - man, le yā - man, le yā - man,
 le yā - man, le, le, wəy le,
 (hi). Də Ə'v dal go - Qə - l'ny - go,
 mal' xə - ra - vo tə - e sər' m'ny - r'a
 č' q'ri - nə, č' q'ri - nə,
 nəy lo, mal' xə - ra - vo tə - e sər' m'ny - r'a
 č' q'ri - nə, č' q'ri - nə.

Wəpə le jəman,
 Le jəman, le jəman, le jəman, le jəman,
 Le jəman, le, le, le, wəy le.
 Də Ə'v dal go:—Qəlyngə mal'xəravo,
 Təe sər' m'nyr'a č' q'ri'nə, č' q'ri'nə,

Нэй ло матхъраво,
Тәе сәр мьнр'а чь қир'инә, чь қижинә.

Дә дәнге тәр'а к'ъвшә,
Ч'ә'ве мьнә корьн, п'әр'ь—баске тә шыкәстинә,
Дә тō вәрә әме ве сьве мьле хвә мьле һәвхьн, һәр'ьн бәр
ошаха шехе Амадинә.

Ле йәман, ле, ле, ле, вәй ле.

Дә әме һәр'ьн бәр ошаха шехе Амадинә,
Дә бәлки ч'ә'ве мьн қәнш дькә, п'әр' у баске тә дьшәбринә.
Ле йәман, ле йәман, ле йәман, ле йәман,
Ле йәман, ле, ле, ле, вәй ле.

Ә'вдал го:—Әзе Ә'влалым, Ә'вдале дь Зәйнәмә,
Дәнгбежеҗмала Мәмәд п'ашае дәври дь һьн дамә,
Кьле ч'ә'ве қизань букамә,
Дә ироҗчьбу, чь қәшми, вәзе, корбум бәре дишарамә.
Ле йәман, ле, ле, ле, вәй ле.

136. ӘҮДАЛЕ ЗӘЙНЕ — ИЧТИДБ ӘУЗЕТ

Moderato $\text{♩} = 84$

136.

Әв - да - ле Зәй - не дь - ве: Тә - мо ла во қо - лың тен

ло

у дь - қи - ри - ның ло. вә - рә дәшт у зо - зан

тәв да - ти - ның. Хо да - не хә - ра тә на бь'әп ле

Әв - да - ле Зәй - не ба - ве Тә - мо сийа - ре Шың - ди бьг - рә

ль вә - ла - те ша рьс - та - на, ль сәр һ'ә - ки - ма бь - гә - р'и - на.

бәл - кидәр - ман - қа Әв - да - ле Зәй - не ба - ве Тә - мо, ай, са - ле жи

и - сал хвә бь - ви - нә. Вә - рә тәв дьн - йа - е.

ах, тәв ко - ри е.

ах, Тә - мо ла во мьрн че : ть - рә ло, жь фа - қыр - е

Ә'вдале Зәйне дьве:

—Т'эмо лаво, қо́лынғ тен, ло, у дьқир'иньн, ло,

Вэрэ дэшт у зозан т'эв датиньн.

Хөднне хере т'өнә, бь чәпле Ә'вдале Зәйне баве Т'эмо, сйаре
Щьнди бьгрә,

Ль вәлате шарьстана ль сәр һ'әкима бьгәр'инә,

Бәлки дәрманкә Ә'вдале Зәйне, баве Т'эмо,

Ай, сала жи исал хвә бьвинә.

Вэрэ т'эв дьняе, ах, т'эв корие.

Ах, Т'эмо лаво, мьрн четьрә жь фәқирйе.

Ә'вдале Зәйне дьве:

—Т'эмо лаво, қо́лынғ тен жь зозана,

Бәре хвә данә бәр'на харн ль гәрмианә,

Һелине хвә чекьрнә ль сәр даре ван кьзванә.

Вэрэ т'эв дьняе, т'эв корие,

Ах, Т'эмо лаво, мьрн четьрә жь фәқирйе.

Ә'вдале Зәйне дьве:

—Т'эмо лаво, қо́лынғ тен, қо́лынғ шәшьн,

П'эр у баске ван бь нәхшьн,

Хөдане хере т'өнә, бь ч'әпле Ә'вдале Зәйне баве Т'эмо, сйаре
Щьнди бьгрә,

Баве сәр һ'әкиме һ'әбашә.

Һ'әким дьве:

—Т'эмо лаво, йа баве тә нә корбунә, ава р'әшә.

Вэрэ т'эв дьняе, т'эв корие,

Ах, Т'эмо лаво, мьрн четьрә жь фәқирйе.

Ә'вдале Зәйне дьве:

—Т'эмо лаво, әз Ә'вдале Зәйнемә,

Шаруре аве, бьлбьле шәвемә,

Шар у т'ә'бибе ль дьнемә,

Дәнгбеже ода Сөрмәли Мәһ'мәд бәгемә,

Ль диwane мир у һ'акьма әз мерәки чемә.

Сала пар ви чахи ль нава щьвате р'уньшти бум,

Сала исальн бае фәләке ль мьн дабу, һәрдө ч'ә'ве мьн ль бәр
хьравбунә,

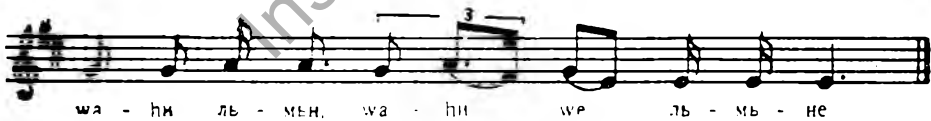
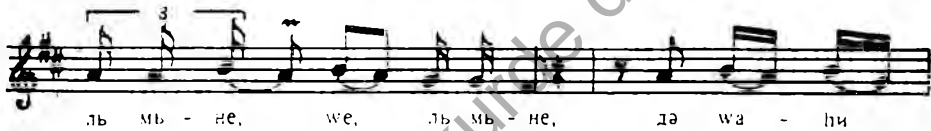
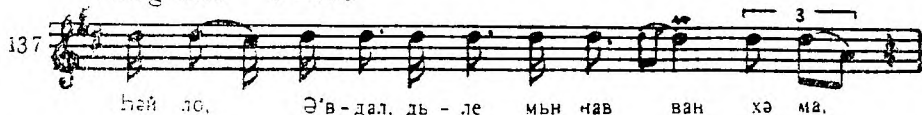
Әз һесир у стөхар мамә ль дьнейә.

Вэрэ т'эв дьняе, т'эв корие,

Ах, Т'эмо лаво, мьрн четьрә жь фәқирйе.

137. Ә'ВДАЛЕ ЗӘЙНЬКЕ—АЧҒАЦБ ӘУЗҒАЦБ

Allegretto ♩ = 130

Нәйло Ә'вдал, дьле мьн нав ван хәма,
 Нәйло Ә'вдал, дьле мьн нав ван хәма,
 Аве ч'әма, ч'ә'вканийа we тенә гола хөшә, хөшә.
 Ло, ло, ло, ло, ло, льмьне, we, льмьне,
 Дә ваһи льмьне, ваһи льмьне,
 Ваһи льмьне, ваһи, we льмьне.

Аве ч'әма ч'ә'вканийа хөшә, хөшә.
 Ә'вдало тә'ме де баве мьн һ'әлали.

Кәси хөдан хер т'өнә, дәсте Ә'вдале Зәйнке, кори бәләнгаз
быгрә,

Баве Р'әwane, сәр һ'әкимуе т'ати ә'щәмә.

Ло, ло, ло, ло, ло, лымне, we лымне,

Дә waһи лымне, waһи лымне,

Waһи лымне, waһи, we лымне.

Ә'вдал корә р'е навинә,

Ә'вдал корә р'е навинә,

Кәси хөдан хер т'өнә, дәсте Ә'вдале Зәйнке, кори бәләнгаз
быгрә быгрә'инә.

Ло, ло, ло, ло, ло, лымне, we лымне,

Дә waһи лымне, waһи лымне,

Waһи лымне, waһи, we лымне.

Һәйло Ә'вдало, қөлынге бәрие тейә дьқир'инә,

Һәйло Ә'вдало, қөлынге бәрие тейә дьқир'инә,

Сәwта қөлынге малхърав йәк ә'рдә, дьле мыр'а, йәк ә'зминә.

Ло, ло, ло, ло, ло, лымне, we лымне.

Дә waһи лымне, waһи лымне,

Waһи лымн, waһи, we лымне.

Сәwта wi қөлынге малхърав йәк ә'рдә, дьле мыр'а йәк ә'зминә'

Ә'вдало, һивйа мын хальде а'ләме, йәке жорин һивик'арә,

Дә бра ч'ә'ве тә саг'быкә, баске wi быщәбринә.

Ло, ло, ло, ло, ло, лымне, we лымне,

Дә waһи лымне, waһи лымне,

Waһи лымне, waһи we лымне.

Һәйло Ә'вдало, Р'әwane, ло, бы зәwшә,

Һәйло Ә'вдало, Р'әwane, ло, бы зәwшә,

Һәспе Ә'вдале Зәйнке кори бәләнгаз, бын wiда нальwә, ло, ло,
ло, хари р'әшә.

Ло, ло, ло, ло, ло, лымне, we лымне,

Дә waһи лымне, waһи лымне,

Waһи лымн, waһи we лымне.

Нэспе Ә'вдале Зэйньке кори бэлэнгаз бьн вида нальвэ, хари
р'эшэ,

Ә'вдало, тэ'ме де баве мьни н'элали,
Кэси хōдане хере т'бнэ, дэсте Ә'вдале Зэйньке кори бэлэнгаз
бьгрэ,

Баве Ахбаране бэр ощаха шехе Р'эшэ.
Ло, ло, ло, ло, ло, льмьне, ве льмьне,
Дэ ваһи льмьне, ваһи льмьне,
Ваһи льмьне, ваһи ве льмьне.

Institut kurde de Paris

ԵՐԳԵՐԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԵՐԻ ՀԱՅԵՐԵՆ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. ԼԱՅԼԵ

Լայլեն հողաթափերի քստքստոցով գնում է ցախ հավաքելու:

2. ՍԱԳԻԿ-ՍԱԳԻԿ

Սազը նեղացել, չթից շոր չի հագնում:

3. ՃԱԽԱՐԱԿ

Նղենու փայտից սարքված ճռուցող ճախարակը մանում է գառան բուրդ:

4. ԻԼԻԿ

Սովորական ծառի փայտից սարքված իլիկը մանում է ուլի բուրդ, իսկ եղենու փայտից՝ գառան բուրդ:

5. ՆԱԶԵ

Նազե, նազեր մի՛ անի: Ուշ է, արի քնի՛ր:

6. ՎԱ՛Յ ԼՈ՛ՒՐ՝

Ես եկա ձեր կողմերը,

Վա՛յ լո՛ւր, վա՛յ լո՛ւր, վա՛յ լո՛ւր:

Քոչվորները ճանապարհ չէին տալիս,

Վա՛յ լո՛ւր, վա՛յ լո՛ւր, վա՛յ լո՛ւր:

7. ԻՄ ԽԱՆԵ

Խանրկե, դու խանում ես, իմ խա՛ն,

Ջանս, դու ջան ես, իմ ջա՛ն:

¹ Լուր՝ բացականչություն:

8. ՀԱՍՐԿՈ ՇՈՐՈՐԱ

Հասրկո շորո՛րա, լո՛, շորո՛րա, շորո՛րա,
Հասրկո շորո՛րա լո՛, շորո՛րա լո՛, շորո՛րա:

Հասրկը ամուսնացավ լո՛, Բասրկը՝ բարդելի՞²,
Հասրկը ամուսնացավ լո՛, Բասրկը՝ բարդելի:

9. ԵՐԿՈՒ ՀՈՎԻՎ

Երկու հովիվ ներքևի տափաստանում
Ոչխարներին բաց են թողել գիշերով արածելու:

10. ԱՐԻ՛, ԼՈ

Արի՛ դու, արի՛, լո,
Արի՛ հովտից:

Կրծքի խալը, լո՛,
Լուսաբացի փայլ է:

Այտը կարմիր է, լո՛,
Խնձոր ու նուռ է:

11. ՆԱ՛Ր, ՎԱ՛Յ ՆԱ՛Ր

Բագըմի հայրը ոսկի է հալել, տարել էրզրումի շուկան:

12. ԽԱԶԱԼԵ

Սրայի³ վրա մշուշ է պատել, թռչունների անհանգիստ ձայնն է լսվում:

13. ԿԱՐԵ՛

Երգվում է Կարեի գարնան ու աշնան ծաղիկը լինելու և աղջիկների ու կանանց զարդերի մասին:

14. ՄԻ՛ ԳՆԱ ԶՐԻ

Խազալե, ես շասացի՞ մի՛ գնա,
Սիրելիս, ես շասացի՞ մի՛ գնա,
Դե ես ասացի, մի՛ գնա, մի՛ գնա, մի՛ գնա ջրի:

² Բարդելի՛ երկկողմանի բարեկամություն. փեսացուի քույրը (տվյալ դեպքում Բասրկը) կնության է տրվում հարսնացուի հղբորը:

³ Սրա՛ տեղանուն:

⁴ Կարե՛ աղջկա անուն:

Խազալե, ձորը խորն է,
Սիրելիս, ձորը խորն է,
Դե ես ասացի, մի՛ գնա, մի՛ գնա, մի՛ գնա ջրի:

15. ԵՍ ՄԻ ՀՈՂ ՍԱՐՔԵՅԻ

Ես մի հող եմ սարքել, տղա, բարդու ծառից:
Հողը գցեցի, այն ընկավ ստվերը:

16. ԿԱՆՉՈՒՄ ԵՄ ԹԱՇԿԻՆԱԿՈՎ

Իմ երիտասարդի ձին սև է,
Ձա՛նե, ջա՛նե, ջա՛նե, ջա՛ն:

Հրապարակում դանդաղ շորորում է,
Բարձրահասակ, քե՛զ մատաղ:

17. ՄԱՅՐԱՄԵՑ

Գայլը դանդաղ է գալիս՝ աչքը հորթի վրա է, արագ է գալիս՝ աչքը ոչ-խարի վրա է:

18. ՀԱ՛Ր ԲԵՐԻՑ

Ոչխարների կիթի հետ կապված փոքր պատկերներ են:

19. ԼԵ՛ ՎԱՐՂԵ՛

Լե՛ վարդե, վարդե, վարդե,
Լե՛, լե՛, լե՛, իմ վարդե,

Երեկո՛ է, գառներին բաց թող,
Լե՛, լե՛, լե՛ իմ վարդե:

20. ՈՍԿԻ ԶԱՅՆԱՐՑ

Ոսկի Զայնաբ, Զայնաբե,
Ոսկի Զայնաբ, Զայնաբե,
Կուժը ուսին, ոսկին գլխին Զայնաբե:

Ինձ ուղարկել են Հալեբի շուկան:
Ոսկի Զայնաբ, Զայնաբե,
Կուժը ուսին, ոսկին գլխին Զայնաբե:

⁵ Մայրամե՛ աղջկա անուն:

⁶ Հար՝ բացականչություն, բերի՛ ոչխարներին կթելու վայր:

⁷ Վարդե՛ աղջկա անուն:

⁸ Զայնաբ՝ աղջկա անուն:

21. ՀԱՋԻ ԱՂԱ

Հաջի աղան հավաստիացնում է իր ծնողներին, որ կովից հաղթանակով
կվերադառնա:

22. ԳՈՐԻԱ, ԳՈՐԻԱ⁹

Գորիա, գորիա,
Մեր սարերը գորի են,
Նրա հողը խոտով է ծածկված, լո,
Գագաթը դեռ ձյուն է:

23. ԼՈ՛Յ, ՎԱ՛Յ ԻՆՁ

Առավոտ է, լույսը չի բացվում,
վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ, լո՛յ, վա՛յ ինձ:
Առավոտ է, լույսը չի բացվում:
Ծառերի ստվերը,
Երևանի շոգը,
Տանջում է ինձ, վա՛յ, վա՛յ,
Տանջում է ինձ:

24. ԳԵՂԵՑԿՈՒՂԻՆԵՐԻ ԵՐԳԸ

Այս գեղեցկուհու, գեղեցկուհու բոյը:
Ուրախություն ու սեր նորահարսների մոտ:
Այս գեղեցկուհու, գեղեցկուհու բոյը:
Տղա՛, վե՛ր կաց բնդարուկի¹⁰ տեսքին նայիր:

25. ՓԵՍԱ

Փեսա՛, փեսա՛, փեսա՛, փեսա՛, ի՛մ հայր փեսա,
Փեսա՛, փեսա՛, փեսա՛, փեսա՛, եղբայր փեսա:

26. ՓԵՍԱ

Անուշ փեսան հարսի ձեռքերի համար Մուսըլի հինա է գնել:

27. ՏՈ՛ՒՐ ԻՆՁ ԻՄ ՀԱՐՍԻՆ*

Տո՛ւր ինձ,
Տո՛ւր ինձ իմ հարսին:

⁹ Քրդերենում կա «МЫ ГОРИ» «ես մատաղ» արտահայտությունը: Գորիա բառը, հավասարաբար, մոտ բովանդակություն կունենա:

¹⁰ Բնդարուկ՝ երիտասարդների ամառային բացօթյա ցերեկույթ:

* 28—31 և 43—52 դավլերի մասին տե՛ս 14-րդ էջի տողատակը:

Ճամփաս հեռու է,
Տո՛ւր ինձ,
Տո՛ւր ինձ իմ հարսին:

32. ՆՈՒՐԻՆՈ՝

Նուրինը գալիս է ամանը ձեռքին,
Նուրինո՛, հե՛յ Նուրինո՛:
Գնում են Նավիին ընդառաջ,
Ազիզ, մեջը քաղցր:

33. ԳԸՄ-ԳԸՄ

Քրդական հանրահայտ «Դրմ-դրմ» կամ «Ոսկեձեռ խան» էպոսի հիմքում ընկած է Իրանի քրդերի 1606—1610 թթ. ապստամբությունը շահ Աբասի դեմ: Ապստամբությունը ղեկավարել է Ամիր խանը, որը հետագայում, ըստ էպոսի, ոսկուց ձուլված իր ձեռքի համար կոչվել է Ոսկեձեռ խան:

Դղրդո՛ց է, դղրդո՛ց է:
Ոսկեձեռ խանի պատմությունն է:
Ամբողջը իրականություն է:

Պատմվում է, թե ինչպես է խանը դառնում շահի ձիապանը:

34. ԳԸՄ-ԳԸՄ

Մոտ է նախորդ երգի բովանդակությանը:

35. ԳԸՄ-ԳԸՄ

Նկարագրվում է Իրանի շահի և Ոսկեձեռ խանի զորքերի կռվի ընթացքում քուրդ հերոսների մարտադաշտ դուրս գալը:

36. ՀԱՍԱՆ, ՀՈՒՍԵՅՆ

Հասանը, Հուսեյնը Ալի շերեխանի (աստծու «առյուծ» Ալիի) որդիներն են, իսկ Ալին Մուհամեդ առաքյալի փեսան է: Ավագակները գողանում են Ալիի որդիներին: Երկար փորձություններից հետո Ալիին հաջողվում է որդիներին գերությունից ետ վերադարձնել:

Մեր ձայնագրած հատվածում Ալին մեկնում է որդիներին փրկելու: Նրան հաջողվում է գտնել գերված որդիներին, որոնք միանում են հորը՝ թշնամու դեմ կռվելու համար:

¹¹ Նուրինո՛՝ ձեսի խրովիլակ:

37. ՍԵՎ ՁԻ

Անհավատները գողանում են մահամեղականների էմիրի սև ձին: էմիրը ուղարկում է իր քաջերից մեկին՝ Ամարին, ձիուն ետ բերելու: Ամարը հայտնի է իր ուժով և դաժանությամբ: Երկար կռիվներից հետո Ամարին հաջողվում է ձին վերադարձնել:

Երգվող հատվածում հսկաները հարմար են գտնում Ամարին ուղարկել ձիու ետևից: Ամարը մեկնում է ձիուն փնտրելու:

38. ՍԵՎ ՁԻ

Երգվում է սև ձիու գերության մեջ լինելու մասին:

39. ՍԱԴԱՆՅԱ ՇԵՅԽԸ ԵՎ ՎՐԱՑԻ ԱՂՁԻԿԸ

Մահամեղական համայնքի ավագանին՝ շեյխը սիրահարվում է մի վրացուհու: Վրացուհու սիրուն արժանանալու համար նույնիսկ համաձայնվում է լինել խոզարած: Ի վերջո նրանք ամուսնանում են:

Երգվող հատվածը բեյթի նախերգանքն է:

40. ՈՒՍԸՎԵ ՆԱԲՅԱ

Ակու մարգարեի որդիներն իրենց խորթ եղբոր՝ Ուսըվի նկատմամբ լրջվում են նախանձով: Եղբայրները որսի ժամանակ Ուսըվին գցում են ջրհորը և հավաստիացնում իրենց հորը, որ գայլերը նրան հոշոտել են: Ուսըվը բախտի բերմամբ փրկվում և թագավոր է կարգվում: Երբ նրա հոր թագավորությունում տիրող սովի պատճառով գալիս են Ուսըվի թագավորությունը հաց տանելու, հայր և որդի հանդիպում են իրար:

Երգվող հատվածում գայլերը երգվում են, որ Ուսըվին շեն հոշոտել:

41. ՈՒՍԸԲԵ ՆԱԲՅԱ

Եղբայրները ստանում են հոր համաձայնությունը՝ Ուսըվին իրենց հետ որսի տանելու համար:

42. ԼԱՎԸԺՈԿ

Տո՛ւն իմ, տո՛ւն իմ, տո՛ւն իմ,
Մի սիրուհի ունեմ, անունը Սայր է, Սայրան է,
Մի սիրուհի ունեմ, անունը Սայր է, Սայրան է:

Հագել ես ոսկեգույն շրջազգեստ,
Վրայից 25 քսակ արժողության սերթուկ,
Ով լուսաբացին շոյի քո խալով պաքանոցը,

էլ ի՞նչ կարիք կունենա
Գնալ շէյխերի ու փիրերի սուրբ օջախը:
Մաղաթ¹², հե՛յ, մաղաթ:

53. ԶՆԴԻՈՒՆ, ՎԵՐ ԿԱՅ (ԼՈՒՍԱՐԱՅԻ ԲԵՅԹ)

Զնդիոն, վե՛ր կաց, հե՛յ վե՛ր կաց:
Զնդիոն, վե՛ր կաց, առավոտ է,
Գմբեթի աքաղաղի կանչն է,
Քո աղոթքի ժամանակն է:

54. ՄԱՆԴՈՒՆ¹³, ՄԻ՛ ԼԱՐ

Մանդո՛, մի՛ լար, մի՛ լար,
Մանդո՛, մի՛ լար, քո պարտքն է,
Սուգ ու շիվան անտեղի են,
Գերեզմանը որ կա՝ մեր տունն է:

55. ԳԵԼԵԻ ԲԵՅԹԸ

Շէյխ Մանդը հանդիպում է երեք քույրերի ու սկսում նրանց հետ վիճել:
Հաղթում է փոքր քույրը՝ Գելեն, որի հետ շէյխ Մանդը ամուսնանում է:
Մեր գրի առած հատվածը շէյխ Մանդի և Գելեի երկխոսությունն է:

56. ԼԱՅԼԵ ՈՒ ՄԱՋՐՈՒՄ

Մերձավոր Արևելքում տարածված հանրահայտ լեգենդն է՝ տեղայնաց-
ված քրդական միջավայրում:
Մեր ձայնագրած հատվածում պատմվում է հետևյալը.
Մաջրումը առավոտյան իր երջանիկ երազն է պատմում մորը: Տեսել է
իրեն ու կայլեին միասին: Մայրը ձգտում է մոռացություն տալ երազը: Մինչ-
դեռ Մաջրումը հանդիպում է կայլեին և տեղի է ունենում նրանց սիրո խոս-
տովանությունը:

57. ԼԱՅԼԵ ՈՒ ՄԱՋՆՈՒՆ

Մոտ է նախորդ երգի բովանդակությանը:

58. ՄՍԿԻՆԻ¹⁴ ԲԵՅԹԸ

Ողբվում է Մսկինի դժբախտ վիճակը:

¹² Մաղաթ՝ օգնություն, հավար:

¹³ Մանդո՛ տղամարդու անուն:

¹⁴ Մսկին՝ տղամարդու անուն:

Մսկինից պահանջում են հատուցել հոր ու մոր, հարևանների բարությանը:

60. ԻԲՐԱՀԻՄ ԵՂԲՈՐ ՄԱՍԻՆ

Բեյթը ամբողջությամբ երգվում է:

Գաբրիել հրեշտակը Մուհամեդի տղայի՝ Իբրահիմի հոգին հեռացնում է մարմնից: Իբրահիմի քույրը՝ Ֆաթման խնդրում է Գաբրիել հրեշտակին, որ եղբոր հոգու փոխարեն իր որդիների հոգին առնի: Գաբրիել հրեշտակը Ֆաթմայի խնդրանքը չի կատարում: Ի վերջո Իբրահիմը մահանում է. «Հոգին հեռանում է, դատարկ կաղապարն է մնում»:

61. ԻԲՐԱՀԻՄ ԵՂԲՈՐ ՄԱՍԻՆ

Հատված է ամբողջական բեյթից: Երգվում է Իբրահիմի վիճակի մասին:

62. ՈՒՍԸՎԵ ՆԱԲՅԱ¹⁵

Մոտ է № 41 բեյթի բովանդակությանը:

63. ՈՒՍԸՎԵ ՆԱԲՅԱ

Ուսըվի հայրը կանչել է տալիս գայլին, կերակրում և իր տղայից է հարցնում:

64. ՖԱՐԽԵ ՈՒ ՍՏՅԱ ԱԼ

Սոցիալական անհավասարության հետևանքով ստեղծված դժվարությունները հաղթահարելուց հետո Ֆարխեին ու Ստյա Ալին հաջողվում է ամուսնանալ:

Երգվող հատվածում նկարագրվում է Ֆարխեի ծնունդը:

65. ՖԱՐԽԵ ՈՒ ՍՏՅԱ ԱԼ

Երգվող հատվածը Ֆարխեի երգն է, իր հոր և հորեղբոր՝ Ստյա Ալի հոր պայմանի մասին:

66. ԽԱՖՈՒԿ ՈՒ ՍՏՅԵ¹⁶

Ստյեի հայրը ցանկանում է հաֆուկին ուղարկել դժվար ճանապարհորդության: Խաֆուկի հայրը խնդրում է Ստյեի հորը (որի հետ եղբայրներ են), որ իր որդուն չուղարկի:

¹⁵ «Ուսըվի նարյա» բեյթի բովանդակությունը տե՛ս 201 էջում:

¹⁶ «Ֆարխե ու Ստյա Ալ» բեյթի տարբերակն է, փոխված անուններով:

67. ՄԱՄԵ ՈՒ ԶԻՆԵ

Ըստ ավանդույթյան Մամեն Մուխուրզամինի Ալ փաշայի տղան է: Զինեն Զգիրա Բոտա քաղաքի էմիր Սևդինի աղջիկն է, Ղարաթաթղինի ու Աֆանի եղբոր՝ Ճականի նշանածը:

Աղավնակերպ փերիների միջնորդությամբ տեղի է ունենում Մամեի ու Զինեի հանդիպումը: Նրանք սիրահարվում են: Զինեին գտնելու նպատակով Մամեն ուղևորվում է Զգիրա Բոտա և հյուրընկալվում Ղարաթաթղինին: Ղարաթաթղինն ու եղբայրները իմանում են Մամեի ու Զինեի սիրո մասին: Նրանք Մամեին մեծահոգաբար դարձնում են իրենց մեծ եղբայրը և որոշում Զինեին ուզել Մամեի համար:

էմիր Սևդինի մոտ ծառայող Բաքըրե Ավանան, որի աղջկա ձեռքը Մամեն մերժել էր, որոշում է Մամեին ու Զինեին դժբախտացնել: Ի վերջո հասնում է իր նպատակին, դառնում է սիրահարների ողբերգական մահվան պատճառը:

Զայնագրված հատվածում աղավնիները աղոթում, խնդրում են աստծուն, որ Զինեի համար երկնքից աղավնու մորթի ուղարկի:

68. 69. ԳԼԱՎԻԻ ԲԵՅԹԸ

Ամուսնու երգ-ողբն է սիրած կնոջ գերեզմանին:

70. ՍՈՒԱԿԻ ԲԵՅԹԸ

Բեյթը ամբողջությամբ երգվում է: Մեր ձայնագրած հատվածում պատմվում է հետևյալը:

Ութսուն հազար հավքեր բողբոքում են առաքյալին, որ սոխակը լուսադեմին իր երգով խանգարում է իրենց բունը: Խնդրում են, որ առաքյալը սոխակին սպանի: Սոխակը ներկայանում է առաքյալին և խոնարհաբար հարցնում բողբոքի պատճառը:

71. ՆԱՄՐՈՒԹԻ ԲԵՅԹԸ¹⁷

Ա՛յ սիրտ, զարթնիր խոր քնից,
Աստծու ահը մի՛ մոռացիր,
Մահվան առջև մի՛ խեղճացիր:

72. ՀԵՅ ՍԻՐՏ

Նախորդ երգի տարբերակն է:

¹⁷ Բեյթը XVI դարի բուրգ բանաստեղծ Ֆակիե Տայրայի «Ай дьл вәрә» («Այ սիրտ արի») բանաստեղծության տարբերակն է: Բանաստեղծությունը լույս է տեսել Ա. Զաչանի «Գուլբա-հար» ժողովածուում, քրդերեն, Երևան, 1957, էջ 22:

Օրոր է, Ձինե¹⁸, օրոր, վաե՛ կրկնվող բառերով:

74. ՊԱՆԴՈՒԽՏ

Իմ պանդուխտին՝ խորովված աղավնուն,
Դրեցին թարմ հացի մեջ,
Չգիտեմ ո՞ւր ուղարկեցին:
Օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, վա՛յ ինձ, պանդուխտ,
Օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, վա՛յ ինձ, ընկերուհի:

75. ՆԱՐԵ¹⁹

Նարիկե, հո՛յ նարե, բավական է լացես:

76. ԸՆԿԵՐՈՒՂԻ

Հարսի նորահարս ընկերուհու թախծոտ երգն է.
Ես ու դու օտար ենք,
Լ՛ե, լե՛, լե՛, ընկերուհի,
Ես ու դու օտար ենք,
Լե՛, լե՛, լե՛, սիրելի:

77. ՀԱՐՍԻՆ ՏԱՐԱՆ

Հարսին տարա՛ն, տարա՛ն, տարա՛ն,
Յոթ ջրից այն կողմ տարան:
Հայրն ու մայրն անգութ են,
Ոչինչ չասացին:
Վա՛յ ինձ, պանդուխտ, վա՛յ ինձ:

78. ՊԱՆԴՈՒԽՏ

Աստծո խեղճ արարածն եմ,
Ճամփին բուսած ծառ եմ,
Հորս տանը կարոտ եմ:
Ա՛խ ինձ՝ խեղճիս,
Ա՛խ ինձ՝ պանդուխտիս:
Մազերս չեմ արձակի,
Չեմ լվա, չեմ սանրի,

¹⁸ Ձինե՛՝ աղջկա անուն:

¹⁹ Նարե՛՝ աղջկա անուն:

Մորս՝ ինձ լողացնելը չեմ մոռանա:
Ա՛խ ինձ՝ խեղճիս,
Ա՛խ ինձ՝ պանդուխտիս:

79. ՊԱՆԴՈՒԽՍ

Մոտ է նախորդ երգի բովանդակությանը:

80. ԻՄ ՊԱՆԴՈՒԽՍԻՆ ՏԱՐԱՆ

Իմ պանդուխտին տարան,
Տարան, տարան, տարան,
Յոթ սարի ետև տարան:
Արդյոք ո՞ւր տարան,
Վա՛յ ինձ, իմ պանդուխտ:

81. ԼՈԳԱՆՔ

Երգվում է հարսանիքին երաժիշտների գալու մասին, և վերջում՝
Հասուն փեսա է, լո՛,
Վեր կացրեք լոգանքի:

82. ԴԵՂԻՆ ԶՈՒԽԱՅՈՎ

Երգ-մաղթանք է՝ ուղղված դեղին շուխայով փեսային:

83. ԼԵ՛ ՎԱ՛Յ

Ես տեսա Զայթունը կանչեց ծամը կտրած հայլազին.
— Դե թող ցավի կրակը իմ ու քո հոր տունը բռնի:
Երեկոյան իմ հոր տան հիմքն ավերվեց,
Ոչ ոք ավերված հորս տանը չմնաց
Վրեժխնդիր լինելու համար:
Լե՛ վա՛յ, լե՛ վա՛յ, լե՛ վա՛յ, ա՛խ:

84. ԶԻԱՎՈՐ

Ծղբայրը ողբում է եղբոր՝ ձիավորի մահը, որը «կոտրել է իրենց տոհմի մեջքը, ավերել իր տունը»: Երգվում է եղբոր բարեմասնությունների, «սգով ու մառախուղով» պատված նրա տան ու անբուժելի վերքի մասին:

85. ԻՄ ԷՄԻՐ (ՌԱՖԻ ԶԱՎԻՇ)

Ռաֆի Զավիշի կինը ողբում է իր ամուսնու ճակատագիրը, որին Քուր-քիայի կառավարությունը դատապարտել է 100 տարով:

86. ԲՇԱՐԵ ԽԱՏՈ

Բշարե Խատոն դաշտում թաքնվում է Ալի Օսմանի մեծ զորքից:

87. ՔՈՐՕՂՈՒ ՀԱՅՐԸ

Որդին ողբում է իր հոր բանտարկվելը:

88. ԱՄԱՐ ԱՂԱ

Կինն անհանգստանում է ամուսնու համար, որը մեկնել է անհավասար կովի:

89. ԴԱՀԼԻՃ

Սուլթան Ռաշիդը եգիպտացիների շեյխին՝ Միրզային կանչել է տալիս իր մոտ: Շեյխ Միրզան, կռահելով սուլթանի նենգ դիտավորությունը, իր մոտ դաշույն է թաքցնում: Երբ սուլթանի թիկնապահները հարձակվում են նրա վրա, նա իր դաշույնով սպանում է 12 թիկնապահներին: Դաշույնի կոտորվելը նրա համար ճակատագրական է լինում, նա սպանվում է:

Ա՛խ դահլիճ, հա դահլիճ:

Վա՛յ լե՛, աստված շեն պահի,

ներսում չի հնչում այլևս, շեյխերի էմիրի՛

շեյխ Միրզայի ձայնը:

Ա՛խ դահլիճ,

նայում եմ Մալոյի հոր դահլիճին,

նայում եմ շեյխ Միրզայի դահլիճին:

Շեյխ Միրզան մեյդանում երեք անգամ կանչեց,

Ասաց.—Սուլթան Ռաշիդ, քո հավատը անիծեմ,

Ես մի դաշույն եմ կապել, բերանը արծաթ է, կոթը՝ ոսկրե:

Ես Ամանի բերդում սպանել եմ տասներկու թիկնապահներինդ, Տասներեքերորդին՝ դաշույնիս կոթը կոտորվել է:

Վեզիր, ծուռ շեյխ:

90. ՊԱՆԴՈՒԽՏ

Ես կգնամ Թուրքիայի զորքերի հրամանատարի մոտ,

Կասեմ.—Ձեր բախտն եմ ընկել,

Թեև Սբհանի աչքի լույս, Գոգարչինի հեծյալ՝

պանդուխտ երիտասարդին միք սպանի,

Մանր օրերին մեր գերդաստանի հույան է:

Պանդուխտ, լո՛, լո՛, լո՛, վա՛յ ինձ, պանդուխտ:

91. ԽԵՂՃ ԱԼՈ

Խեղճ Ալոն, նիհար ձիու ձիավորը,
Դուրս է եկել ՈւսըՎ փաշայի երեք որդիների դեմ կռվի:
ՈւսըՎ փաշան այս առավոտ հրացանից կրակել է,
Մի կաթիլ արյուն թափվել է դաշույնի կոթին:
Ձիավոր լո՛, ազնիվ լո՛, քաջ լո՛, փահլեան լո՛:
Ափսոս ձիավորին:

92. ՖԼԻՏԵ ՂՈՒՏՈՒՄ²⁰

Շամենն ձայնեց.

—Ֆլիտո՛, բալա՛, դու անարդար ես, մի՛ դնա այս
քարավանի դեմ:

Քարավանը Աթբանիեի Մամեինն է,
Այս երեք ամիս է ճանապարհ է գալիս,
Հե՛յ լո՛, բալա, անարդար ես:
Մայրդ կուրանա, հացի պակասություն է:

93. ԹՈՂ ՉԱՊՐԵՄ

Ողբ է՝ հերոսի մահվան կապակցությամբ:

94. ԹՈՂ ՉԱՊՐԵՄ

Ադոյի հոր վրանները խաբ-խաբ սարի վրա են,
Իրանի սահմանին:

Երբ Ադոյի հայրը մենակ մնաց
Թող օգնություն գային աշիրաթի մի քանի հեծյալները,
Հենց Քուրդիստանի աշիրաթից:

95. ԹՈՂ ՉԱՊՐԵՄ

Լո՛, թո՛ղ չապրեմ, շմնամ:

Լո, թո՛ղ չապրեմ, որբ շմնամ աշխարհում, լո՛, լո՛, լո՛:

96. ԽԵՂՃ ԳՈՒԼԵ

Արի՛, խեղճ Գուլե, ամառ է, անուշ ամառ է,

Խեղճ Գուլե, ամառ է, անուշ ամառ է:

Աշիրաթի մի քանի տներում լաց ու կոծ է:

Ասադե խելլտին բռնել բերել եմ ինձ հետ, խեղճը գերի է:

Արի՛, խեղճ Գուլե, խեղճ:

²⁰ Ֆլիտե Ղուտո՛ Ղուտոյի տղա Ֆլիտ:

97. ԱՐԻ ԵՂՆԻԿ

Արի եղնիկ այն սարը լե՛, այն սարը, հի՛, լե՛, լե՛,
Այն սարը հի՛, լե՛, լե՛, այն սարը:
Արի եղնիկ,
Ես կարծում էի եղնիկս իմն է,
Ինչ իմանայի, ընկերներս նենգ են,
Նրան ուրիշին տվեցին:
Սիրունիկ, սիրունիկ, եղնիկ սիրունիկ:

98. Ա՛Յ ՏՂԱ

Քեզ մատաղ, տղա, դու գնում ես, լե՛, ինձ էլ հետդ տար,
Վա՛յ տնաքանդ, ես մի փունջ խոտ կքաղեմ ձիուդ համար:
Երբ գնաս օտար երկիր,
Ասա.— Իմ գյուղալ աղավնին է, որին պահպանել եմ ինձ
համար, ինձ համար:

99. ՎԱ՛Յ ԻՆՁ, ՎԱ՛Յ ԻՆՁ

Գյուղացիք, տանեցիք, թող ոչ ոք բացի աղունիկ- գյուղալից
չասի.
«Մենք նազելի ենք, նազանքով ենք, մենք ազնիվ ենք»:
Վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ:

100. ՄՀՈ²¹

Մհո, իմ սիրտը ալ խնձոր է, խոր սրահ է,
Մտել եմ դաշտ, Մհոնգիս ձիու համար խոտ եմ քաղում:
Հա դե տղա, արի,
Խոսք տալուն մի մնա՝ կին շունես:
Մհո վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛, վի՛:

101. ՍԻՐՈՒՇԻ

Ով որ սպիտակ պարանոցից, ձախ աչքից, աչ աչքից,
Կարմիր այտից, կոկորդի վրայի զույգ խալերից համբույր առնի,
Մի դրախտի տուն իր աչքով կտեսնի:
Սիրունհի, սիրունհի, սիրունհի, սիրունհի:

²¹ Մհո՝ տղամարդու անուն:

102. ԱՅՇԱՆ

Այշան, Այշան, լուսաբացի երգն է, լե՛, լե՛, վեր կա՛ց,
Տուփի վարդաջուրը, լե՛, լե՛, լցրո՛ւ վրադ:
Որ Ահմադ աղայի Այշանի նման մեկը մարդու հոգու բարեկամը
լինի,

Մարդ դժբախտ ամուսնության, լե՛, լե՛, անունը չի կրի:
Աման արի՛, արի՛ լե՛, լե՛, Այշան լե՛:
Ահմադ աղայի աղջիկ, Զանգերանի տան հարս:

103. ԲԵՐԻՎԱՆԵ²²

էլե՛, բերիվանե, տնավեր, հպարտ-հպարտ մի շորորա,
է՛, ուէ՛, ուէ՛, ուէ՛, է՛, մի՛ շորորա:
Կուժդ վերցրու, մեր տան հետևի աղբյուրը գնա,
է՛, ուէ՛, ուէ՛, ուէ՛, աղբյուրը գնա՛:
Ա՛խ ջիգյարիս մի կողմն է սաղ մնացել, այն էլ մի վառիր:
Ա՛խ, մեռնում եմ, լե՛:

104. ԷՄԵ²³

Սիրո տառապանքները կրող երիտասարդի երգն է:

105. ԱՄԱ՛Ն, ԱՄԱ՛Ն

Արի՛, ամա՛ն, ամա՛ն, խենթուկ,
Ես քո բոյ բուսաթի գերին եմ,
էլ ո՛չ համբերություն, ո՛չ էլ հանգիստ ունեմ:
Ե՛կ գեթ մեկ անգամ համբուրվենք,
Թո՛ղ սրտիս դարդը ցրվի:

106. ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԵԶ²⁴

Անբախտ աղջկա երգ-անեծքն է:

107. ՎԱ՛Յ. ԻՆՁ, շԵ՛Յ

Վա՛յ ինձ, հե՛յ, լե՛, վա՛յ ինձ, հե՛յ, լե՛, վա՛յ ինձ, հե՛յ,
Ես մի տուն կսարքեմ տների ներքևում,
Դուռ կդնեմ, սիրտս վրան:
Ես ընկել եմ անբան ամուսնու ձեռքը:
Վա՛յ ինձ, հա՛, վա՛յ ինձ, հե՛յ, վա՛յ ինձ, հե՛յ:

²² Բերիվանե՝ ոչխարներին կթի քշող աղջիկ:

²³ Էմե՛՝ աղջկա անուն:

²⁴ Երգի վերնագրի թարգմանությունը մոտավոր է:

Ահմադե Ռոնի, թող իմ ծնողները խեղ շտեմանեն,
 Ինձ ոնց շտվեցին համագյուղացի՝ Բարիի որդի Ահմադին,
 Ինձ տվել են գաճաճ, սպիտակահեր ծերունու, յոթնասուն
 տարեկան, յոթ կնոջ տեր՝ հորեղբորս որդուն:
 Ահմադո լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛, լո՛:

109. ԳՈԶԵ²⁶

Տնավեր, փուշ ու սին աշխարհ է,
 Ու՞մ է մնացել,
 Որ ինձ ու քեզ մնա:
 Արի՛, տանտիրուհի, տանտիրուհի, տանտիրուհի, տանտիրուհի,
 Տանտիրուհի, տանտիրուհի, տանտիրուհի, Գողալե:

110. ԽԱԶԱԼԵ

Լե՛, լե՛ հաղալ, խենթ հազալ,
 Ես եղնիկ եմ՝ ծառապատ սարի եղնիկ,
 Ես կարապ եմ՝ սառը գյուլի կարապ:
 Անցյալ տարի այս ժամանակ ես մի դեռահաս պատանու
 սիրելին էի,
 Այս տարի ընկել եմ այս անբանի ձեռքը:
 Իմ եղնիկ, հե՛յ, լե՛, լե՛,
 Իմ լավիկ, հե՛յ, լե՛, լե՛:

111. ՀԱՍՈՆԳՈՒ²⁷

«Ինչպե՞ս պետք է լինի իմ վիճակը» հարցնում է աղջիկը,
 որը կռիվ գնացող իր սիրեցյալի համար հոգում է զենք ձարել:

112. ՍԵՎ ՄԱՇԻԿԱՎՈՐ

Ասում է. «Եթե իմ հոր տունը հյուր գաս,
 Տեղդ կգցեմ օդայում:
 Երկու ալ նոերս քեզ կնվիրեմ,
 Նրանցով կզվարճանաս մինչև լուսաբաց,
 Որ լուսաբացին օտար երկիր գնալու լինես ինձնից
 նեղացած լմնաս»:

25 Ահմադե Ռոնի՝ Ռոնիի տղա Ահմադ:

26 Գողե՛ աղջկա անուն:

27 Հասունգո՛ տղամարդու անուն:

Դե՛ ամա՛ն, ամա՛ն, ամա՛ն, ամա՛ն, ամա՛ն,
ամա՛ն, ամա՛ն,

Ամա՛ն, ամա՛ն, սև մաշիկավոր:

113. ՀԵ՛Յ, ՀԵ՛Յ ԳԱՎՐԵ՝²⁸

Հե՛յ տնավեր,

Յայլան ցուրտ է, արի կես գիշերին վերմակը վրաս գցիր,

Եթե ծնողներս հարցնեն. «Այդ ո՞վ էր»,

Ես կասեմ. «Հիվանդ եմ, ծանր հիվանդ եմ, լոխման հեքիմն
էր ինձ տես եկավ»:

Հե՛յ լե խենթուկ, ինձ հալ ու մաշ արիր:

114. ԷԼԵ՛ ՄԱՅՐԵ

Ես ասացի.— Կշեռքապան, ես քո և աստծո բախտն եմ ընկել

Արի իմ ու Մայրամի մեղքերը կշռի, որինս է ծանր, որինս թեթև:

Յա՛ր, յա՛ր, յա՛ր, յա՛ր, յա՛ր, յա՛ր Մայրամե՛:

Մայրը՝ թրքուհի, հայրը՝ աղբբեջան:

Տուփ՝ առանց դեղերի,

Մատիտով գծված շամամ,

Ես խեղճ եմ, աղքատ եմ, կարոտել եմ քեզ:

115. ՕՐՈՐ-ՕՐՈՐ (ՋՔՐԻԻ)

Վեպի հիմքում բեգի աղչկա՝ Բնավշի և հովիվ Ջբրիի սիրո պատմու-
թյունն է:

Զայնագրված հատվածը Բնավշի երգն է, որը հասկացնում է Ջբրիին, որ
իրեն փախցնի:

116. ԶԱՄԲՅՈՒՂԱՎԱՃԱՌ

Վեպը ամբողջությամբ երգվում է: Վարդ խանումը պատշգամբից նկա-
տում է զամբյուղավաճառին և սիրահետում նրան: Զամբյուղավաճառը չի
կարողանում ազատվել խանումից և ինքնասպան է լինում:

117. ՍԵՎԱ ՀԱԶՈ՝²⁹

Որդին երազում տեսել է Սևա Հաջոյին, որի հետ մատանիներ են փո-
խանակել: Հակառակ մոր ցանկությանը տղան մեկնում է Թուլուխամ քա-
ղաքը՝ գտնելու Սևա Հաջոյին: Ճանապարհին հանդիպում է մի հովվի, որը
ևս սիրահարված է Սևեին: Վեց տարի ծառայել է Սևեի հոր մոտ, յոթը լը-

²⁸ Գավրե՛ աղջկան փաղաքշող բառ:

²⁹ Սևա Հաջո՛ Հաջոյի աղջիկ Սևե:

քանալուն պես, ըստ պայմանավորվածության, պետք է ամուսնանա Սևեի հետ:

Զիրավորը շտապում, հասնում է Թուլուխամ քաղաքը, հանդիպում է Սևեին: Սևեն հայտնում է իր համաձայնությունը ամուսնության համար:

Վիրավորված հովիվը, տարիներ հետո, դենք ու վրահով գալիս է Սևա Հաջոյի ամուսնու վրա կոխի: Սևա Հաջոյի ամուսինը իր գեղեցկատեսիլ քրոջը կնություն է տալիս հովիվին, և հաշտվում են:

Մեր ձայնագրած հատվածը մոր և որդու, այնուհետև որդու և հովիվ երկխոսությունն է:

118. ՄԱՄԵ, ԱՅՇԵ

Վեպը ամբողջությամբ երգվում է:

Մամեն զինվորագրվել է 7 տարով, թողնելով տանը ծեր մորն ու հարսնացուին՝ Այշեին: Մայրը դիմում է կառավարությանը՝ իր որդուն ժամկետից շուտ ազատելու համար: Նրա խնդրանքը հարգվում է: Մամեն գիշերով հասնում է տուն: Առավոտյան շճանաշելով Այշեի հետ քնած իր որդուն, Այշեի պատվի համար մայրը որդեսպան է դառնում:

Ճշում է Այշեն,

Տնքում է Մամեն:

—Մամե՛, բալա՛, Մամե՛,

Մորդ աչքի լույսը մարե՞լ էր,

Ինչպե՞ս շճանաշեց իր զարիբին:

119. ՄԱՄԵ, ԱՅՇԵ

Նախորդ երգի տարբերակն է:

120. ՄԱՄԵ ՈՒ ԶԻՆԵ³⁰

Ձայնագրված հատվածում պատմվում է Մամեի ու Զինեի առաջին հանդիպման մասին:

121. ՇԵՅԽ ՄՈՒՍԱ

Յոթ եղբայրների միակ քրոջ համար խնամախոսներ են գալիս: Վեց եղբայրները մերժում են նրանց, մինչդեռ փոքրը՝ շեյխ Մուսան համաձայնվում է և այդ առիթով գծտվում եղբայրների հետ: Խնամախոսների և վեց եղբայրների միջև կոխի է սկսվում: Հերթով զոհվում են վեց եղբայրները: Վերջում միայն, քրոջ թախանձանքներից հետո, կովի դաշտ է դուրս գալիս շեյխ Մուսան և վրեժխնդիր լինում եղբայրների համար:

Գրի առնված հատվածը քրոջ երգն է՝ ուղղված շեյխ Մուսային:

³⁰ «Մամե ու Զինե» վեպի բովանդակությունը տե՛ս 204 էջում:

122. ԴԱՎՐԵՇՆ ԱՎԴԻ

Դավրեշն Ավդին քրդական ավանդական հերոսներից է՝ օժտված գերբնական ուժով, խելքով ու գեղեցկությամբ: Հերոսն ընկնում է արաբ զինվորների դեմ մղվող անհավասար կռվում:

Ձայնագրված հատվածը Դավրեշի Ավդիի սիրած աղջկա երգն է:

Ա՛յ սիրուն, ա՛յ սիրուն, ա՛յ սիրուն,
Հորս տունը հյուր արի,
Նստելու համար կղնեմ զույգ խորասանի թաղիքներ,
Քեզ համար կմորթեմ առաջին մաքին:
Եթե ծնողներս հարցրին.— Ու՞ր է կարմիր մաքին,
Իս կասեմ.— Թո՛ն էր, ձյուն էր, անձրև էր,
Օտար տղա էր շոբանը, սիրտը շցավեց, հանդից շքերեց:
Չապրե՛մ ես, շապրե՛մ ես,
Չապրե՛մ ես, ա՛յ սիրուն:

123. ԿՅԱՌ ՈՒ ՔՈՒՐԿ

Գեղեցկուհի Փարիշանի հայրը՝ Ամար աղան որպես իր աղջկա գլխագին պահանջում է արաբական էմիրի հուշակավոր Բեշան զամբիկը: Այս պայմանն ընդունում է Կյառի եղբայրը՝ Քուլըկը: Զամբիկին տիրանալու նպատակով եղբայրները մեկնում են էմիրի երկիրը և մարտի մեջ մտնում իրենց յոթ քեռիների հետ: Զոհվում են վեց քեռիները և եղբայրներից մեկը՝ Քուլըկը: Կյառը վերցնում է եղբոր դիակն ու Բեշան զամբիկը և վերադառնում հայրենիք: Քանի որ Քուլըկը մահացել էր, Ամար աղան դժուր է իր խոստումը և աղջկան չի տալիս Բեշան զամբիկը բերողին՝ Քուլըկի եղբորը: Հոգեկան ծանր կացության մեջ եղբայրների մայրը՝ Վարդակը հերոսական ջանք է գործադրում զսպելու համար իր խոր վիշտը և ստիպում Ամուր աղային՝ կատարել իր խոստումը:

Ձայնագրված հատվածը մոր անեծքն է՝ ուղղված Ամար աղային:

124. ԽԱՋԵ ՈՒ ՍԻԱԲԱՆԴ

Սիփան սարի որսորդ Սիաբանդի Սլիվին սիրահարվում է հաջեին, որը էմիրի տղայի նշանածն է: Նրանց հարսանիքի օրը Սիաբանդին հաջողվում է փախցնել հաջեին: Սարում հաջեն ականատես է լինում վայրի ցուլերի կովին, որն ակամա համեմատում է Սիաբանդի ու էմիրի կողմնակիցների կովի հետ ու արտասվում: Քնած Սիաբանդը հաջեի արցունքները անձրև կարծելով արթնանում է և որոշում հաղթած ցուլին սպանել՝ մինչդեռ ցուլը նրան գցում է ձորը: հաջեն երկար սպասելուց հետո իջնում է և Սիաբանդին գտնում խոր ձորում՝ մահամերձ: հաջեի եղբայրները գտնում են հաջեին և

փորձում վերադարձնել տուն: հաջեն կես ճանապարհից, ինչ որ պատրվա-
կով հետ է մնում և իրեն գցում նույն ձորը:

Ձայնագրված հատվածը հաջեի ու Սիաբանդի վերջին երկխոսութունն է.

Սիաբանդն ասաց.—Ի՛մ հաջե, մի՛ լա,
վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, սիրունս, մի՛ լա,
Սև աչքերից արցունքներ մի՛ թափի,
Դավաճան է աշխարհը՝ ու՛մն է մնացել, որ քեզ ու
Սիաբանդն Սլիվիին մնա:

հաջեն ասաց.—Սիաբանդ, նայում եմ ես Սիփան հլատին,
վա՛յ ինձ,
Թող ավերվեր վայրի ցուլի տիրոջ տունը՝
Ինչպե՞ս Սիփան հլատի կատարին բաժանեց
հարսին ու փեսային իրարից:

125. ԽԱԶԱԼԵ

Այո փաշան հարձակվում է մի գյուղի վրա և հաղթում: Այդ գյուղից իր
հետ տանում է երկու երեխաների մորը՝ հազալ անունով մի գեղեցկուհու:
Ձայնագրված հատվածը հազալի ամուսնու երգն է.

էլե՛, հազալիս հասել են ծեր Այո փաշայի թալանչիները:
Այո փաշա, դու քո աստվածը,
հազալիս բաց թո՛ղ, բաց թո՛ղ, բաց թո՛ղ,
հազալիս երկու ձագերը Շանգալ սարում բառաչում են:
հազալիս բաց թո՛ղ, բաց թո՛ղ, բաց թո՛ղ, բաց թո՛ղ, բաց
թո՛ղ բաց թո՛ղ:

126. ԵՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՍԱՐԵՐՆ ԵՆ

Երգիչը ձայնում է ազգությամբ արաբին, որ իր ճանապարհը շփակի,
քանզի իր հայրենիքը սարերն են, ուր թեժ կռիվ է գնում: Գովերգվում են
քուրդ պարտիզանները:

127. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՓԱՇԱ

Անդրանիկ փաշեն կանչեց ասավ.
—Եղբայրնե՛ր, բարեկամնե՛ր,
Դուք քաջ եղեք ու քաջ կռվեցեք,
վաղը արդեն կեսօրին ա՛յն անտեր Բաշկալի մատուցում
կկոտորեմ, կջնջեմ իսպառ թուրք զորքին:

Լե՛ վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն,
վա՛ն, վա՛ն, վա՛ն,
Լո՛ հայրիկ, կոհի՛վ է, դժվար կոհի՛վ է,
Աստծուն հայտնի է, Անդրանիկ փաշեն տղամարդ
տղամարդ է:

128. ԱՎԳԸԼ ՄԱԶԻՏ

Ավդըլ Մաջիտը խնդրում է իր որդուն՝ Տաժդինին, որ Բշերիի դաշտում դուրս շգա կովի, մանավանդ, որ եղանակն էլ վատ է: Ուշ աշուն է, սարերում ձյուն է գալիս, իսկ դաշտում՝ անձրև:

129. ՀՈՐԱՔՈՒՅՐ

Մարտերում մեծ քաջություն ցուցաբերած Մահմադե Ալին հյուրընկալվում է իր հորաքրոջ տանը: Հակառակորդի կողմից կաշառված հորաքույրը նենգաբար սպանում է եղբոր որդուն:

Երգվող հատվածը հերոսի գովքն է, միաժամանակ նախատինք հորաքրոջ հասցեին.

Արի՛ հեյլե՛, արի՛ հեյլե՛, հեյլե՛,
Արի՛ հեյլե՛, հեյլե՛,
Անխի՛ղձ հորաքույր, անհավատ հորաքույր,
Թող ժայռից գլորվեիր,
Թող քո՛ անհավատիդ թևերը ջարդվեին մինչև բազուկները:
Այս երեք օր է, երեք գիշեր է՝ մի գնդակ է ետևից խփել
Մահմադե Ալի բեգին:
Գնդակը վերքումն է մնացել:
Դե հեյլե՛, հեյլե՛, հեյլե՛, հեյլե՛, լե՛:
Հեյլե՛, հեյլե՛, հեյլե՛, հեյլե՛, հեյլե՛:

130. ԱՐԻ ԼՈ՛, ԼՈ՛

Վրանները հանգրվանել են Ուսո բեգի դաշտում: Չգիտեն, թե ինչու հեծյալներից գեղեցիկը տխուր տրամադրություն մեջ է:

131. ԶԱՆԳԻՐ ԱՂԱՅԻՐ³¹

Գովերգվում է Զանգիր աղայի քաջությունը:

³¹ Զանգիր աղան 1918 թ. Սարդարապատի հերոսամարտի ղեկավարներից է:

Անհավատ Մխսե Ախաջանը Ստամբուլի հեռագրատանը շտապ-շտապ զանգահարում է (հավանաբար աղային մատնելու համար): Իսկ աղան, փոխանակ փախչելու, նստում է կառքի մեջ, որտեղ կարող են նրան նկատել և: զցել Ախդինի բերդը:

133. ՍՈՆԱԿԸ ՎԱՐԴԻՆ ՀՅՈՒՐ ԵՂԱՎ

Սիրահարված երգիչը, սոխակի վարդին հյուր լինելու պատմության նրկարագրությանմբ, ալեգորիկ ձևով կարծեք իր սիրունուն տեսնելու, նրան հյուրընկալելու ցանկությունն է արտահայտում:

134. ԱՎԴԱԼԵ ԶԱՅՆԵ

Ավդալե Զայնեն երգում է իր կույր ու դժբախտ վիճակը: «Ես կույր եմ ու դժբախտ: Ծերությունը ինձ հյուրընկալեց, երիտասարդությունը ինձնից հեռացավ, աղջիկներն ու կանայք ինձնից երես թեքեցին», և

ինչո՞ւ մի բարի մարդ չկա,
Ավդալե Զայնեի ձեռքից բռնի հեքիմների մոտ տանի:

135. ԱՎԴԱԼԵ ԶԱՅՆԸԿԵ

Կույր Ավդալե Զայնրկեն դիմում է վիրավոր կոունկին. «Քո ձայնից զգացվում է, որ թևերդ կոտրված են: Ես էլ կույր եմ: Արի իրար օգնենք, գընանք շեյխ Ամադինի օջախը»: Պատմում է իր ապրած երջանիկ օրերի ու ներկա դժբախտության մասին:

136. ԱՎԴԱԼԵ ԶԱՅՆԵ

Ավդալե Զայնեն ասում է.
— Թամո լա՞ն³², ես Ավդալե Զայնեն եմ,
Ջրերի շարուրն եմ, գիշերվա սոխակն եմ,
Աշխարհի կարգասացն ու հեքիմն եմ,
Սուրմալուի Մամադ բեգի երգիչն եմ,
էմիրների և իշխանների մոտ արժանի մի տղամարդ:

³² Լաո՝ որդի:

Անցյալ տարի այս ժամունակ նստած էի մեջլիսներում,
Այս տարի ճակատագրի քամին երկու աչքս կուրացրեց,
Խեղճ ու անձար եմ մնացել աշխարհում:
Ա՛խ, աշխարհ, ա՛խ, կուրություն,
Քամո, լա՛ո, մահը լավ է տկարությունից:

137. ԱՎԴԱԼԵ ԶԱՅՆԸԿԵ

Երգում է Ավդալե Զայնեի «մի հոր ու մոր համը ունեցող» եղբայրը: Երգիչը կույր Զայնեի վիճակը համեմատում է վիրավոր կռունկի վիճակի հետ ու խնդրում արար աշխարհին՝ Զայնեի աչքերը բուժել և վիրավոր՝ կանչը «երկիր ու երկինք» հասնող կռունկի թևերը ապաքինել:

Institut kurde de Paris

Մ Ա Ն Ո Ւ Ա Գ Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ն Ե Ր

№ 92, 94, 96, 97, 99—101, 103, 106, 108—110, 112—116, 118, 120, 122—125, 133 և 136 երգերը նախապես ձայնագրվել են ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր ռադիոյի և հեռուստատեսության պետական կոմիտեում, որոշ մասը անձամբ մեր մասնակցությամբ, այնտեղ որպես երաժշտական հաղորդումների խմբագիր աշխատելու ընթացքում: Դրանցից մի քանիսը՝ երաժշտության այլ մեկնաբանմամբ հրատարակվել են Զ. Զալիլի «Քրդական ժողովրդական երգերի» ժողովածուներում (Երևան 1964, 1977):

Բոլոր երգերը վերծանված են մեքենայական ձայնագրությունից, բացառությամբ № 78, 82 երգերի, որոնք նոտագրվել են կենդանի կատարումից: Խոսքերի, երբեմն և մեղեդիների առումով որոշ երգեր գրի ենք առել երկուական օրինակներով: Դրանք են՝ № 28 և 29, 33 և 34, 37 և 38, 46 և 47, 60 և 61, 65 և 66, 68 և 69, 71 և 72, 135 և 136 երգերը:

Կարգալու հարմարության համար № 100, 101, 107, 108, 114, 123, 124, 133, 136 երգերը գրի ենք առել օկտավա, իսկ 126-ը կվինտա վեր:

№ 42 «Ավրժոկ» երգը փոխհաջորդաբար կատարում են երկու հոգևորական՝ տուն առ տուն: Նման երգերը կոչվում են նաև «Իջումառ» («Հայմառ»):

№ 32, 53, 54 «Նուրիսո», «Ջնդիո վեր կաց», «Մանդո մի լար» բելլերը մենք ենք վերնագրել ըստ առաջին և հաճախ կրկնվող բառերի. ի տարբերություն մյուս երգերի, որոնց վերնագրերը երգերի հետ հաղորդել են ինֆորմատորները:

№ 60 «Իբրահիմ կղբո մասին» բելլի խոսքերի վերջին երկու տունը լրացրել է շեյխ Ալիե Համզան (Արզնի):

№ 83, 84 թաղման ձեսի երգերը ձայնագրվել են ձեսի պրոցեսից դուրս:

№ 84 «Զիավոր» երգի խոսքերում ճՅՐԻՇՅՐ բառը պարզ չի լսվում, վերծանել ենք ենթադրաբար:

№ 87 «Քորոզու Վայրը» երգի մի տարբերակը հաճախ հնչում է Լրանի Քերմանշահ քաղաքից տրվող քրդերեն ոտդիոհաղորդումների ընթացքում. Մայլում խանումի կատարմամբ:

№ 95 «Թող շալրեմ» երգը քրդական երգերի մեքենայական ձայնագրություններից ամենահինն է, և այս առումով առանձնապես արժեքավոր է: Վատ հնչող, շհասկացվող բառերի փոխարեն գծիկներ են դրված:

№ 100 «Մհո» երգի ձայնագրությունը պահվում է ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր ռադիոյի և հեռուստատեսության պետական կոմիտեի ձայնագրարանում: Երգն ունի նվագակցություն, որ դուրսիկով կատարում է Խալիլե Ավդյան (Երևան): Դործիքային մասը կոմպոզիտոր Տ. Մանսուրյանը օգտագործել է «Նուան գույնը» կինոնկարի երաժշտության համար:

№ 104 «Էմե» և մյուս երգերի բանաստեղծական տեքստում թավատառ բառերը աբստասանվում են:

№ 110 «Աշխարհը դրդաց» դավը, ի տարբերություն նույն ժանրի մյուս երգերի, երկամասանի է՝ բաղկացած երաժշտական տարբեր շարադրանք ունեցող հատվածներից: Նման երգեր լայնորեն տարածված են իրաքյան Քուրդիստանում:

№ 116 «Զամբյուղավաճառ» վեպը քրդական միջնադարյան վեպերից է: Այն կապված է միջնադարի քաղաքային բարքերի հետ: Զայնագրված հատվածը ևս մոտիկ է քաղաքային երգերին, հետևաբար այն միջնադարյան քաղաքային երգ է: «Զամբյուղավաճառի» մեկ այլ տարբերակ ձայնագրել է Սպ. Մելիքյանը (տե՛ս Սպ. Մելիքյանի «Շայ ժողովրդական երգեր և պարեր» ժողովածուի առաջին հատորի № 6 երգը, Երևան, 1949):

№ 119 «Մամե, Այշե» երգի նոտային վերծանությունում փակագծի մեջ վերցված տողատակի առաջին վանկերը (Վ. ՁԾ) երգիչը կատարում է կարծեք ինքն իրեն նախապատրաստելու համար: Դրանք երգի բովանդակության հետ կապ չունեն և տեքստում չենք գրանցել: Նրաման դեպք առկա է մի քանի այլ երգերում ևս:

№ 130 «Արի լո, լո» երգի մեքենայական ձայնագրության մեջ համեմատաբար լավ են հնչում երգի երրորդ և չորրորդ տները, որոնք և ներկայացրել ենք:

№ 134—137 «Ավղալե Զայնե» վերնագրով երգերը աշուղ Ավղալե Զայնեինն են: Ժողովուրդը նրա երգերը պահպանել է հեղինակի անունով:

«Մամե Զինե» վեպը ունի միջնադարյան ծագում: Հայտնի է նաև միջնադարի քուրդ անվանի բանաստեղծ Ահմադե խանիի (XVI դար) նույնանուն պոեմը: «Մամե Զինեից» գրի ենք առել երգվող երկու տարբերակ: Առաջինը երգվում է միջնադարյան բնիթի եղանակով, մյուսը մասամբ հիշեցնելով բնիթերին, ավելի մոտիկ է վիպերգերին: Այդ պատճառով դրանք տեղադրվել են ժողովածուի տարբեր բաժիններում (տե՛ս № 67 և 120):

Institut kurde de Paris

Տեղեկություններ կառուցողների մասին և նայագրողներ

№	Նրանք վերնագիրը	Նրանց անունը	Բնակավայրը	Ցանկերը	Չափագրողները
1	2	3	4	5	6
1.	Լալայե	Ռեանա Տահար	Հոկտեմբերյան, Մարզաբարապետ	9	Կարլոսյան
2.	Մազիկ-սագիկ	Յիզգանա Ահմե	Էջմիածին, Ֆերիկ	28	տնային տնտեսուհի
3.	Ճախարախ	Նարայ հրիկ	Արագած, Ռյա թագա	33	ծառայող
4.	Իլինկ	Թեղբուն Քամո	Աջտարակ, Նորակերտ	37	կոլտնտեսուհի
5.	Նագե	Գազրեղե Գյալաշ	Աջտարակ, Շամիրամ	45	՝
6.	Կա յ լու՛ր	Մլրտե Ռենդա	Արագած, Ռյա թագա	18	ուսանող
7.	Իմ խանն	Մուկա Ագրեա	Էջմիածին, Արշալույս	45	տն, տնտեսուհի
8.	Հաքոբո շորորա	Գազարա Գուրջին	Ներան, Կառնիկերտի	21	՝
9.	Նրիտ հովիվ	Արշակ Մարգարյան	Արագած, Ալազյազ	35	ծառայող
10.	Աբել, Լո	Վուրթա Պուր	Արագած, Ռյա թագա	60	թղթակառու
11.	Նա՛ր, վա՛յ Նա՛ր	Վուրթա Պուր	Հոկտեմբերյան, Շենակած	24	ուսանող
12.	Պագալե	Մաջիտե Պուր	Էջմիածին, Ֆերիկ	60	թղթակառու
13.	Կարե	(տե՛ս ծանոթ. № 10)	Էջմիածին, Ֆերիկ	27	ծառայող
14.	Մլ՛ գնա ջրե	Ռասայե Մուկոզ	Մոսկիա (Քուրթիայի Գրաբեր բաղաբեղ)	25	ուսանող
15.	Սու մի հոլ սարքեցի	(տե՛ս ծանոթ. № 10)	Քրիտիկ	48	տն, տնտեսուհի
16.	Կանչու. մ եմ թաշ-կենդակով	Աննազ Հատան	Աջտարակ	40	ծառայող
17.	Մալրամե	Բաջա Համե			
18.	Հա՛ր բերի	Մրջանա Մամանդ			
19.	Լե՛ր վարդե				
20.	Մսիկ Զոյանար				
21.	Հաջի սաղա				
22.	Գորլիա, գորխա				
23.	Լո՛յ, վա՛յ ինձ				
24.	Գեղեցիկու. Նրնեղի երգը				
25.	Փեռա				
26.	Փեռա				
27.	Տուր ինձ իմ հարսին				
28.	Շարճարդինի դապի՛շ				
29.	Շարճարդինի դապի՛լ				

Ա. Քոչարյան, 1939—41
 ՔՔ, տե՛ս Ա. Քոչարյանի
 նայագրողների կա-
 տալիզը № 4, (ՀՍՍՀ ԳԱ
 արվեստի ինստիտուտ)

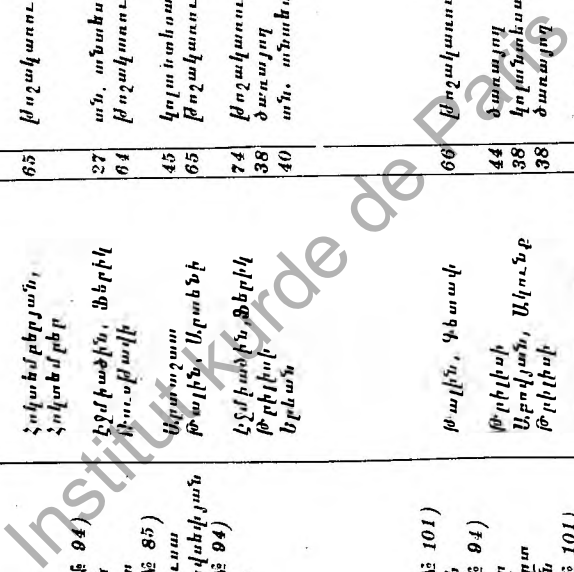
Ա. Քոչարյան, տե՛ս
 նույն տեղում, № 22

1	2	3	4	5	6	7
30	Շարժարկի նի դավի	(տե՛ս ծանոթ. № 17)	Աշտարակ	80	Քոչակառու	
31	Շարժարկի նի դավի	Մորթիքի Մանուկ	Արագած	65	՝-->	
32	Նուրբին	Փիր Ալի	Արագած, Միխան	38	ձուռայր	
33	Գլմ-ղլմ	Ֆեդրիկե Ուրլի				
34	Գլմ-ղլմ	(տե՛ս ծանոթ. № 23)				
35	Գլմ-ղլմ	՝-->				
36	Հառան, հուսնին	Ալեք Տաստի	Արագած, Ռյա թագա	76	Քոչակառու	
37	Սև ձի	(տե՛ս ծանոթ. № 33)				
38	Սև ձի					
39	Սաղանյա շեյխը և յրացի աղջիկը	Բայազա Մաֆի	Արագած, Ակջեն	60	Քոչակառու	
40	Ոււղլի նարյա	Բարթյե ֆյալաշ	Էջմիածին, Նորակերտ	24	ուսանող	
41	Ոււղլի նարյա	(տե՛ս ծանոթ. № 10)	Էջմիածին			
42	Լալլժոկ		Արագած			
43	Մաքուր ուկի եմ		՝-->			
44	Մ ուլլա Ֆարխադինի դավ		Էջմիածին			
45	Ամբողջ ժողովուրդը		Հովտեմբերյան			
46	Գուշակի դավ		՝-->			
47	Գուշակի դավ		Էջմիածին			
48	Յղիկի դավ		՝-->			
49	Կույի աղամարդու դավ		Էջմիածին			
50	Բողաբորի դավ		՝-->			
51	Յղիկի տան ծածկի դավ	(տե՛ս ծանոթ. № 40)	Էջմիածին	70	Քոչակառու	
52	Աշխարհը զորոց	՝-->				
53	Ննդիս, Վե՛ր կաց	(տե՛ս ծանոթ. № 41)	Արագած, Գեղիկ			
54	Մանդո՛, մի՛ լար	Քաստիքի Քուրդ				
55	Գեղի բեյթը	(տե՛ս ծանոթ. № 33)				
56	Լայի ու Մաջրուս	(տե՛ս ծանոթ. № 56)	Արագած, Գեղիկ	45	տե՛ս տնտեսուկի	
57	Լայի ու Մաջրուս	Գյուլիկարա Ակլա				
58	Մակի նի բեյթը	(տե՛ս ծանոթ. № 23)				
59	Մակի նի բեյթը					
60	Իբրանիմ եղբոր մասին	(տե՛ս ծանոթ. № 33)				
61	Իբրանիմ եղբոր մասին					

1	2	3	4	5	6	7
62.	Ուսուցիչ նախարհ	(տե՛ս ծանոթ. № 33) Ավիե Ակի	էջ 11-ածին, Վե՛նուզի՛ս սովխ.			
63.	Ուսուցիչ նախարհ	(տե՛ս ծանոթ. № 33)				
64.	Ֆարսիե ու Սոյա Ալ	(տե՛ս ծանոթ. № 33)				
65.	Ֆարսիե ու Սոյա Ալ	(տե՛ս ծանոթ. № 63)				
66.	Խաֆուկ ու Սոյա	(տե՛ս ծանոթ. № 38)				
67.	Մամե ու Զինե	(տե՛ս ծանոթ. № 63)				
68.	Գլազիի բեյթը	(տե՛ս ծանոթ. № 10)			37	Կոլոնտեսական
69.	Գլազիի բեյթը	Զեյի Ջարս				
70.	Սոխազի բեյթը	(տե՛ս ծանոթ. № 38)				
71.	Նամրուքի բեյթը	(տե՛ս ծանոթ. № 69)				
72.	Հե՛յ, սիրա	(տե՛ս ծանոթ. № 41)				
73.	Օրոյ	(տե՛ս ծանոթ. № 13)				
74.	Պանդուխտ	(տե՛ս ծանոթ. № 40)				
75.	Նարի	Ջարգիոն Հատան				
76.	Ընկերուհի	Բազա Համե և Տատմա Իսա				
77.	Հարսի նարան	3—3				
78.	Պանդուխտ	Զայնապա Իլո				
79.	Պանդուխտ	Գեորգ Մանուկյան			13, 34	տն, տնտեսուհի
80.	Իմ պանդուխտին	(տե՛ս ծանոթ. № 21)			56	3—3
81.	Լուգանք	(տե՛ս ծանոթ. № 79)				Ա. Քոչարյան, տե՛ս նույն տեղում, № 600
82.	Գեղին չուխարով	(տե՛ս ծանոթ. № 78)				
83.	Լե՛ վա՛յ	Քուրբան Ռաջ				
84.	Զիլազոյ	(տե՛ս ծան. № 33)				
85.	Իմ եմիր (Ռաֆի Չալիե)	Ֆատմա Իսա				Ա. Քոչարյան, № 476
86.	Բջարե ինտո	(տե՛ս ծան. № 79)				
87.	Գործողու ճայրը	Համոյե Ուսուցի				Ա. Քոչարյան, № 489
88.	Միմար պաղա	(տե՛ս ծան. № 79)				Ա. Քոչարյան, № 471
89.	Գանձիճ	Իրազիե Ռազիա				
90.	Պանդուխտ	(տե՛ս ծան. № 10)				
91.	Խեղճ Ալո	Զուրբե Շամո				
92.	Ֆիտե Դուտո	Ալիե Համադ				
93.	Թոյ Հապրեմ	(տե՛ս ծան. № 9)				
94.	Թոյ Հապրեմ	ԱՖոյե Ասպ				

1	2	3	4	5	6	7
95.	Թող չաղընձ4					
96.	Քեղճ Գուլի	Ֆեմալե կակո	չոփանձբոյան, չոփանձբոյ	65	թուշակաուու	Լուշան, 1908 թ., տե՛ս ՍՍՀՄ ԳԱ Լենինգրադի ուսումնական գրադ. - ն ինստ. - ի ձայնագրարանի Լուշանի հավաքածուի № 7 փաթեթը:
97.	Աբրե եղիկ	(տե՛ս ծան. № 94)	Էջմիածին, Յերիկ	27	տն. տնտեսուհի	
98.	Ա՛յ աղա	Գուլիբն Օսե	Խուսթալի	64	թուշակաուու	
99.	Վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ	Շափուկե Աղլիս				
100.	Մ՛ն	(տե՛ս ծան. № 85)	Արտաշատ	45	կոլտնտեսական թուշակաուու	
101.	Սիլուսէ	Մահմաթի Մուսա	Թալին, Աբսենի	65		
102.	Այշան	չոփանձնու չոփանձբոյան				
103.	Բեղիկահի	(տե՛ս ծան. № 94)				
104.	Իմի	Ամարե Քուզո	Էջմիածին, Յերիկ	74	թուշակաուու	
105.	Ամա՛ն, ամա՛ն	Աբրահիմ Ալի	Թրիթիսի	38	ծառայող	
106.	Լիւնիկի սեց	Բաղլա կազո	Երևան	40	տն. տնտեսուհի	
107.	Վա՛յ ինձ, ճե՛յ					
108.	Անձաղե Բոնի	(տե՛ս ծան. № 101)	Թալին, Գետափ	66	թուշակաուու	
109.	Գոգե	Իսկոյե Լադրի				
110.	Քաղալի	(տե՛ս ծան. № 94)	Թրիթիսի	44	ծառայող	
111.	չառնոց	Իսմայիլ Քոչոբ	Աբրվան, Ախուշբ	38	կոլտնտեսական	
112.	Սև մաշիկալոր	Մաջիտե Քուզո	Թրիթիսի	38	ծառայող	
113.	Ճե՛յ, ճե՛յ Գազրե	Քոչոբ չառն				
114.	Էլե՛ Մայրե	(տե՛ս ծան. № 101)				
115.	Օրբու-օրբ (Ջրի)	Մամե Քուզո	Աբրգած, Ալի թագա	60	կոլտնտեսական	
116.	Զամբուլազազանու	Կարապետե Քուզո	Էջմիածին, № 4 ուղեբոր	61	թուշակաուու	
117.	Սևա չառ	Աֆոն չառն	Էջմիածին, Յերիկ	42	կոլտնտեսական	
118.	Մամե, Այբե	(տե՛ս ծան. № 112)				
119.	Մամե, Այբե	(տե՛ս ծան. № 104)	Թալին, Ալիթանա	66	կոլտնտեսական	
120.	Մամե ու Ջիկե	Ադրան Քեզր	Թալին, Բառոժ	35		
121.	Շեյխ Մուսա	Շիրքնե Անմադ				
122.	Գալիեյե Ալիբ	(տե՛ս ծան. № 115)				

Չ. Էվալի, 1927 թ., տե՛ս
Բ. Կուշնարյանի ձայն-
նալըու թրուհների կա-
տալըու, № 117 (ԳԱ,
արվեստի ինստիտուտ):

1	2	3	4	5	6	7
123. Կյան ու Քուլըկ		(տե՛ս ծան. № 120)	Արագած, Ավչեն	64	Քոչակառու	
124. Պաչեն ու Մխարանդ		Մառլիկ Պատն (տե՛ս ծան. № 73)	Արտաշատ, Նորակերտ	60	Քոչակառու	
125. Պաղալե		Անտաղե Մատո	Աչտարակ, Շամիրամ	65	3—2	
126. Իմ հայրենիքը ուրբերն են		Անտաղե Մատո	Քրիստիսի	67	3—2	
127. Անդրանիկ յաշա		(տե՛ս ծան. № 12)				
128. Ավզը Մաջիս		(տե՛ս ծան. № 9)				
129. Հորաբույլ		(տե՛ս ծան. № 12)				
130. Արև լո՛, լո՛		Անտաղե Միրազի	Հոկոեմբերյան, Սոլեռական	66	Քոչակառու	
131. Չանդիր աղա		(տե՛ս ծան. № 12)				
132. Գե լո՛, լո՛		(տե՛ս ծան. № 87)				
133. Մոխալը վարդին հյուր եղավ		(տե՛ս ծան. № 89)				
134. Ավդալե Զոյնե		(տե՛ս ծան. № 116)	Քալին, Նազկո	68	Կուլտուրեսական	
135. Ավդալե Զոյնըկե		Տալոս Մալո				
136. Ավդալե Զոյնե						
137. Ավդալե Զոյնըկե						

1 Չանաբարդի անունը շնչված երգերի ձայնադրությունները հեղինակինն են:

2 Բնակավայրի բաժնուսմ գրանցել ենք քաղաքի կամ շրջանի, ապա՝ գյուղի անունը:

3 № 28—31, 43—52 հոդուր զավթերի ինֆորմատորները խնդրանքով նրանց մասին բացի բնակավայրից, այլ տեղեկություններ չենք հաղորդում:

4 № 95 և 107 երգերի ձայնադրությունները կատարողները մասին տեղեկություններ չեն հրատարակում:

Քննարկներ № 32, 36—42, 53—72

Հոգևոր երգեր

1. Ղապույտներ № 28—31, 43—52

Կենդանական երգեր

1. Մանկական երգեր № 1—2

2. Պարերգեր № 3—24

3. Միսային երգեր

ա) հարսանեկան ծեսի երգեր № 25—27, 74—82

բ) թաղման ծեսի երգեր № 83—84

4. Հնարանեկան կենցաղի երգեր

ա) օրոր № 73

5. Սիրային երգեր № 97—115

6. Վիպերգեր 115—125

7. էպոսի երգեր № 33—35

8. Պատմական երգեր

ա) երգ-ողբեր № 85—96

բ) հերոսական երգեր № 126—131

Աշուղական երգեր № 133—137

Institut kurde de Paris

КУРДСКИЕ НАРОДНЫЕ ПЕСНИ

(Резюме)

Курдская народная музыка, начиная с 60-х годов прошлого века, привлекала внимание многих музыкантов-исследователей. Собирали курдских песен более основательно занимались армянские музыканты: Комитас, Сп. Меликян, К. Закарян, С. Гаспарян, А. Кочарян, М. Тумаджан. В последние годы в эту работу включились курдские музыканты-фольклористы Дж. Джалил, Н. Джауари.

Сделанные записи имеют определенное значение для курдской фольклористики. Особо отмечается ценность записей Комитаса для научного исследования курдской музыки.

Учитывая то, что основную часть публикаций курдской песни составляют песни-пляски, автор стараясь охватить и образцы других жанров. В частности, удалось обнаружить также песни средневекового происхождения.

Если записанные песни по функции, тематике делятся на множество жанров, то по музыкальному складу они объединяются в несколько групп, которые представляют разные стили песенного творчества: танцевальный, речитативный, распевный и повествовательный. В каждую группу, таким образом, входят песни различных видов и жанров¹.

В первую группу входят детские (№ 1—2), плясовые песни (№ 3—24), народные и религиозные обрядовые песни, исполняющиеся в сопровождении танца (№ 25—32), а также маршеобразные песни из героического эпоса «Дым-дым» (№ 33—35). В этих песнях на первый план выступает четко организованный ритм, который определяет особенности музыки и стихосложения песен: четкость интонационных и ритмических соотношений, куплетность построения, основанная на повторении отдельных частей, несложность ладовой основы.

Во второй группе объединяются песни древнего происхождения: это речитативные образцы кавлов и бейтов. Кавлы—часть религиозного учения курдов-езидов (№ 43—47), бейты—поющиеся отрывки из мифологических поэм, а также песни на стихи средневековых поэтов (№ 36—42). Эти песни отличаются многократным повтором равных по длительности звуков, находящихся на одном уровне или на близком расстоянии. В части песен ангемитонное соотношение звуков. Песни несложного построения, основанные на повторении частей.

Основная часть кавлов и бейтов распевого изложения. Автором выдвинуто

¹ О жанровой системе курдских народных песен см.: Н. А. Джауари, Курдское народное песенное искусство (на арм. яз.), Ереван, 1976, с. 42—112.

предположение о профессиональном происхождении этих песен (№ 48—72). Распевны также колыбельные (№ 73) и свадебные песни (№ 74—82). В этих песнях на первый план выступает мелодия, в частности распевные интонации, которые обуславливают непрерывность развития ритмических рисунков, сравнительную сложность ладовой основы и соотношений частей песен.

Самобытность курдской музыки ярче раскрывается в песнях повествовательного характера: в похоронных (№ 83—84), в скорбных песнях о трагическом состоянии героев (№ 85—96), в любовных песнях (№ 97—114), в песнях-сказах (№ 115—125), в исторических (№ 126—132) и в ашугских песнях (№ 133—137). Эти песни сравнительно крупной формы, большого диапазона. В них главенствует поэтический текст, который своим своеобразным «свободным» стихосложением определяет интенсивно развивающийся, импровизационный характер мелодии и ритма, сложность ладовой основы с разными соотношениями ладовых сфер, импровизационность построений со сложным соотношением частей песен.

Научный аппарат сборника представлен на армянском языке.

Institut kurde de Paris

ԵՐԳԵՐԻ ԱՅՐՔԵՆԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

Андраник п'аша 175
 Аh'маде Р'они 136

Баве К'орог'ли 100

Бериване 129

Бәйт'а былбьл 83

Бәйт'а Геле 68

Бәйт'а Гьлави 82

Бәйт'а Мьскине 71, 72

Бәйт'а Нәмрут' 85

Боре р'әш 49, 51

Бук бьрн 90

Бьлбьл бу меване гөле 185

Бьшаре Хәто 99

Гази дькьм пе дәзмале 29

Гәдә лажко 118

Гоze 138

Горийә, горийә 35

Гөле деран 115

Дә ло, ло 183

Дәвреше 'вди 165

Домам 124

Дө шьвана 22

Дьм-дьм 44, 45, 46

Дьнийәе бу дәнгә 65

ман, эман 133

Ә'вдале Зәйне 187, 191

Ә'вдале Зәйньке 189, 193

Ә'вдъл Мәщит 177

Ә'йшан 127

Ә'мәр аг'а 101

Зава 39, 40

Зер' Зәйнәбе 33

Зер'әки сафи қорсьм 55

Зәмбилфьрош 152

Ибраһиме бьре 73, 75

Каре 27

Кәр' у К'өльк 167

Кондәра р'әше 144

К'а бьдә мьн букина мьн 40

К'урачае 134

К'ьлама зәрйә 38

Лавьжок 53

Ле вае 96

Ле Wәрде 32

Ләйле 17

Ләйле у Мәщнун 70

Ләйле у Мәщрум 69

Лой ль мьн 37

Лури 86

Лури-лури (Шьбри) 150

Ль мьн, ль мьн 120

Ль мьн һәе 135

Мәйрәме 30

Мәме, 'йше 156, 159

Мәме, Зинне 81, 162

Мәндө мәгри 68

Мәт'е 178

Мире мь (Р'афи Чавиш) 98

Мьн һоләк чекьр 28

Мьh'о 122

Назе 19
Наре 88
Нар вэй нар 24
Нэминь 112, 114
Нэчэ аве 27
Нурино 44

Сева Н'ашо 154
Сефил Э'ло 106
Сэрае 103
Сэршо 94
Сйаро 97

Т'эши 19

Усьбе Нэбйа 52
Усьве Нэбйа 52, 76, 77

Фэрхе у Стыа Ал 78, 79
Флите Qото 108

Хана мьн 21
Хэзале 26, 140, 171
Хэриба мьн бьрн 93
Хэрибе 87, 91, 92
Хэрибо 105
Хэфук у Стые 80
Хэше у Сйабэнд 169

Най-най Гэвре 146
Нэвале 89
Нэр бери 31
Нэр долав 18
Нере дьло 85

Ц'эсан, Н'бсейн 47
Н'эсонго 142
Н'эско шели 21
Н'эши аг'а 34

Чохнарвнши 95

Шехе Сэда'нйа у дота гөрша 51
Шех Муса 163

Шангир аг'а 181
Шьмло-щьмлэте 57
Шьндио р'абэ 67

Эле Мэйре 148
Эме 131

Qаз-qаз 17
Qэwле Борэборе 62
Qэwле к'оч'эка 58, 59
Qэwле мере шэнге 61
Qэwле мэллэ Фэрхэдин 56
Qэwле сэрханийа Эзид 63
Qэwле Шэрфэдине 41, 42, 43
Qэwле Эзид 60

Wэз нэминь 110
Wэй лур 20
Wэлате мьн ч'йайя 173
Wэрэ ло 23
Wэрэ ло, ло 180
Wэрэ Хэзал 117

Բ Ո Վ Ա Ն Կ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Առաջաբան 5
 Քրդական ժողովրդական երգեր 15

Պարսյից կերտվածքի երգեր

1. Ләйле— <i>լայլե</i>	17
2. Qаз— <i>qаз—Մաղիկ—սաղիկ</i>	17
3. һәр долав— <i>ճախարակ</i>	18
4. Т'эши— <i>իլիկ</i>	19
5. Назе— <i>նազե</i>	19
6. Wэй лур— <i>վա՛յ լո՛ւր</i>	20
7. Хана мын— <i>իմ խանե</i>	21
8. П'эсько вели— <i>չասըկո շորորա</i>	21
9. Дө шьвана— <i>ծրկու հովիվ</i>	22
10. Wэрэ ло— <i>Արե՛, լո</i>	23
11. Нар, wэй нар— <i>նա՛ր, վա՛յ նա՛ր</i>	24
12. Хэзале— <i>հազալե</i>	26
13. Каре— <i>կարե</i>	27
14. Нэчэ аве— <i>Մի՛ գնա ջրի</i>	27
15. Мын һолек чекьр— <i>ես մի հոլ սարքեցի</i>	28
16. Гази дькым пе дэзмаде— <i>կանչում եմ թաշկինակով</i>	29
17. Мәйрәме— <i>Մայրամե</i>	30
18. Нәр берн— <i>չա՛ր բերի</i>	31
19. Ле Wәрде— <i>լե՛ վարդե</i>	32
20. Зер' Зәйнәбе— <i>Ոսկի Չայնար</i>	33
21. П'эши аг'а— <i>չաջի աղա</i>	34
22. Горийә, горийә— <i>Գորիա, գորիա</i>	35
23. Лой ль мын— <i>լո՛յ, վա՛յ ինձ</i>	37
24. К'ылама зәйяа— <i>Քեղեցիկահիների երգը</i>	38
25. Зава— <i>Փեսա</i>	39
26. Зава— <i>Փեսա</i>	40
27. К'а бьдә мын букина мын— <i>Տու՛ր ինձ իմ հարսին</i>	40
28. Qәwле шәрфәдине— <i>Շարֆաղինի դավլ</i>	41
29. Qәwле шәрфәдине— <i>Շարֆաղինի դավլ</i>	41

30. Չափաքանը—Շարժարկի զապլ	42
31. Չափաքանը—Շարժարկի զապլ	43
32. Нурино—Նուրինո	44
33. Дым-дым—Դրմ-դրմ	44
34. Дым-дым—Դրմ-դրմ	45
35. Дым-дым—Դրմ-դրմ	46

Ասերգային կերտվածքի երգեր

36. Н'эсэн, Н'өсейн—Հասան, Հուսան	47
37. Боре р'эш—Սև ձի	49
38. Боре р'эш—Սև ձի	51
39. Шеке Сэда'ниа у дота гөрша—Սողանյա շեյիսը և վրացի աղջիկը	51
40. Усьве Нэбйа—Ուսըվե Նարյա	52
41. Усьве Нэбйа—Ուսըբե Նարյա	52
42. Лавъжок—Լավըժոկ	53
43. Зер'эки сафи қорсым—Մարուր ոսկի ետ	55
44. Չափաքանը մալի Բարձրին—Մուլա Ֆարսուարկի զապլ	56
45. Шьмло-шьмлэте—Սյմող ժողովուրդը	57
46. Չափաքանը—Գուշակի զապլ	58
47. Չափաքանը—Գուշակի զապլ	59

Երգային կերտվածքի երգեր

48. Չափաքանը—Եղիշի զապլ	60
49. Չափաքանը—Կարող աղամարդու զապլ	61
50. Չափաքանը—Բորբորի զապլ	62
51. Չափաքանը—Սարգիս Եզնի—Եղիշի առն ծածկի զապլ	63
52. Дыһае бу дэнгэ—Աշխարհը դրոշմի	65
53. Шьндно р'абэ (бэйта сьбе)—Ջնդիտ, վե'ր կայ (լուսաբացի բեյթ)	67
54. Мэндо мэри—Մանդո, մի' լար	68
55. Бэйт'а Геле—Գելեի բեյթը	68
56. Лэйле у Мэщрум—Լայլե ու Մաջրուս	69
57. Лэйле у Мэщун—Լայլե ու Մաջնուս	70
58. Бэйт'а Мьскине—Մսկիների բեյթը	71
59. Бэйт'а Мьскине—Մսկիների բեյթը	72
60. Ибраһиме бьре—Իբրահիմ եղրոր մասին	73
61. Ибраһиме бьре—Իբրահիմ եղրոր մասին	75
62. Усьве Нэбйа—Ուսըվե Նարյա	76
63. Усьве Нэбйа—Ուսըբե Նարյա	77
64. Фэрхе у Стйа Ал—Ֆարսուս ու Սայա Ալ	78
65. Фэрхе у Стйа Ал—Ֆարսուս ու Սայա Ալ	79
66. Хэфук у Стйе—Խաֆուկ ու Սոյե	80
67. Мэме, Зине—Մամե, Ջինե	81
68. Бэйт'а Гьлави—Գլավիի բեյթը	82
69. Бэйт'а Гьлави—Գլավիի բեյթը	82
70. Бэйт'а Бьлбьл—Սոլսակի բեյթը	83

71. Բայտ'а Нәмрут'—Նամրուժի բեյթը	85
72. Нәре дьао—Հե՛յ սիրտ	85
73. Лурн—Օրոր	86
74. Хәрибе—Պանդուխտ	87
75. Нәре—Նարե	88
76. Դәвалե—Ընկերուհի	89
77. Бук бьрьн—Հարսին տարան	90
78. Хәрибе—Պանդուխտ	91
79. Хәрибе—Պանդուխտ	92
80. Хәриба мын бьрьн—Իմ պանդուխտին տարան	93
81. Сәршо—Լոգանը	94
82. Чөхнарьнци—Դեղին շուխարի	95

Պատմողական կերպարների երգեր

83. Ле ваз—Լե՛, վա՛յ	96
84. Сйаро—Ձիավոր	97
85. Мире мын (Բ'афи Чавиш)—Իմ էմիր (Ռաֆի Չավիշ)	98
86. Бьшаре Хәто—Բշարե խատտ	99
87. Баве К'орог'ли—Քորողըն հայրը	100
88. Յ'мәр аг'а—Ամար աղա	101
89. Сәрае—Դահլիճ	103
90. Хәрибо—Պանդուխտ	105
91. Сефил Չ'ло—Խեղճ Ալո	106
92. флите Қөто—Ֆլիտե Ղուտո	108
93. Вәз нәминьм—Թող չապրեմ	110
94. Нәминьм—Թող չապրեմ	112
95. Нәминьм—Թող չապրեմ	114
96. Гөле деран—Խեղճ Գուլե	115
97. Вәрә хәзал—Արի եղնիկ	117
98. Гәдә лавко—Ա՛յ տղա	118
99. Ль мын, ль мын—Վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ	120
100. Мын'о—Մ'ն	122
101. Домам—Սիրուհի	124
102. Ә'йшан—Այշան	127
103. Бериванс—Բերեվանե	129
104. Эме—Էմե	131
105. Эман-эман—Աման, աման	133
106. К'ура ч'йәе—Լեռների մեջ	134
107. Ль мын һәе—Վա՛յ ինձ, հե՛յ	135
108. Аьмәде Р'онн—Ահմәդե Ռոնի	136
109. Гозе—Գոզե	138
110. Хәзале—Պազալե	140
111. Դ'әсонго—Հասոնգո	142
112. Кондәрә р'әше—Աև մաշիկավոր	144
113. Һай-һай Гәврә—Հե՛յ, հե՛յ, Գավրե	146
114. Эле Мәйре—Էլե՛ Մայրե	148

115. Լური-լური (Шьбри)—Օրոր-օրոր (Ջրրի)	150
116. Замбилфрош—Ջամբյուղավաճառ	152
117. Сева Դ'ашо—Սևա Հաճո	154
118. Мәме, Ә'йше—Մամե, Այշե	156
119. Мәме, Ә'йше—Մամե, Այշե	159
120. Мәме у Зине—Մամե ու Ջինե	162
121. Шех Муса—Շեյխ Մուսա	163
122. Дәвреше Ә'вди—Դավրեշե Ավդի	165
123. Кәр' у К'ольк—Կյառ ու Գուլըկ	167
124. Хәще у Сйабәнд—Խաշե ու Սիաբանդ	169
125. Хәзалә—Խալալե	171
126. Вәлате мьн ч'йайә—Իմ հայրենիքը սարերն են	173
127. Андраник п'аша—Անդրանիկ փաշա	175
128. Ә'вдъл Мәшит—Ավդըլ Մաջիտ	177
129. Мәт'е—Հորաբույր	178
130. Вәрә ло, ло—Արի լո', լո'	180
131. Щангир аг'а—Ջանգիր աղա	181
132. Дә ло, ло—Դե լո', լո'	183
133. Бьлбьл бу меване гөле—Սոխակը վարդին հյուր եղավ	185
134. Ә'вдале Зәйне—Ավդալե Ջայնե	187
135. Ә'вдале Зәйньке—Ավդալե Ջայնըկե	189
136. Ә'вдале Зәйне—Ավդալե Ջայնե	191
137. Ә'вдале Зәйньке—Ավդալե Ջայնըկե	193
Երգերի բանաստեղծական տեխտերի հայերեն բովանդակությունը	196
Մահորագրություններ	219
Տեղեկություններ կատարողների մասին և ձայնագրողներ	221
Երգերի ժանրային ստորաբաժանում	226
Резюме	227
Երգերի այբբենական ցանկ	229

ՆՈՒՐԵ ՉԱՋԻԻ ԶԱՌԻԱՐԻ

ՔՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԵՐԳԵՐ

Հրատ. խմբագիր Ա. Հ. ՇԱՂԳԱՄՅԱՆ
Նկարիչ ՅՈՒ. Հ. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ
Գեղ. խմբագիր Հ. Ն. ԳՈՐԾԱԿԱԼՅԱՆ
Տեխ. խմբագիր Հ. Մ. ՄԱՆՈՒԶԱՐՅԱՆ
Սրբագրիչ է. Գ. ՎԱՍԻՅԱՆ

Institut kurde de Paris

Հանձնված է շարվածքի 10.8.1982 թ.: Ստորագրված է տպագրության 1.05 1983 թ.:
ՎՅ 07269: Զափը 70×90^{1/16}: Թուղթ № 1: Տառատեսակ՝ «Գրքի սովորական», բարձր տպա-
գրություն: Պայմ. 17,26 մամ., տպագր. 14,75 մամուլ: Հրատ.—հաշվարկ. 11,9 մամուլ: Տպա-
բանակ 1000: Հրատ. № 5892: Պատվեր № 629: Գինը 2 ռ. 15 Կ.:

ՀՄՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 375019, Երևան, Մարշալ Բաղրամյանի պող. 24 գ:
Издательство АН Арм. ССР, 375019, Ереван, пр. Маршала Баграмяна, 24 г.

ՀՄՍՀ ԳԱ հրատարակչության տպարան, 378310, ք. Էջմիածին:

Типография Издательства АН. Арм. ССР, 378310, г. Эчмиадзин.

INSTITUT KURDE DE PARIS
ENTRÉE N° 2481

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris